

The background is a vibrant yellow with a complex, repeating pattern of overlapping circles and bands in shades of purple, blue, and black. The pattern resembles a stylized floral or geometric motif. In the center, a woman's face is partially visible, looking towards the viewer. Her face is framed by a large, circular element of the pattern. The text 'A GÓJÁTÉKOS' is superimposed over the center of the image.

A
GÓJÁTÉKOS

The logo for Shan Sa, featuring the name 'Shan Sa' in a bold, black, sans-serif font. The text is enclosed within a circular emblem that consists of several concentric, slightly irregular lines, creating a textured, ring-like effect.

Shan Sa

Shan Sa
A GÓJÁTÉKOS

Ulpius-ház Könyvkiadó
2007

A versbetéteket N. Kiss Zsuzsa fordította
A fordítás alapjául szolgáló mű: La joueuse de go
Copyright © Éditions Grasset & Fasquelle, 2001
Hungarian translation © Tótfalusi Ágnes, 2007

Ulpius-ház Könyvkiadó, 2007

ISBN 978 963 9752 59 7

*Szüleimnek,
fivéremnek és Wendynek,
nagyszüleimnek,
akik az új Mandzsúria lelkét adták*

1

Az Ezer Szél Tere, a zúzmarával borított játékosok valóságos hóemberek, orrukból és szájukból fehér pára csap ki. A kalapjuk karimájáról apró jégtűk csüngenek, hegyükkel a föld felé. Az ég gyöngyházzsínű, a nap karmazsinban nyugszik le. Hol lehet a nap végső nyughelye?

Mikor alakult át a tér a gójáték rajongóinak találkahelyévé? Fogalmam sincs. A gránitkőbe vésett gótáblák sok kockája ezernyi játszma után arccá, gondolattá, imává vált.

A karmantyúmban bronzmelegítőt szorongatva topogok, hogy dermedt véretem felolvasszam. Partnerem idegen, egyenest a pályaudvarról érkezett. Ahogy a küzdelem élesedik, úgy jár át az éltető meleg. Ahogy a nappali fény fakul, a köveket nehezebb kivenni. Valaki váratlanul gyufát gyújt. Partnerem bal kezében gyertya tűnik fel. A többi játékos már eltűnt. Tudom, anyám kétségbe lesz esve, hogy a lánya ilyen soká elmarad. Az éj leszállt, a szél feléledt. Partnerem kesztyűs bal kezével óvja a gyertya lángját. Zsebemből alkoholos üvegcsét húzok elő, a szesz égeti a torkomat. Az ismeretlen orra alá tartom. Hitetlenkedve bámul rá. Arca szakállas, a kora megállapíthatatlan. A jobb szemöldöke hegyétől sebhely húzódik a szemén át, amely csukva van. Egy hajtásra kiissza az üvegcsét.

Holdtalan az éj, a szél sír, mint egy újszülött. Odafönt egy isten ront neki egy istennőnek, félretaszigálja a csillagokat. A férfi megszámolja, majd újraszámolja a köveit. Tizennyolc ponttal veszített. Sóhajt és átnyújtja a gyertyát. Feláll, kinyújtóztatja hatalmas termetét, a csomagjáért nyúl, és már megy, vissza se néz.

Elrendezem a köveket a két fadobozban. Megcsikordulnak az ujjaim alatt. Egyedül vagyok a katonáimmal, a gőgöm kielégült. Ma ünneplem századik győzelmemet.

2

Apró, törékeny anyám magához ölel. A hosszú özvegyi gyász kiszikkasztotta testét. Amikor közlöm vele, hogy úti célom Mandzsúria, elsápad.

- Anyám, könnyörgök, itt az ideje, hogy fia betöltse katonai hivatását.

Szó nélkül visszavonul szobájába. Meggyötört árnyképe egész este ott látható a fehér papírfalon. Imádkozik.

Ma reggel esett le az első hó Tokióban. Letérdelek, tenyeremet a tatamira szorítva imát mondok az ősök oltára előtt. Amint felemelkedem, tekintetem tiszteletre méltó Atyám arcképére esik. Mosolyog rám. Jelenléte betölti a szobát. Bárcsak magammal vihetném egy részét Kínába!

A szalonban vár rám a család. Ünnepeyes csendben, a sarkukon ülve. Előbb Anyámat üdvözlöm, mint gyermekkoromban, valahányszor iskolába indultam. Térdre ereszkedve mondom: okoszama,¹ elmegyek. Meghatót-tan viszonozza köszöntésemet.

Elhúzó a tolóajtót, és kilépek a kertbe. Anyám, Öcsém és Húgom szótlánul követ.

Megfordulok, és földig hajolok. Anyám sír. Sötét kimonója megzizzen, ahogy meghajlásomat viszonozza.

Nekiiramodom. Anyám elveszti nyugalmát, és utánam ered a hóban.

Megállok. Ő is. Félve, nehogy karjaiba vessem magam, egy lépést hátrál.

- Mandzsúria testvéri ország - kiáltja. - A terroristák sajnos elkövetnek mindent, hogy császáraink barátságát megmérgezzék. A te kötelességed megóvni a törékeny békét.

A halál és a szegény közül habozás nélkül a halált válaszd!

A behajózás fanfárok hangzavarában megy végbe. A családtagok a rakparton tolonganak, szalagokat, virágcsokrokat és könnyektől sós ízű biztatásokat dobálnak utánunk.

Távolodik a part, vele együtt a kikötő lármája. A láthatár kitágul, mindnyájunkat magába nyel a végtelenség.

Koreában szállunk partra, Puszanban. Vasúti kocsikba zsúfolódva északnak tartunk. A harmadik nap, alkonytájban a konvoj megáll. Vidáman ugrálunk le, hogy kinyújtóztassuk tagjainkat és vizeljünk. Füttyörések, miközben könnyitek magamon. Felettem az égen madarak köröznek. Hirtelen elfojtott kiáltást hallok. Mindenki a közeli erdő felé rohan. Tadajúki, aki nemrégiben végezte el a katonai akadémiát, a földön hever, nyakából folyamatos sugárban ömlik a vér. Szeme nyitva maradt. Már a vonaton folyton magam előtt látom fiatal arcát, a döbbenet rámerevedett fintorával.

Vajon meghalni is olyan könnyű, mint megdöbbenni?

Éjfélkor a vonat befut egy mandzsú pályaudvarra. A deres föld csillog a lámpák fényében. Messziről kutyaugatás hallik.

3

A gójátékra az unokabátyám, Lu tanított meg. Négyéves voltam akkor, ő kétszer annyi.

Hosszú órákig töprengeni a tábla fölött, ez valóságos kínszenvedés, de a győzelem vágya odaszegezett.

Tíz évvel később Lu már egészen kivételes játékosnak számított. Az Új Fővárosban² annyira szárnyra kapta a hír, hogy még a független Mandzsúria császára³ is fogadta udvarában. Lu sose köszönte meg nekem, hogy hozzásegítettem a dicsőséghez. Én vagyok az árnyéka, a titka, a legjobb partnere.

Húszéves korára Lu már aggastyán. Homlokát fehér tincsek borítják. Apró léptekkel jár, meghajlott háttal, kezét összekulcsolva. Nemrég kiserkedt szőre az állán máris olyan, mint egy százéves kecskeszakáll.

Egy hete levelet kaptam tőle: „Érted jövök, unokahúgom. Úgy döntöttem, hogy megbeszélem veled a jövőnket...”

A levél további része olvashatatlan vallomás. Ez a diszkrét unokabáty híg tintába mártotta az ecsetjét. A kurzív ideogrammak úgy vesznek el a papír redői között, mint ködben repülő fehér darvak. A hosszú rizsszalma papírvre vetett, végeérhetetlen, kihüvelyezhetetlen levél kihozott a sodromból.

Az állandóan zuhogó hó lehetetlenné tette a kiképzést és gyakorlatozást. Bekerített minket a fagy és a szél, így a szállásunkra kényszerülünk, ahol naphosszat kártyázunk.

Úgy tetszik, hogy Mandzsúriától északra a kínaiak vidéken sohase mosakodnak, a hideg elleni védekezésül pedig halzsírral kenik be a testüket. A kaszárnyában, nyomatékos követelésünkre, egy barakkot fürdőnek rendeztek be, előtte közlegények és tiszték állnak sorban.

A gőztől homályos barakkban izzadnak a falak. A tűzhelyen egy óriási üstben forr a megolvasztott hó. Mindenkinek van egy repedt vödre, abban viszi el a forróvíz-adagját.

Levetkőzöm, és végigdörzsölöm magam a zavaros folyadékba mártogatott kendővel. Nem messze tőlem kör formálódott. Tisztek törülgetik le egymás hátát, és a friss híreket vitatják meg közben. Közelebb lépve hozzájuk felismerem köztük a szóvivőt, Mori kapitányt, a veteránok egyikét, akik Mandzsúria függetlenségéért harcoltak.

A ma⁴ reggeli újság hírül adta, hogy Csang Hszüe-liang katonai parancsnok túsul ejtette Csang Kaj-seket Hszian városban, ahol ő⁵ és száműzött hadserege menedéket talált hat évvel azelőtt. Szabadságáért cserébe azt követeli a generalisszimustól, hogy békítse össze a Kuo Min-tangot a kommunista párttal, és együtt lépjenek fel Mandzsúria visszaszerzéséért.

- Csang Hszüe-liang züllött szoknyapecér - jelenti ki Mori kapitány. - 1931. szeptember 18-a után, amikor a hadseregünk körülfárta Senjangot, ahol a főhadiszállása volt, a részeges disznó meg sem kísérelte az ellenállást, hanem rögtön elmenekült. Csang Kaj-sek pedig hivatásos hazudozó, soha még egyetlen ígéretét meg nem tartotta. Csak azért öleli keblére a kommunistákat, hogy könnyebben megfojtsa őket.

- Nincs kínai hadsereg, amely ellenállhatna a miénknek - tódítja egy tiszt, aki az ordonáncával törölteti szárazra a hátát. - Kínát tönkretette a polgárháború. Egy nap az egész területét annektáljuk, ahogy tettük Koreával is.⁶ Meglátják, hogy a hadseregünk végigvonul a Kína északi és déli részét összekötő nagy vasútvonal mentén. A harmadik napon bevesszük Pekinget, hat nap múlva Nanking utcáin parádéznak a csapataink, a nyolcadikon pedig Hongkongban hajtjuk álomra a fejünket, s ezzel megnyílik előttünk Délkelet-Ázsia kapuja!

Ez a társalgás megerősíti a híreket, amelyek már Japánban is terjednek a gyalogság köreiben. Bár kormányzatunk még hallgat róla, Kína elfoglalása napról napra elkerülhetetlenebbé válik.

Ezen az estén a tisztaság jó érzésével nyújtózom ki és alszom el az ágyban.

Kelmék zizegése ragad ki álmomból. A szobámban fekszem, a szomszéd szobában Apám ül sötétkék pamutjukatájába burkolózva. Anyám körülötte járkál, szürkéslila kimonójának alja fellebben, és egy halvány rózsaszín alsó kimonó villan elő. Arca, mint egy fiatalasszonyé. Mandulavágású szeme körül nyoma sincs ráncnak. Üde tavaszi illat árad belőle. Az a parfüm, amelyet Apám Párizsból hozatott!

Hirtelen eszembe jut, hogy Apám halála óta Anyám hozzá sem nyúlt az üvegcséhez.

Álmom szertefoszlik, csak fájdalom és honvágy marad utána.

5

Unokabátyám, Lu meghajol. Megjátssza a közönyöst. Meggyötört arcából engem fürkész nyugtalanítóan mély tekintete. Rábámulok, megkérdem:

- Mi lelt, Lu bátyó?

De nem felel.

Egy gójátszmára invitálok. Elsápad, és izeg-mozog a széken. A kövei is a kedélye ingatagságáról árulkodnak. A táblán vagy túl nagy, vagy túl szűk területeket kerít be. Zsenijéből csak furcsa és nem túl hatékony felállásokra, alakzatokra telik. Megsejtem, hogy megint azokat az ősi gótraktátusokat tanulmányozta, amelyekkel régiséggyűjtő szomszédja, egy elsőrendű hamisító szokta ellátni. Még az is eszembe jut, hogy ha Lu folyton ezeket a kéziratokat bújja, amelyeket sokan isteni eredetűnek tartanak, és amelyek tele vannak taoista misztériumokkal meg tragikus történetekkel, nem úgy végzi-e majd, mint sok hajdani játékos - az örültekházában.

- Lu bátyó - mondom neki, látva, hogy nem a köveire figyel, hanem a tincseimet bámulva álmodozik -, olyan furcsa vagy. Mi van veled?

Lu váratlanul elvörösödik, mintha legnagyobb titkát fürkésztem volna ki. Köhint párat, és egy agyalágyult vénember ábrázatát ölti fel. Türelmem fogytán gúnyos kérdésekkel ostromlom:

- Mire bukkantál a könyveidben, bátyó? A halhatatlanság titkára talán? Egyre inkább a vén alkimistákra hasonlítasz, akik a spanyolviasz titkát őrizgetik.

Nem is figyel rám. Tekintete elfordul az enyémtől, és legutóbbi levelére esik, amelyet elől hagytam az asztalon.

Szegény fiú, érkezése óta csak arra vár, hogy válaszoljak a levelében feltett olvashatatlan kérdéseire. Én pedig eltökéltem, hogy egy szót sem ejtek róluk.

Visszatér a fővárosba, leverten és mélabúsan. Kikísérem a pályaudvarra. A hóföregtetegben távolodó vonat láttán furcsa megkönnyebbülést érzek.

6

Végre itt az első harci feladat!

Különítményünk parancsot kapott, hogy számoljunk fel egy terrorista csapatot, amely szembeszegül fennhatóságunkkal a mandzsu területen. Japán katonáknak öltözve megtámadtak egy katonai raktárt, sok fegyvert és lőszert zsákmányoltak.

Négy napon át egy befagyott folyó vonalát követjük. A szél szembefúj. A lehullott hó térdig ér. Bár új köpenyem van, a kardnál is metszőbb hideg teljesen átjár. Sem a lábam, sem a kezem nem érzem már. A menetelés kiüríti agyamból a gondolatokat. Felmálházva, mint egy ökör, fejemet behúзва egyenruhám gallérjába csak azon a reményen kérődzöm, hogy egyszer majd fölmelegedhetek a tábortűznél.

Egy domb tövében lövések dördülnek. Elöttem több katona is a földre zuhan golyótól

találva. Hasra vetem magam. Csapdába kerültünk! A magaslaton elhelyezkedett ellenség legéppuskázhat minket, még csak nem is viszonzhatjuk a tüzet. Éles fájdalom hasít a hasamba. Eltaláltak! Meghalok. Egyik kezemmel odanyúlok, megtapogatom. Nincs seb, csak a félelem okozta görcs lehetett. E fölfedezésre előnt a szégyen. Fölemelem a fejem, és kidörzsölöm a havat a szememből: tapasztalt katonáink átrohannak a befagyott folyón, és a túloldali magas folyópart fedezékéből viszonzják a tüzet. Felugrom és rohanok magam is. Ezerszer is eltalálhatnának e rövid darabon, de az életről és a halálról a háborúban valami titokzatos sorshúzás dönt.

Géppuskáink tüzet nyitnak. Golyózáporuk fedezékében rohamra indulunk. Hogy iménti gyávaságomat jóvátegyem, a csapat élén támadok kivont kardomat lóbálva.

A becsület világában nevelkedvén, nem ismervén se bűnt, se nyomort, se ámulást, most először ízlelem meg, milyen a gyűlölet: magasztos érzés, az igazság és a bosszú szomja.

A hóval terhes ég bármely pillanatban kiszakadhat. A banditákat hatalmas sziklák rejtik, de a fegyverek csövéből felszálló füst elárulja, hol vannak. Elhajítok két gránátot. Felrobbannak. Lábak, karok, húscafatok repülnek a magasba, a hó és láng örvénylésében. Ez a pokoli látvány örömmel tölt el. Felordítok. Egyet szökkenek, és kardom lecsap egy életben maradtra, aki engem vett célba. Feje legurul a hóba.

Végre a szemébe nézhetek az őseimnek. A karddal, amelyet rám hagytak, átörökítették bátorságukat is. Nem hoztam gyalázatot a nevükre.

A csata hevétől transzba esünk. A vér látványától felizgulva ütleljük a foglyokat, hogy valamit kiszedjünk belőlük. De a kínai keményebb, mint a szikla, meg nem inog. Aztán belefáradva a játszmába, végzünk velük. Két golyó a fejükbe.

Leszáll az éj. Újabb csapdától tartva úgy döntünk, hogy a szabad ég alatt éjszakázunk. Sebesültjeink nyögnek, sóhajtoznak. Hörgésre hörgés felel, aztán elnémulnak. Akinek az ajkát belepi a zúzmara, az nem ébred fel többé.

Összegyűjtjük halottainkat. A fagy olyan erős, hogy még gödröt sem tudunk ásni nekik. Majd holnap a kiéhezett vadállatok megtisztítják a terepet.

Mindent, amit csak találunk, magunkra húzunk: a halottak ruháit, elhagyott takarókat, faágakat, havat. Összebújva, mint a birkák, ébren töltjük az éjszakát.

Végül elnyom az álom, miután hosszan kiélveztem a győztes mélabús gyönyörét. Tompa morajra riadok fel. A farkasok, be se várva elvonulásunkat, már rávetették magukat a holttestekre.

7

Lu bátyó visszatér az Újévre.

A Fehér Ló Templomának vásárán a tömegbe keveredve és barátainktól elszakadva egyszer csak kettesben maradunk. Könyörög, hogy lassabban menjek, megragadja a kezemet. Utálkozva elhúzom. Sietek, hogy megtaláljam a többieket, futni kezdek. Követ, mint az árnyék, és közben rimánkodik, hogy álljak meg. Előnt a harag. Kijelentem, hogy most rögtön hazamegyünk. Úgy tesz, mintha nem hallaná. Az egyik pavilon előtt, amelynek ívelt tetejéről jégcsapok csüngenek, elállja az utamat.

A szeme villog, a hidegtől átfagyott két orcája olyan, mintha bíborszövetből kivágott két kerek darab volna felragasztva sápadt képére. Szemöldöke és a rókaprém sapkája között vastag zúzmaraaréteg szikrázik. Fájdalmas arckifejezése taszít. Menekülök. Nyomomba ered, és azt javasolja, hogy nézzük meg a jégből faragott lámpásokat.

Meggyorsítom a lépteimet.

Nagy lépésekkel igyekezve a nyomomban, Lu esdekel, hogy hallgassam meg. Hangja remeg, aztán hamarosan el-elcsuklik a zokogástól.

Bedugom a fülemet. De meggyengült hangja tovább ostromol.

- Mit szóltál a levelemhez? - kiáltja.

Megállok, és vadul nézek rá.

Nem mer közelebb jönni.

- Elolvastad? - faggat makacsul.

- Összetéptem - felelem gonosz nevetéssel.

A háta meggörnyed. Rám veti magát, majd megfojt, úgy szorít a mellére.

- Hallgass meg!

Ellököm magamtól.

- Lu bátyó, meghívlak egy gójátszmára. Ha nyersz, elfogadom minden ajánlatodat. Ha veszítesz, soha többé nem látjuk egymást.

8

A terroristák minduntalan kicsúsznak a kezünk közül, és az Újévet farkasok és rókák társaságában ünnepeljük.

A mai hó betakarja a tegnapi. Addig úzzuk az ellenséget, amíg el nem fogy az élelme és lőszere.

Hogyan írhatnám le az észak-kínai tél szigorát? Süvít a szél, és az ágak letörnek a jég súlya alatt. A fenyők fehérre és feketére mázolt halotti oszlopokra hasonlítanak. Időnként pöttyös hátú szarvasok vagy ünők tűnnek fel. Bambán ránk bámulnak, és már szökellnek tovább.

Menetelünk. Akkora erőfeszítéssel, hogy egy óra múlva már majd megfulladunk a melegtől. Pihenőt viszont alig tartunk, mert a hideg rögtön áthatol a ruhánkon, és megdermeszti tagjainkat.

A ravasz és a terepet jól ismerő ellenség olykor rajtunk üt, és rögtön vissza is vonul. Veszteségeink ellenére folytatjuk ezt a ki-bírja-tovább versenyt.

Aki felülkerekedik a kimerültségén, az lesz a győztes.

9

A játszma hajnalban kezdődik, a szalon egyik sarkában napkelte előtt. Lu nem aludt az éjszaka. Véreeres szemmel, borzas hajjal egyik csésze teát a másik után hajtja fel, hogy

ébrei tudjon maradni, közben nagyokat sóhajt. Szüleim az ünnep alkalmából két napig látogatóba jártak a városba, ma reggeltől viszont, hagyományos öltözetben, ők fogadnak vendégeket. Hiába zárkózunk be a szobámba, nem menekülhetünk a köszöntők tömegétől. Egyesek előtt illik letérdelni és boldog új esztendőt, meg jó szerencsét kívánni. Másoknál megteszi egy kurta főhajtás. A felnőttek mindig elvárják a ceremóniát. Ha hiúságuk kielégült, pénzt nyújtanak át kis vörös borítékban a szokásos szavakkal: „Tessék, gyermekem, vegyél rajta cukorkát.”

A játéktáblához visszaülve Lu megvetően dobja borítékait egy asztalkára. Hogy bosszantsam, én felbontom a magam borítékait, és megszámolom a pénzt, megjegyzésekkel kísérve.

- Hagyd abba - szól rám Lu. - Nem vagy már gyerek.

Egy grimasz a válaszom.

- Mindjárt tizenhat éves leszel - morogja dühösen.

- Ebben a korban a nők férjhez mennek és gyereket szülnek.

- És te azt képzeled, hogy engem veszel feleségül?

És nevetésben török ki.

Lu elkomorodik.

Délben dobok, trombiták és petárdák reszkettetik meg a földet. Kinézek az ablakon, és kinn vörösbe öltözött táncosokat látok hosszú gólyalábakon imbolyogva elvonulni, magasba felnyúló fejük a faágakat éri.

Lu bedugja a fülét. Engem ez a népi zenebona nemhogy zavarna, inkább segít összpontosítani. A téli fény az utcai forgatag színeiben játszik a táblán. Az ünnepség elszigetel a világ többi részétől. Magányom egy fadoboz alján rejtőző karmazsin selyem tekeréséhez hasonlatos.

Ebéd után unokabátyám méla töprengésbe merül. Néha egy-egy eltévedt könnycseppet dörzsöl ki a szeme sarkából. Nincs kedvem tovább a hülyét játszani, inkább hallgatok. A csend mint egy tál kihűlt sótlan galuska terül a játéktáblára.

Elkeseredett unokabátyám fejét a kezére támasztva tovább sóhajtozik. A tizenkilencedik órában rosszat lép. Este van már, a játszma végét be se várva megjegyzem, hogy vesztésre áll, tartsuk hát magunkat a megállapodáshoz.

Hátratulja a székét, és feláll.

Másnap reggel közli, hogy elutazik. Kilenc órakor indul a vonatja. Még időben kiérek a pályaudvarra. Várja, hogy kifejezzem sajnálkozásomat. Arra várhat. Eszemben sincs mentegetőzni. Azzal csak tápot adnék ostoba reménykedésének. Megsértett, tehát bűnhődni kell. Majd később megírom neki, hogy ha tisztátalan vágyai már átadták helyüket a legyőzött alázatának, megint eszébe juthatok.

Szakaszunk bekerített egy hó alá temetett falut. Jöttünkről értesülve a férfiak, nők és gyerekek elmenekültek. Csak néhány toprongyos öreg maradt a kunyhókban, amelyek a

szegényes újévi díszektől csak még nyomorúságosabbnak festenek.

Összetereljük őket a falu közepére. Alig van rajtuk ruha, csontvázszerű testüket foltozott köpönyeg takarja, sapkájuk alól bárgyú tekintet vetnek ránk. Reszketnek, nyöszörögnek, igyekeznek felkelteni részvétünket. Ékes mandarin⁷ nyelven próbálok szót érteni velük, de csak a fejüket csóválják, és valami érthetetlen dialektusban válaszolnak. Türelmemet veszítve rájuk fogom a pisztolyomat. Erre hárman közülük a lábam elé vetik magukat, és a lábszáramba kapaszkodva hibátlan mandarin nyelven bizonygatják ártatlanságukat. Undorodva és a puskát magam elé tartva próbálok szabadulni a szorításukból, de csak annál erősebben tartanak, a fejük az alhasamat böködi.

A katonáim jót derülnek fonák helyzetemen. Egyiküknek odaszólok:

- Hülye, gyere és segíts!

Röhögése grimasszá torzul. Lekapja a válláról a puskát, és a szuronyát az egyik öreg lábába döfi. Az felüvölt a fájdalomtól, és a földön fetreng, a másik kettő is hanyatt vágja magát. Magamhoz térve az első sokkból, ráüvöltök a katonára:

- Idióta, engem is megsebezhetnél volna!

A nevetés újabb rohama rázza meg a jelenet nézőit.

Katonáink kegyetlensége neveltetésünk keménységéből fakad. Pofonok, ütlegek és szitkok a gyerekek nevelésének mindennapos fegyelmezőeszközei. A hadseregben az engedelmesség és alázat katonai erényeinek kialakítására a tisztek véresre verhetik alárendeltjeiket és a bakákat, vagy arcukat összeszabdalhatják egy e célra kihegyezett bambuszvonalzóval.

Ártatlanokat gyötörni utálatos a szememben. Szánom ezeket a kínai parasztokat, akik tudatlanságban, nyomorban és pizsokban élnek. Ha békén hagyják őket, könnyel engedelmeskednek a mandzsu császárnak, a kínai hadúrnak vagy a japán császárnak, csak a gyomrukat tölthessék meg mindennap.

Parancsot adok katonáimnak, hogy a sebesültet lássák el, és az öregeket vezessék vissza a házaikba. A házakat átkutatjuk, és minden élelmet magunkkal viszünk az utolsó szem lisztig. Megígérem, hogy mindent azonnal visszakapnak, ha elárulják a terroristák rejtekhelyét.

Másnap már hajnal előtt felver bennünket az egyik öreg.

Az éhség megoldotta a nyelvét. Meg sem várjuk a napkeltét, rögtön nekivágunk a hóviharnak.

11

Tíz nap múlva levelet kapok Lutól. Elmondja, hogy sikerült útlevelet szereznie a „belső országba”,⁷ és mire ezt olvasom, ő már útban lesz Peking felé.

Sorait silabizálva különös bánat tör rám. Az Ezer Szél Terére megyek, ahol a gójátékosok rendíthetetlenül hódolnak szenvedélyüknek.

Kislánykoromban mindenhová követtem unokabátyámat, ahol csak játszott. Egyszer a

láztól elgyengülve a táblára hanyatlott. Átvettem a helyét, és megnyertem az egész tornát. Ez a győzelem nyitotta meg számomra mint egyetlen nő számára az utat az amatőr játékosok zárt köreibe.

Az évek csak múltak, és most szorongva tekintek mindörökre leáldozó gyermekkorom alkonyára.

Lu nem ért meg engem. Arra vágyik, hogy az oldalán belépjek a felnőttek világába, nem tudva, hogy ez a szomorú és hívságos világ riaszt engem.

12

Új parancsot kaptunk. Hogy a terroristák ne jussanak élelemhez, minden faluban fel kell gyújtanunk a csűröket.

A fosztogatás után a falu olyan gyászosan fest, mint egy kripta. A szél üvöltése elkeveredik az okker lángú, fekete füstű máglyák előtt meredten álló parasztok jajveszékelésével.

Három hónap óta a behavazott erdő elszigetel minket a külső világtól. Az erőszak egyre nő a katonák között, akik isznak és verekszenek. A fehér és halványszürke fények és a végeérhetetlen menetelések lassan az örületbe visznek mindnyájunkat. Tegnapelőtt egy tizedes letépte magáról a ruháját és elrohant. Ájultan találtak rá egy szakadékban. Most kénytelenek vagyunk magunkkal hurcolni, vagy a hóban vonszolni a nyakára tekert kötélnél fogva. Átkozódását és csikorgó nevetését hallva megállapítom, hogy az elmémben is hasonló gondolatok merülnek fel újra és újra.

Várva, hogy hatalmába kerítsen minket a téboly, továbbra is nyomulnunk kell előre, a hóban, a hó felé.

13

A lányiskolában unatkozom.

A nemzeti nevelés nevetséges kényeskedőket farag belőlünk, osztálytársaimból egy napon tökéletes nagyvilági hölgyek lesznek. Hung, a legcsinosabb közöttük, olyan gondosan kiszedi a szemöldökét, hogy két vékony holdacska alkotnak a szeme fölött. Ráncolja, felhúzza, széthúzza őket. Mesterkélt vidámsága, modoros nevetése nem képes elrejteni a pubertáskor nyomorúságát.

Csúnak, a legcsúnyábbnak van viszont a leghosszabb haja. Előnytelen arca miatt feljogosítva érzi magát arra, hogy mindenről megvetően és savanyúan nyilatkozzék. Ebben van a varázsa. Állítólag anyja, egy marsall unokahúga, aki olyan termetes, mint egy mongol nehézsúlyú birkózó, elérte, hogy a fővárosban az ő alkata lett a divat.

Két óra között a lányok filmszillagokról, ruhákról, ékszerekről meg a házasságról csacsognak, vagy a császárné titkos szerelmeiről. Senki sem olvassa az új irodalmat, amely egy rothadt társadalmat állít pellengérré gyilkos bírálatával; senki sem figyel a politika egyre égetőbb aktualitásaira. Kézről kézre járnak a könnyfakasztó szerelmes regények. A független Mandzsúria elszigetel minket Kína egészétől. Olyan megnyugtató üzem ez, amelyben a selyemhernyók csak fonják és fonják mesterien finom gubóikat,

míg egyszerre vége mindennek a forró fürdőben.

Tanítás után az Ezer Szél Terére megyek. A gójáték a mozgás mindenségébe röpít. A szüntelen megújuló alakzatok elfeledtetik velem a mindennapok sivárságát.

Az iskolában a lányok sehonnainak csúfolnak. A gó-szenvedélyem valami egzotikus bolondéria a szemükben. A férfi játékosok elnézőbbek, ami a becsületükre válik, és eltűrik egy bakfis extravaganciáját.

Húsz éve, a házassága után Apám rávette Nagyapámat, hogy küldje őt angliai tanulmányútra. Egy év múlva Apám teljesen elnyugatisodva tért vissza, nem tisztelte többé a hagyományokat. Nővéremet, Holdgyöngyöt rábízta az anyjára, és a feleségét magával vitte viszontagságos nyugati útjára. A botrány híre elterjedt Pekingben, ahol a két család élt. Anyai Nagyapám, visszavonult udvari méltóság, megszakított minden kapcsolatot apai Nagyapámmal, aki még fontos posztot töltött be ugyanott. Én a londoni ködben születtem. A kínaiak szemében rendellenesnek számító születésemnek hamar megmutatkozott a rossz hatása kifecamodott lelkem szeszélyeiben. Korai gyermekkoromról sajnos semmi emléket sem őrzök. A Birodalom összeomlása után a két öreg kibékült, a republikánusok iránti közös gyűlölet hozta össze őket. Szinte egyazon időben haltak meg mindketten. A gyászidőre szüleim hazatértek, s elfogadták Nagyanyám döntését, hogy Pekinget odahagyva ebben a városban telepedjünk le, ahol őseink vadászlakot építettek.

Nagyanyám, aki a békéről álmodozott, az új háború kitörése, az 1931. szeptember 18-a utáni napokban halt meg. Öt nappal a vereségük után a kínai katonák ebben a városban kerestek menedéket. A kapukat betörték, lefoglalták a házat, és a sebesülteiket ide szállásolták be.

Aztán jött a japánok ostroma. A bombázás három napig tartott. Egy lövedék eltalálta a házunkat, és értékes bútoraink többsége az örömtűzet táplálta. A kínai hadsereg letette a fegyvert. Katonáinkat sose láttuk viszont. Híre terjedt, hogy háromezret agyonlőtték a város falain kívül.

Nagyanyám halála után életünk lassan visszatért a medrébe. A japánok új polgármestert neveztek ki. A barikádok eltűntek. Az ellenség zászlait lengette a tetőkön a szél. Japán áruházak nyíltak, és a vendéglőkben a hagyományos fehér pamut ajtófüggönyök japán betűkkel nyomott importkelméknek adták át a helyüket. Nagy lakkozott kontyot viselő japán nők parádéztek az utcákon. Szűk kimonójukban apró léptekkel jártak, facipőjük sarka kopogott a járdáink kövezetén.

Új házat kellett építtetnünk. Magas volt az infláció, elszegényedtünk. Anyám kénytelen volt elküldeni a személyzetet, csak a szakácsnő és a mindenes maradt. A tönkrement arisztokrácia helyét az újjgazdagok foglalták el, akik pompát és vidámságot hoztak a városba. Szállodák, fényűző üzletek és új, elegáns éttermek nyíltak. Sugárútjainkon soha még nem volt oly eleven az élet.

Anyám is, Apám is módot talált rá, hogy a valóság elől elmeneküljön. Apám megszállottan szerkesztett egy nagy angol antológiát. Anyám a kéziratát másolta, gondosan rajzolta sietősen odavetett írásjeleit.

Anyám a tengerentúli emléktárgyait elzárta egy ládába. Néha kihasználom a távollétét,

hogy elcsenjem a láda kulcsát, amelyet az egyik vázába szokott rejteni. A fényképek, ruhák, levelek, szokatlan mintájú szövetek ígésző illatot lehelnek. Nem pézsma, nem cédrus, nem is szántál, és a kerti virágaink vagy a városi fák illatára sem emlékeztetett: egy merőben más világot idéz.

Az álmodozás csak fokozza mélabúmat.

14

Végre! Egy hónapi elkeseredett üldözés után a hegyek között sikerült csapdába ejtenünk a terroristákat. Egy meredély szélén bekerítve nem volt más módjuk a kitörésre, mint szárnyra kelni.

Már nagyon fogytán volt az élelemkészletünk. Közeli utánpótlásra nem számíthattunk, ezért a maradékot igazságosan elosztottuk. Ettől fogva mindenki az egy keze ujjain számolhatta meg, hány szelet kétszersültje maradt, amelyet majd hóval együtt fog lenyelni.

Tegnap délre az utolsó falatunk is elfogyott, úgy döntöttünk hát, hogy szuronyrohamot intézünk a kínaiak ellen.

Ma reggelre különös csend telepedett a hegységre. Nincs szél, egy fuvallat se. Csak a fácánok rikoltásai törnek meg a némaságot. Megírom a végrendeletemet. A búcsú szavai nyugtatóan hatnak az idegeimre.

Lassú mozdulattal kihúzom a kardomat a hüvelyéből. A zsebkendőmmel végigtörlöm a pengéjét. Ez a tizenhatodik század elején kovácsolt acél még sohasem ragyogott így a szememben. Őseim szolgálatában számtalan fejet vágott le az évek során. Ma tükör, amelyből a halál fenyegető tisztasága néz rám.

Felrikolt a kürt. Egy ugrással kiszökkenek az árokból, és harsány csatakiáltással az ellenségre vetném magam. De a magasban semmi sem mozdul, sem árnyék, sem ember. A terroristák elrepültek! A meredély széléről felénk int egyik katonám. A százméternyi mélységben holttestek pötytyözik a hó fehérségét. A banditák, mielőtt magukat a mélybe vetették volna, lehajították fegyvereiket, halottaikat és sebesültjeiket. Most már értem, hogy a tegnap déli heves tűzpárbaj óta miért hallgattak a fegyvereik.

Mindkét tábornak egyszerre merültek ki a tartalékai, miközben egyik sem tudott a másik végszükségéről. Mindnyájan az összeomlás szélén álltunk.

A japánok a cselekvésben keresték a dicsőséget, a kínaiak a halálban. Kollektív öngyilkosságuk patetikus nagyszerűségét szomorú irónia árnyékolja be. Idő előtt eldobni az életet szégyenletes megadás. A több évezredes kínai civilizáció megszámlálhatatlan filozófust, gondolkodót és költőt nevelt föl. De egyikük sem értette meg, hogy a halál energiáját semmi sem pótolja.

Csak a mi jóval szerényebb civilizációnk jutott el a lényegig: cselekedni annyi, mint meghalni - meghalni annyi, mint cselekedni.

15

A Nyugattól átvett szokás, az Újév nyitja meg a báli szezont.

A nővérem európai módra öltöztet fel. Oldalválasztékot fésül, és viasszal keni be a hajamat. Majd kinyitja a sminkes dobozát. Egy óra, és nem ismerek magamra. Az arcom fehér, mint a túlszappanozott vászon. A szemhéjam sötétebb, mint az éjjeli lepke szárnya. A mű-szempillák rebbenéseitől tekintetemet mintha könny fátyolozná.

A városháza előtti téren a kivilágított égőfüzerek a csillagokkal vetekszenek. Fiákerek és autók suhannak a havon, urak szállnak ki belőlük aranygombos sétapálcával, hölgyek prémboában és választékos frizurával, szájuk sarkában hanyagul tartott, elefántcsont szipkába tűzött cigarettával.

Az Imperial Szállót kis fenyőliget zárja el a világtól. A leszálló estében felsöpört ösvény kanyarog fáklyák imbolygó lángjaival szegélyezve. A fenyők csúcsán megmegcsillan a hó. A jeges fénnel ragyogó ablakokra a szálloda piros sapkás pincéireinek sziluettje rajzolódik ki.

A forgóajtóból kilöködvé hatalmas teremben találok magam. A lakkozott vörös oszlopok egy kupola felé nyújtóznak, amelyről a tűzijáték bokkrétáit formázó kristálycsillárok függenek. A falakon hegyek, erdők és tengerek hullámzanak, a lenyugvó nap a holddal néz farkasszemet, miközben egy csapat daru szárnyra kél a felhők felé.

Nővérem egy asztalhoz ültet, és tejeskávét rendel nekem, mostanság ez a divatos ital az ilyesféle helyeken. A zenekar egy flitterektől csillogó ruhájú énekesnőt kísér, akinek úgy vonaglik a teste, mint a megbűvölt kígyóé. Nyaka tejfehér, torkából panaszos hangok törnek elő.

Sógorom hamarosan felkéri nővéremet, és elindulnak a táncparkett felé. Tekintetük egymásba kapcsolódik, kezük összefonódik, szépek és elegánsak, ahogy előre-hátra suhannak, fordulnak és pördülnek. A zene gyorsul. Nővérem mosolyogva, kipirulva adja át magát a tánc forgatagának. A keringő nagy taps közepette ér véget. Sógorom gyengéden vállon csókolja. A szívem összeszorul. Ki sejtethné, hogy mennyi szenvedést okoz szegénynek?

Tekintetem végigpásztázza az asztalokat, és megakad Hungon, aki már egy ideje engem figyel. Osztálytársnőm fejbiccentéssel üdvözl. Szeretnék a föld alá süllyedni, hogy borzalmas sminkemet elrejtsem előle. Mit fog mesélni rólam holnap? Rajtam röhög majd mindenki.

Hogy a zavaromat tetézzé, odaint az asztalához. Lassan állok fel. Ahogy közeledem hozzá, a szemembe tűnik vastagon felkent arcfestéke. A ruhája teljesen fedetlenül hagyja a hátát. Ez az extravagancia visszaadja a biztonságomat. Nem én vagyok itt az egyetlen, aki bohócot csinált magából.

Egy férfi átadja a helyét, és székért megy. Hung bemutat a barátainak, akik elég idősnek látszanak. Hung nagyon kedvesen szól hozzám. Most először találok kecsesnek kissé mesterkélt modorát. Ellenérzésem eltűnik, bevallom neki, hogy taszít ez a képmutató és kimért társaság.

Hosszan néz rám, és átnyújt egy poharat.

- Igyál. Különben örökre idegen maradsz.

A pezsgő csiklandozza a torkomat, és köhögésre ingerel. A vidámság átragad rám.

Hung bátorítására felpillantok, és merészen állom a férfiteltekinteteket. Egyik férfi táncra kér. Nehézkesen topogok a karjaiban, mint egy medve. Visszatérek az asztalomhoz. Hung bolondosan kacag rám. Ez a lány, akit sose szerettem, egy csapásra a cinkosom lett.

A szálloda kijáratában, még mindig mámorosán, makacskodni kezdek, hogy gyalog menjünk a kocsiig. Nővérem zsörtölődik, de végül neki is megtetszik az ötlet. Ki kell józanodnom, mielőtt hazaérek.

A liget sűrűjéből egy világosabb folt dereng elő. Egy meztelen holttest hever ott, szeme az égre mered, keze a hasán.

A múlt nyáron az Ellenállók Szövetsége támadásokat intézett az ellenség vasúti konvojai ellen. Válaszul a japánok felégették a mezőket végig a vasútvonal mentén. Azóta tönkrement parasztok hordái kóborolnak a városban, hogy néhány szem rizst kolduljanak. Ez a szerencsétlen is biztosan közülük való volt, alighanem éhen halt. A hullá pedig nem tud védekezni, a többi koldus fosztotta meg a rongyaitól.

16

Micsoda öröm végre levelet kapni! Tiszteletre méltó Anyám részletesen beszámol az Újév eseményeiről. Amiről jobbnak látta hallgatni, azt megtudom Húgomtól. Amióta elutaztam, Anyám mindennap elmegy a templomba, és órákig imádkozik. Húgom pedig abban bizakodik, hogy Buddha megoltalmaz engem.

Öcsém levele lakonikus. Mint mindig, a klasszikus irodalom doktora takarékosan bánik a szavakkal és az érzelmekkel. Tudatában van annak, hogy korunkban a hazának nagyobb szüksége van katonákra, mint tudósokra.

Amikor a sorait olvasom, könnyek szöknek a szemembe. Bár nem mondja ki, jól értem, hogy bocsánatot kér, amiért olyan sokáig félreismert engem.

Kamasz voltam még, amikor Atyánk meghalt; féltő szeretetet éreztem Öcsém iránt, és úgy döntöttem, hogy szoros kapcsolatot alakítok ki kettőnk között, olyat, amilyen a fiút az apához, az atlétát az edzőjéhez, a katonát az elöljárójához köti. Hogy megfelelhessen követelményeimnek, kemény edzésre kényszerítettem azokban a sportokban, amelyekben én kitűntem. Öcsém látszatra engedelmeskedett, és türelmesen várt az alkalomra, hogy fellázadhasson ellenem.

És eljött a nap. A természet úgy akarja, hogy az élet egy meghatározott pillanatában az idősebb elveszítse felsőbbtségét a fiatalabb felett. Tizenhat éves volt Öcsém, amikor magasságra utolért engem. Duzzadó izmú, szilárd csontozatú ifjú lett belőle. Egyik nap a kendóklubban ünnepélyes győzelmet aratott fölöttem. Egy váratlan pillanatban olyan hatalmas csapást mért fakardjával a sisakom közepére, hogy megtántorodtam. Mire egyensúlyomat visszanyertem, győztes ellenfelem már meghajolt, és megköszönte, hogy megmérkőzhettem velem. Levette a sisakját. Veritéktől csillogó arca rejtett ujjongást fejezett ki. Tiszteletteljes üdvözlés után harci öltözékében hagyta el a klubot.

Később a fiú író kívánt lenni, és a tokiói egyetemre iratkozott be. Attól a naptól fogva elváltak útjaink. Az irodalmi karon a sok baloldali diák között agresszív és megvető modort vett fel. Az anarchista könyvek hatására ellenségesen tekintett a katonai

vezetőkre. Azzal vádolta őket, hogy beleavatkoznak a kormányzati ügyekbe, és a szabadság gyilkosainak titulálta őket.

Nem volt sem időm, sem türelmem, hogy Öcsémet ráncba szedjem. Egyébként is, ha otthon voltam, ő elment hazulról. Öcsém elveszett a számomra, elnyelte őt a hatalmas vörös hullám.

Honnan ez a mostani fordulat? Megvitatta-e a barátaival? Talán valaki feltárta előtte a marxizmus hívságát és utópiájának nevetséges voltát?

Olyan röviden válaszoltam, ahogy ő írt nekem:

„Fivérem, első csatám után nem bálványozok többé semmit, csak a napot. Ez az égitest képviseli a halál állandóságát. Óvakodj a holdtól, amely e világ szépségét tükrözi vissza. Növekszik és fogyatkozik, állhatatlan és mulékony. Egy nap mindnyájan meghalunk. Csak a nemzet marad fenn. A hazafiak ezernyi nemzedéke teremti meg Japán örök nagyságát.”

17

Az én életkoromban egyik barátság kitörli a másikat, fellobban, kihuny, sosem állandó, de mindig lobogó.

Hungot meghívtam hozzánk vacsorára, és ezzel beavattam őt a világomba. A vattatöméses kék kínai ruhába öltözött, haját két copfba fonva viselő illedelmes és halk szavú diáklány meghódította a szüléimet. A vacsora után teával kínálok, és kinyitom előtte a szobám ajtaját. Olyan félénken lépi át a küszöböt, mintha egy álomba libbenne be.

Hogy megmutassam a varázsát ennek a réges-régi szobának, az egyetlennek, amelyet megkíméltek a bombák, lekapcsolom a lámpát, és gyertyákat gyújtok. Festmények és szépírási tekercesek válnak ki a sötétből, hogy aztán lassan összeolvadjanak a négy fal színes mintázatával. Könyvekkel zsúfolt polcos állvány nyugözi le a tekintetet. Lakkozott asztalomon festett madarak röpködnek a lombok között. Egy faragott szekrény tetején két vázában gókövek virrasztanak éjszakáim felett. Hung felemel egy gókézikönyvet és belelapoz. Felvesz egy tollakkal kirakott ezüst hajtűt a gyűjteményemből. Ujja hegyével végigsimítja a gyöngyberakást. Egy perc múlik el szótlán csendben.

Aztán az ágyam szélére ül, és kiönti a szívét.

Vidéken született, nyolcéves volt, amikor meghalt az anyja. Apja újránősült, és hamar háttérbe szorult hatalmas termetű asszonya mögött, aki minden reggel pipával a szájában vonult ki a földekre eligazítani a béreseiket. Őt nem szívelte a mostohaanyja. Hamarosan megszülettek mostohatestvérei, két ikerfiú, és apja szívét is elfordították tőle. Nem volt ő már több, mint egy szurtos cseléd. Ahogy a fiúk nőttek, rákaptak a gyötrésére. Úgy kínozták, mint két macskakölyök a sebzett verebet. A mostohája örökké szidta, ki nem fogyott a mocskolódó szavakból. Egy cselédszobába számúzve éjjelente a tetőn koppanó esőcseppeket számolta. Mint a kínjai, azok is számtalanok voltak.

Tizenkét éves korában kollégiumba adták. Mostohaanyja megszabadult a szálkától, amely a szemét szúrta, Hung pedig felfedezte a szabadságot.

Keményen és elszántan leszokott a vidéki akcentusról, és öntudatos városi lánnyá képezte át magát. Rövid idő alatt megértette azokat a mechanizmusokat, amelyek a városlakók életét irányítják, és a szolgálatába állította őket. Hála a kollégiumi gondnoknő zsebébe csúsztatott pénzdaraboknak, az év végén átadott két-három palack bornak, engedélyt kapott rá, hogy kedve szerint sétáljon ki-be az épületbe. Mivel nála idősebb lányokkal osztotta meg kollégiumi szobáját, hamar rákapott a pezsgőre, a csokoládéra és a keringőre. Őket utánozva tanulta meg festeni az arcát, és magát idősebbnek hazudva bálókba is meghívást szerzett. Férfiak jöttek érte kocsival, gyengéd szavakat suttoztak a fülébe, és bókokkal halmozták el szépségéért.

Azóta minden nyári szünidő kész kínszenvedés a számára. A ház nyirkos és sötét, az igásállatok bűze émelyítő. Az apja a földre köpköd, a mostohaanyja rikácsol. Az öccsei nem ülve esznek az asztalnál, hanem a székükre felkuporodva két pofára zabáinak.

Ránk esteledik, és helyet szorítok Hungnak az ágyamban. Az ágy végébe húzódik, a fal mellé. Beszél és beszél tovább, mígnem a szavai egyre kuszábbak lesznek, végül a hangja is elhal.

Sokáig nem jön álom a szememre. Barátnóm tizenhét éves. Az apja már férjet keres neki. Ez lesz a vége az ünnepnek, amely csak néhány évig tartott. Vajon találkozik-e azzal a férfival, aki képes megváltoztatni a sorsát?

18

Vannak napok, amikor - új keletű indíttatásra - örömmel és derűsen nézek szembe a halállal. Hazám hívó szavára csukott szemmel megyek végzetem, a császári katona végzete felé. A hős útja azonban korántsem olyan egyenes, mint képzelné valaki. Az önfeláldozás meredek hegyszakadécai között kígyózik.

Ma reggel arra ébredek, hogy hason fekszem a naptól felszárított földön. A föld mélyéből felszálló meleg elálmosít. Sokáig eltart, amíg álomtól elnehezült szemhéjam felemelem, és egy kis oszlopot látok kiemelkedni pár centiméterrel az arcom előtt. Anyám sírjában töltöttem az éjszakát.

Elnyomok egy fájdalmas kiáltást, és most már a valóra ébredek. Még nem kelt föl a téli nap. A parasztoktól rekvirált szoba olyan, mint egy barlang. A sötétben katonáim hortyognak. Ki adhatná kezembe álmom kulcsát? Honnan tudjam, hogy ezt az álmot nem előérzeteim sugallták-e? Nem Anyám üzenete volt-e, amelyet akkor intézett hozzám, mielőtt elhagyta e világot? Ki mondhatná meg itt és most, több ezer kilométernyire Tokiótól? Él-e még Anyám, és ha igen, vajon jó egészségben-e?

Évek óta annyit gondoltam a halálra, hogy mára könnyű lett, mint a pihe. De soha nem készültem fel Anyám eltűnésére, ezért aligha tudnám viselni a súlyát.

A hazát és a családot nem lehet összebékíteni. A katona megöli övéi boldogságát. Ha lételemek van valami haszna, akkor a nemzet azt egy asszony önmegtágadásának köszönheti.

A sötétben tapogatva ráakadok egy darab papírra és egy ceruzavégre. Bár nem látom, mit írok, rövid levelet fogalmazok anyámnak, amelyben sajnálkozásomat fejezem ki. Oly sokáig elhanyagoltam őt!

Négyrét hajtva a párnám alá dugom a levelet. Hány nap múlik el még, mielőtt újra kapcsolatba kerülök a világgal?

19

Hung sajtószerű vallomást tesz:

- Apám nagyon gazdag, de engem koldussorban tart. Mindig előnti a düh, ha néhány fillért kérek tőle, és végül megvetően hajtja az asztalra a felét annak, amire feltétlenül szükségem van.

S így folytatja:

- Valami vénemberhez fogok feleségül menni, akinek módja lesz kényeztetni engem.

Néhány nap múlva tudatja velem, hogy beleszeretett valakibe.

- Egy férfi, te is tudod, különb, mint azok a tejfelesszájú kölykök, akik az iskola körül ólálkodnak. Kitalálja a gondolatodat, mindenben a kedvedre tesz. Mellette nem kislány vagyok, hanem istennő, jósnő, minden korszakot átélt időtlen lélek, akit ő egy újszülött heves érdeklődésével bámul.

Hung a legjobb barátnőm lett, mégsem értem soha igazán a szavait. Zaklatott lelkén árny és fény osztozik. Élete egyszerre zajos és diszkrét, és csupa titok, még ha tagadni szeretné is. Ezen a hétfő reggelen izgatottan és kimerültén állít be az iskolába. A frizurája láthatóan kibomlott, miután előbb gondosan elrendezte. Szinte részegen az örömtől, amelynek egyedül ő tudja az okát, odasúgja:

- Egy férfi nem adhatja nagyobb bizonyosságát a szerelmének, mint ha türelmesen vár, amíg a szűz lány megérkezik.

Elpirulok, és egy szót se tudok kinyögni. Hung minden szégyenkezés nélkül beszél ilyen intim dolgokról. Egyszersmind valami nagyszerűt érzek szemérmetlen vallomásaiban. Mi mindent nem ismerek a világból! Vak vagyok, aki mit sem tud a nap szépségéről.

Akkor megkérdem Hungtól:

- Hogy lehet kilépni a sötétből, amely beburkol minket?

Úgy tetszik, hogy nem érti a kérdést.

- Hogyan legyen asszony a lányból?

Elkerekedik a szeme.

- Elment az eszed? - kiált fel. - A lehető legkésőbb!

20

Visszatérünk a civilizált világba.

Harbin városa Mandzsúria egyik legészakibb pontja, stratégiai jelentőségű hely a kínai-orosz konfliktusban. Az Amur folyón, amely itt több kilométer széles, a mi hadihajóink néznek szembe a szovjet haditengerészettel.

Amikor az alkony leszáll erre a zajos városra, mecsetek kupolái, templomok keresztjei és buddhista szentélyek hajlott tetői rajzolódnak ki a vérbe borult égre. Ebben a kozmopolita nagyvárosban oroszok, zsidók, japánok, koreaiak, kínaiak, angolok, németek és amerikaiak élnek együtt. Mindegyik náció megteremtette a maga környezetét, és a maga kultúráját éli benne.

Tegnap még szalmazsákon aludtam el a süvöltő szél és az üvöltő farkasok hangjaira. Olvasztott hó levét ittam. Gyűrött, megperzselődött, veritéktől és sártól szennyes egyenruhát hordtam. Ma újra megleltem az ágyat, a gyapjútakarót, a fűtött szobát és az új uniformist. Néhány tiszttel együtt rohanok a lányokhoz. Az összes megtakarított pénzemet elverem, mert japán lányt választok.

Maszajo, a Tojamából való fiatal prostituált itallal kínál. Arcát ügyesebben is ki lehetett volna készíteni, parfümje illata jellegtelen, kimonója rikító színű, sután tartja a palackot, mégis lábba hoz. Megragadom a kezét.

A női bőr érintése úgy hat rám, mint az elektromos kisülés. Hevesen magamhoz vonom, a karjaimba zuhan. Széthúszom öv nélküli kimonóját, és letépem róla az alsóneműt. Két fehér mell buggyan elő.

A mellbimbók rózsája megfoszt az eszemtől. Több hónapi egyedüllét után egy nő testében akarom kilehelni lelkemet. Gyúrom, gyötrom, tiltakozása ellenére meglövegolom. Nemi szervem végre rátalál az övére. Alig hatolok bele, kéjes fájdalom hasít a testembe, és lassan átjárja egész bensőmet.

Az utcán vidáman megyek, kiüresedve és mégis új erővel telve. A kurva belém injekciózta azt az emberi melegséget, amelyet olyan régóta nélkülözök.

21

A városház tere feketéllik a tömegtől. Karomon kosárral Holdgyöngyöt vonszolom. Panaszkodik a tolongásra, a drágaságra, meg hogy alig kapni vadat. Ingerlékeny és ideges, akármit vásárolunk, elégedetlen vele. Unom már az örökös nyavalygását, sietek, hogy szabaduljak tőle.

Három éve az élete szüntelen panaszok áradata. Hogy sajnálom az én vidám nővérkémet, akinek a haja két varkocsba volt fonva és tűzszínű szalagokkal összekötve! Jött-ment, sürgött-forgott, ha leült, már fel is pattant. Kirobbanó nevetése valósággal üldözött minket.

Ma csak néhány bodorított tincs csüng le a sapkája alól, s libeg sápadt arca előtt. Fényevesztett haja fakó lénye címere.

Megrázom a karját.

- Végtére el is válhatsz tőle!

Rám néz szép, mandulavágású szemével. Könnyek csordulnak le az arcára.

- Húgocskám, hiszen szeretett!... Megesküdött, hogy én leszek az egyetlen nő az életében!. Nem hiszem, hogy elfeledkezett volna az esküjéről. Csak az erősebb nála... Tegnap este követtem... színházba ment egy félvilági nővel, egy lotyóval, aki a páholyban hagyta simogatni magát.

Nem tudom, mit felelhetnék neki. Az új erkölcs elítéli a poligámiát, de a férfiak továbbra is csapodárok, és a nők továbbra is szenvednek ettől. A szüleim igen felvilágosult emberek. A hagyomány és modernség között őrlődő korunkban arra bátorították nővéremet, hogy szíve választottjához menjen feleségül. A szerelmi házasság azonban igencsak balul sikerült.

Az emberek hátrafordulnak és ránk bámulnak. Holdgyöngy, akit ráz a zokogás, észre sem veszi, milyen feltűnést kelt. Szerencsére arra jön egy riksa, megállítom, beültetem a nővéremet, és megkérem a riksakulit, hogy vigye haza. Fájdalmától bódultan nővérem nem tiltakozik.

Folytatom a bevásárlást, amivel Anyám megbízott. Minden vasárnap délelőtt itt gyűlnek össze a környék parasztjai és vadászai. Éjszaka kelnek útra, és hajnalban már ott toporognak vacogva a város kapui előtt. A nap már delelőn áll, amikor végzek a bevásárlással. A hó már megolvadt, jeges sárban tapodunk. Egy teaszalon felé tartok. Az ajtaja előtt kályha van felállítva. Leülök a stand elé, és mandulás-mogyorós teát rendelek. A pincér siet kiszolgálni; egy hatalmas, sárkányokkal ékesített vízforraló tartály csövéből forró víz sugara fröccsen egy csészébe. Mögöttem valaki dalra fakad:

*„Messze a falum, előtte az Amur,
Más vége fenyők tengerébe simul,
Szépségük feledni már sohase tudom!
Akinék van anyja és nővére,
Nem hagyja őket hódítók kegyére!”*

A tömeg megborzong. A dal be van tiltva. Még aki dúdolja csak, az is a börtönt kockáztatja. Meghökkenet tekinteteket látok, arcok sápadnak el. Tízlépésnyire tőlem a merész hang újra kezdi a dalt, most már más hangok is bekapcsolódnak. Egyre harsányabb a kórus, a dal elárad a vásártéren.

Rendőrök riadót fütyülnek. Lövések dördülnek. Egy paraszt, aki a tojásos kosara mellett kuporgott, most feláll, pisztoly van a kezében. Egy másik puskákat húz elő szalmabálák alól, és osztogatni kezdi. A felfegyverzett férfiak a városháza ellen vonulnak, félrelökösve az útjukban állókat. A teásstand fülsiketítő robajjal omlik össze. A tömeg magával sodor.

Az emberek sírnak, üvöltenek, őrvöngenek. Nem lehet megkülönböztetni a kormányerők ellen rohamra indulókat azoktól, akik menekülni akarnak. Az emberáradat a városháza kerítésrácsához sodor, ahol a tűzpár-baj percről percre hevesebb. Kézzel-lábbal küszködöm, de az izgatott férfiak ügyet se vetnek rám. Megbotlom egy testben és elvágodom. A kezem hideg és nedves mellényt érint. Egy törrel leszúrt rendőr mered rám kifordult szemével. Felállok, de egy puskájával hadonászó paraszt visszalök a holttestre. Felüvöltök.

Egy fiatalember hajlik fölém, és a kezét nyújtja.

Magához emel. A fénytelen bőrű egyetemista rám mosolyog.

- Jöjjön - mondja.

Fejével odaint egy másik fiúnak, aki fensőbbeséges pillantást vetve rám a másik karomért nyúl. Ketten támogatnak, közben utat törnek a tömegben.

Az utcán javában dúl a csata. A két egyetemista rohan, s magukkal vonszolnak. Mintha előre tudnák, mely rendőrőrsök ellen fognak támadást indítani a lázadók, elkerülik a véres helyszíneket, és végül megállnak egy jókora udvarház bejárata előtt.

Egyikük kinyitja az ajtót. Egy elhagyatott kert tűnik elő, ahol a hóból már krókuszok dugják ki a fejüket. Az európai stílusú nagy háznak félköríves árkádjai és rombusz alakú ablakai vannak.

- Csingéknél vagyunk - mondja a fénytelen bőrű egyetemista, és a barátjára mutat. - Az én nevem Min.

Min elmagyarázza, hogy a ház és kert tulajdonosa, Csing egyik nagynénje Nankingba költözött. Csing örömmel vállalta az önjelölt gondnok szerepét.

Fiatal és komoly hangja emlékeztet az iménti énekesére.

- És te?

Bemutakozom és megkérdezem, hogy lehet-e innen telefonálni.

Csing kissé türelmetlenül felel:

- Az ellenállók biztosan elvágták a vonalakat.

Látva kétségbeesett arcomat, Min azt javasolja, hogy azért próbálkozzam.

A szalonban a csupasz falakon látszik a leszedett képek helye, a vörösre lakkozott padlón pedig az elszállított bútoroké. A könyvtárban még mindig több száz könyv sorakozik a polcos állványokon, de nagyon sok hever szétszórva a padlón. Az alacsony asztalokon csikkekkel teli hamutartók, mosatlan tányérok és csészék, összegyűrt újságok. Nem kétséges, hogy valami összejövétel volt itt az éjszaka.

Min kinyit egy ajtót, hálósobába lépünk, széles ágyat látni krizantémmintás bíborselyemmel behúzva.

Felkapja a telefon hallgatóját egy kerek asztalkáról, de nem kap vonalat.

- Majd hazakísérlek, ha minden elcsendesedik - mondja meleg hangján. - Itt biztonságban vagy. Nem vagy éhes? Gyerünk a konyhába, összeütünk valamit.

Miközben Min pástétomot készít, zöldséget tisztít és húst szeletel, Csing egy puffra ül az ablak felé, és az odakinti eseményekre fülel. Elszórt lövéseket lehet hallani. Minden dördülésre gúnyos mosoly jelenik meg az ajka szögletében. Fogalmam sincs, mi készül a városunkban. Sejttem, hogy az álparasztok a japán hadsereg ellen küzdő Ellenállók Szövetségének emberei. Az újságok banditaként emlegetik őket, akik fosztogatnak, gyűjtogatnak, békés városlakókat ejtenek túszul, és a váltságdíjból fegyvereket vásárolnak az oroszoktól. Szüleim biztonságáért aggódom, meg hogy Holdgyöngy riksája nem került-e bajba a felbolydult utcákon. Leülök, felpattanok, fel-alá járkálok, belelapozok a könyvekbe, leroskadok egy puffra Csinggel szemben.

Mint ő, én is hírekre várok türelmetlenül.

Csak Min látszik nyugodtnak. Egy operaáriát füttyöl.

Felséges illatok úsznak be a konyhából. Min hamarosan büszkén elém rak egy nagy tál

marhasültet metélttel és édes-savanyú káposztával. Evőpálcikákat is ad melléje.

Ekkor jut eszembe, hogy otthon várnak, ma ünnepeljük a tizenhatodik születésnapomat.

22

Harbinban szemvakítóan süt a nap.

Tavasszal zajlik a jég, a jégtáblák darabjai szüntelen morajjal ütődnek össze, buknak alá és fel az Amur habzó áradatában.

Egy gazdag kereskedő nemrégiben lottóstandot állított fel a város középpontjában. Egy kis emelvényről jelentik be a húzás eredményét. A prémekbe öltözött helybeliek mellett félmeztelen koldusok vacognak. Itt van az egész város, tolvajok, csavargók, katonák, diákok, polgárok és örömlányok: mind türelmetlenül várnak. A bejelentést felcsattanó siránkozás és elszórt örömkkiáltások fogadják a tömegben. Kitor a civakodás. Férfiek verik az asszonyt, aki az utolsó pillanatban megváltoztatta a számokat, akik utolsó fillérüket tették fel, öngyilkossággal fenyegetőznek. Vannak aztán hitelezők, akik a pénzüket követelik, meg nyertesek, akik nem találják a lottócédulájukat.

Soha nem láttam még várost, ahol a gazdagok ennyire bizonytalanak érzik helyzetüket, ahol a szegények ily elkeseredetten küzdenek a nyomorúsággal. Ennek a népnek a tehetetlensége igazolja meggyőződésemet: a kínai császárság visszavonhatatlanul elsüllyed a káoszban. Ez az ősi civilizáció önnön dugájába dőlt a mandzsu uralom alatt, amely elutasította a nyitást, a tudományt és a korszerűsítést. Manapság a nyugati hatalmak kitüntetett prédájaként csak úgy tud fennmaradni, hogy egyre többet enged át földjéből és autonómiájából. Egyedül a japánok, egy még tiszta, egynemű kínai kultúra örökösei⁸ hivatottak megszabadítani őket az európai igától. Mi adjuk vissza ennek a népnek a békét és a méltóságot. Mi vagyunk a szabadítók.

23

Csing elmegy, hogy híreket szerezzen, és visszatérve elmeséli, hogy a felkelők elfoglalták a városházát, és a polgármester holttestét az erkélyről hajították le. Néhány óra alatt a gyűlölet hatalmába keríti a várost, a vértől felizgatott tömeg leöldösi a kollaboránsokat és a japán emigránsokat. A mandzsu hadseregbe besorozott kínai katonák a japánok ellen fordultak, és körülvették az ellenséges ezredet a kaszárnyájában.

Min létrát támaszt a falnak, és felmászunk a tetőre. A város ott nyúlik el alattunk az ezüstösen csillogó szürke halpikkelyekhez hasonló háztetők végtelen sorával. A kanyargó utcák mély barázdákat vágnak a felületbe. A csupasz platánok az égre rajzolják szárazszikár írásjeleiket. A város közepéből fekete füstoszlopok emelkednek fel, lyukat ütve a lila-sárga égbe. Verebek milliói röpködnek rémülten.

Lövéseket hallunk, amelyekbe kiáltozás, üdviválgás és ünnepi dobpergés vegyül. Az egyik negyed néma és gyászos, a másik élénk és diadalmas. Messzebb a város falai kanyarognak a vastag párában.

Vajon ellen tudnak-e állni a japánok rohamainak?

A kölcsönös udvariaskodás néhány mondatából kiderül, hogy Violetta asszony, Maszajo munkaadója ugyancsak Tokióból származik. Földivel találkozni idegenben mindig mélabús örömet jelent, és meghitt közelséget teremt az ismeretlenek között. Violetta asszony rögtön szakéval kínál, és ezerfélet kérdez az életéről. Viszonzásul én is érdeklődöm a családjá felől. Elmondja, hogy férje és gyerekei a nagy földrengésben veszték oda. Kimonója ujjából előhúz egy apró gyermekszandált, ez az egyetlen emléke maradt a kisfiáról.

Tizennégy év telt el azóta, és nekem sikerült emlékezetem legtávolibb zugaiba számúznöm a szörnyű képeket. Violetta asszony könnyeitől újjáélednek a gyötrelmes napok.

Délben következett be a katasztrófa. A csengő, amely a délelőtti tanítás végét jelezte, teljesen jogosan zúgott a folyosókon. A székek hirtelen felborultak, kréták röpكدtek a levegőben. Osztálytársaim csínyének hittem mindezt, és jót nevettem, amikor hirtelen, száraz koppanással felborult a nagy tábla, megsebezve néhány diákot. A falak remegtek. A nehéz tanulóasztalok úgy csúszkáltak faltól falig, mintha a jégpályán volnának. Egy fiú a bútorok alá szorulva hangosan üvöltött. Alighogy kiszabadítottuk, mészpor záporozott ránk a mennyezetről.

Tanárunk fehér porral borítva az ablakhoz rohant, feltépte és ránk parancsolt, hogy ugorjunk. Én vettem magam elsőként a semmibe. Osztálytermünk a második emeleten volt. Két kezemre és lábamra estem a fűbe, semmi bajom nem esett. Ugrottak utánam a többiek is. Akik a fentebbi emeletekről vetették le magukat, többnyire kifecamították a bokájukat, a vállunkon cipeltük őket a kertbe. Az épület homlokzata láthatóan remegett. A három nagy kapuból tanulók özönlöttek kifelé. Hajadonfőtt, zilált egyenruhában, átvért ingben, egymást ütve és taposva tolongtak a kijárat felé. Hirtelen lassú és feltartóztathatatlan mozgással beroskadt az épület középső része, és magával rántotta a két szárnyat is.

Az udvar feketéllett a tömegtől. Sokan sírtak, kiáltoztak, nyögdeltek, rohangáltak, négykézláb másztak. A föld hullámozott alattunk. A kövezett sétány, amelyet oly sokszor koptattak a lábaim, úgy tekergett, mint egy szalag. A fák, amelyre annyian felkapaszkodtunk, megdőltek, inogtak, és a földre szórták terhüket. Hiába lapultunk a fűbe, a fák törzséhez közel. Titokzatos moraj dübörgött fel a föld középpontjából, kőzaporra vagy vásznak hasadására emlékeztető zajjal.

Aztán a rengések abbamaradtak. Tanáraink és a felügyelők összetereltek és az intézeti sportpályán nagy körbe leültettek bennünket. Tilos volt elmozdulnunk, ők pedig hozzáfogtak a sebesültek ellátásához és a hiányzók számbavételéhez. Messziről megpillantottam az öcsémet. Az öröm könnyeket csalt a szemembe. Az egyik fiú sírva fakadt a tömegben, és hamarosan követték a többiek is.

Megtiltották, hogy életben maradtok után kutassunk a romok között. türelmesen meg kell várni a mentőegységeket. Öt óra volt már, de még mindig nem jött senki. A szél egyre erősödött. Egy épületből lángok törtek fel, a forgószél félrecepta a felszálló füstöt, és rövidesen fuldokoltunk benne. A zűrzavart kihasználva átlábaltam a leomlott fal

törmelékein, és rohanni kezdtem az utcán.

Az élém táruló látkép maga volt a pokol. Tokió nem volt többé. Ha itt-ott állt még egy-egy épület, csak egymást támasztották. Az utcákat téglá, fa és üveg törmeléke borította vastag rétegben. Családtagok keresték egymást. Mindenki nevet kiáltozott, hasztalan. Egy tébolyult bolyongott nevetve a romok között. Három missziós nővér egy összeomlott templom maradványai között kutatott puszta kézzel abban a reményben, hátha találnak élő lelket.

A házak lángokban álltak. A szél segített, a tűz terjedt tovább. Délután hat óra volt, a hamut az égre emelte a forgószél, siettetve az éj beálltát. Emlékezetem összemossa az események rendjét. Látom magam, ahogy tapogatózva megyek előre a fojtogató sötétség mélyén. Az úton köveket, holttesteket, menekülőket kellett kerülgetnem. Már nem emlékszem, hogy jutottam el a házunk küszöbéig. Anyámat láttam egy kidőlt fa törzsén ülve, előtte néhány holmi, amit sikerült kimentenie. Húgom előtte kuporgott, lábát átölelve. Lépteim zaja kizökkentette révületéből, élénken felém fordította a fejét. Ahogy a karjaimba vetette magát, azonnal tudtam, hogy nagy szerencsétlenség nyila repül felém.

- Apa az imént ment el.

Egész éjjel apám meggyötört teste mellett virrasztottam. Arca annak békés derűjét sugározta, aki a paradicsomot szemléli, de keze az alvilág jeges hidegét érzi. Időről időre felálltam és a kertünk végébe mentem, ahonnan egyetlen pillantással át lehetett fogni a várost. Tokió égett, mint egy hatalmas máglya.

Az ősi legenda szerint Japán úszó sziget egy nagy macskahal hátán, amelynek minden mozdulata földrengést idéz elő. Megkíséreltem magam elé képzelni ezt a macskaféle víz alatti szörnyeteget. A fájdalom megzavarja az elmét, akárcsak a láz. Ha már az istent nem ölhetjük meg, támadjunk rá a kontinensre. A határtalan és szilárdan álló Kína itt van, egy karnyújtásnyira. Csak ott teremthetünk biztos jövőt gyermekeinknek.

Maszajo érkezése kiragad az egyre elviselhetetlenebbé váló beszélgetésből. Földig hajol úrnője előtt, aki hangtalanul sír. Zubbonyom ujjáért nyúl, és bevonszol a szobájába.

25

A Szövetség partizánjai még az éj leszállta előtt visszavonultak a hegyekbe. A közjük állt katonák velük tartottak. Egyetlen este, és a hazafias láz lelohadt a városban.

Másnap reggel már japán járőrök parádézhatnak az utcákon. Átmeneti kormány alakul, és nagy hűhóval nyomoz a lázítók után. Mivel az igazi lázítóknak nyomuk veszett, a tolvajokra és a koldusokra jár rá a rúd.

Az új polgármester bizonykodik, hogy helyreállítja a mandzsu-japán barátságot, és egy sor kulturális intézkedést jelent be. A mandzsu hatóságok nyilvános hízelgése hatására a japán hadsereg hajlandó napirendre térni az események felett. Az élet oly észrevétlenül tér vissza szokott medrébe, ahogy a szempillánk megrebben. Április van, tiszta az ég. Az iskolában újra japánul tanulunk.

Ma reggel későn ébredek. A riksakulim lélekszakadva lohol, hogy idejében beérjek az iskolába. A hátán csurog le a veríték, vastag kék erek dagadnak ki a karján. Elfog a lelkifurdalás, szólok, hogy nem kell ennyire sietnie. A lihegéstől szaggatott hangon válaszol:

- Kisasszony, miattam ne aggódjék. Egy jó futás reggel, ez a titka a halhatatlanságnak.

A Fehér Ló temploma előtt megpillantom a kerékpárján szembejövő Mint. Meglepetésemben elfelejtem üdvözölni. Elhaladunk egymás mellett, s azonnal távolodunk is.

26

Parancsot kaptunk a továbbutazásra. Violetta asszonytól és Maszajótól sincs időm elbúcsúzni. Csapatunk kivonul a kaszárnyából, egyenest a pályaudvarra. A peronon füttyök harsannak. Több század tolong, hogy felszálljon a tankokat és lőszert szállító hosszú vonatra. Egy emeletes személykocsiban kapunk helyet.

Az éledő tavasz frissessége elűzi az álmat a szememről. Megtapogatom kabátom belső zsebét, ahová a nemrégiben kapott két utolsó levelet rejtettem elindulásunk előtt. Ott vannak. Anyám finom rajzú, szép írása biztosít róla, hogy jó egészségben van, és ezzel időlegesen eloszlatta aggályaimat. Ahiko valahogy, fogalmam sincs, hogyan, megszerezte a címet, és hosszú levelet küldött.

Mielőtt elutaztam, ez az ifjú hölgy eljött hozzám elbúcsúzni. Én elbújtam előle, egyenest azzal a szándékkal, hogy gyűlöletessé váljak a szemében. A húgom legjobb barátnője, a fivéreit a földrengéskor vesztette el, és nagyon ragaszkodik hozzám. A családja rokonságban áll Tokugava sógunéval,⁹ szerénysége és eleganciája Anyámnak is megtetszett, és titokban abban reménykedett, hogy össze fogunk házasodni. Mivel saját szülei is bátorították, Ahiko már-már a jegyesemnek tekintette magát. Amikor a katonai iskola elvégzése után elnyertem szolgálati beosztásomat egy kaszárnyában Tokió külvárosában, levelezni kezdett velem. Négy levele közül egyre ha válaszoltam. Húgom kíséretében még a szállásomra is ellátogatott egyszer a távollétemben. Bájos mosolyával és hajlongásával megnyerhette szállásadónőmet, aki beengedte a szobámba. Fehérneműmet kimosva és kivasalva, zoknijaimat megstoppolva találtam. Mint a jól nevelt lányok többsége, Ahiko is titkolta érzelmeit. Ez a szemérmesség sem volt akadálya, hogy a helyére tegyem őt: a húgom lehet, de több semmi.

Fény kisasszony néhány szavában bizonyosan több gyönyörűségem telne, mint Ahiko végeérhetetlen levelében. Tudom, hogy a gésa nem fog írni nekem. Az az élet, amit ő választott, az ünnepségek, bankettek, kacagás és zene forgataga. Mikor találna egy nyugodt pillanatot, amikor gondolhatna rám?

Életünk egy ponton találkozott. És oda nincs visszaút.

27

Évek óta minden reggel elhaladok a Fehér Ló temploma előtt, és Min is ugyanezen az úton jár, csak az ellenkező irányban. Soha nem láttuk egymást. Egy hete mindig akkor

tűnik fel, amikor megszólalnak a szentély harangjai.

Mielőtt elindulok otthonról, belopózom Anya szobájába, ahol egy falitükörben a fejem búbjától a lábam hegyéig láthatom magamat. Egy idő óta a frufumat túl gyerekesnek találok. Két apró gyöngyökkel kirakott hajtűvel, amelyeket nagy sóhajtozásomra a nővérem adott kölcsön, feltűzöm, és szabaddá teszem a homlokomat.

Az útkereszteződéshez közeledve úgy ver a szívem, hogy alig bírok lélegezni, szemem aggodalmasan kutatja Min kerékpárját.

Végre megpillantom, keményen pedálozik fölfelé az emelkedőn. A tetőre felérve megáll, és int a kezével. Sziluettje jól láthatóan rajzolódik ki az ég hátterén. A szél a madarakkal megrakott ágak vidám kottavonalait simogatja. Ifjú taoista szerzetesek vonulnak lesütött szemekkel. Egy vándorárus felszítja a tüzet. Piruló kenyerei ínycsiklandó illatot árasztanak.

Az iskolában nem a tanár magyarázatát figyelem az órán, hanem újra és újra magam elé idézem a kerékpárján ülő Min képét. Látom ragyogó szemét a sapka ellenzője alatt, látom, ahogy könyveket tartó karját a magasba emeli. Arcom lángol. Bambán bámulok a táblára, s látom, milyen ügyesen kerülgeti kerékpárjával a szavakat és a számokat.

28

A földrengés után sokáig küzdött bennem a halál iszonyata és a halál ígérete. Üldözött éjjel és üldözött nappal... hirtelen elfogott a szorongás. Heves szívdobogásom támadt. Ok nélkül elsírtam magam.

Amikor először fogtam a kezembe puskát, a hideg acél érintése erővel töltött el. Első lögyakorlatomat a szabadban, kopár terepen tartottam. Szívem megadást dobogott. Nagy félelem fogott el, hasonlatos a zarándokéhoz, aki megérinteni készül az istenség lábát. Az első lövéstől csengeni kezdett a fülem. A visszacsapódé puskatus keményen megütött. Este fájó vállal, de megbékélten aludtam el.

Mindenkinek meg kell halnia. A semmit választani az egyetlen mód, hogy diadalmaskodjunk a halál felett.

Tizenhat éves koromban újra kezdődött az életem. Nem álmodoztam többé a vihardagályról, sem a letarolt erdőről. A hadsereg volt számomra az ósóriás, aki képes minden viharral dacolni. A tiszti iskolában, ahol már az első évben beavattattam a kéjbe, fölfedeztem, milyen gyönyörűség megsemmisülni egy nőben. Később megtanultam feláldozni a gyönyörűséget a kötelesség oltárán. A *Hagakure*¹¹ volt a fároszom és kalauzom a kamaszkorból a férfikorba átvezető úton.

Fel voltam készülve a halálra. Miért nősnél? A szamuráj felesége megöli magát férje halála után. Miért lökjek még egy életet a szakadékba? Nagyon szeretem a gyermekeket, ők a faj folytonossága, a nemzet reménysége. De gyereket nemzeni, ez nem az én utam. A gyermekeknek az apa oltalmában, a gyásztól megóva kell felnőniük.

Az örömlányokban megvan a mulékony üdeség, amely hasonlatos a hajnal harmatához. E kiábrándult lények rokon lelkek a katonákkal. Érzelmeik renyhesége megnyugtatja a mi törékeny szívünket. A nyomorból emelkedtek ki, ezért csüngenek a

boldogságon. Elátkozottak, ezért álmodni sem mernek az örökkévalóságról. Úgy kapaszkodnak belénk, mint hajótörött a gerendába. Van valami vallásos tisztaság az ölekezéseinkben.

A főiskolát elvégezve szórakozásainkat nem kellett rejtegetni többé. A magas rangú tiszték gésákat tartottak ki, az alhadnagyoknak be kellett érniük futó együttlétekkel.

Fény kisasszonyt 1931 júniusában ismertem meg. Századosunk előléptetését ünnepeltük egy teaházban. A tolóajtók zajtalanul gördültek, egymást váltották a gésák. Egyesek érkeztek, mások eltűntek a sötétben. Az éj leszállt a Szumidára. A lampionos csónakok lassan ereszkedtek alá a folyón. Ittam. Már forgott velem a világ. Egy tisztet itattunk le, aki vesztett a játékban. Időnként felröhögtem. Már épp kirohanni készültem, hogy hányjak egyet, amikor egy gésajelöltet¹² láttam bejönni iriszmintás, lebegő ujjú kék kimonóban. A földre borulva köszöntött minket. Minden mozdulata lassú és méltóságteljes volt. Bár orcáit vastag arcfesték fedte, állának finom vonala mélabús szépséget árasztott.

Kibontott tokjából egy samiszent, elefántcsont pengetőt vett elő, és felhangolta. Egy sebes mozdulattal egyszerre szólaltatta meg a húrokat. Olyan volt, mint a nyári égboltot megreszkettető mennydörgés. Szél zúgott fel, fákat görnyesztett meg, fekete felhőket szagatott szét. A pengető tompa hangja villámokat csalt elő a bércekről. A vízesés zuhataggá nőtt, a folyók kiáradtak, a tenger a szélrohamoktól korbácsolva tajtékosan zúdult a köves partokra. Rekedtes hang csendült fel. A megcsalt szerelemről énekelt, az elhagyatottságról, a sötétségről. Megindított ez a vigasztalan érzés, amely hatalmába keríti az ittasokat, a szenvedély nyomorúsága, ahogy szavaiból kicsengett, könnyeket csalt a szemembe. Hirtelen, ahogy egy váza széttörik, elnémult a hang, a zene elhalt.

A körülöttem ülő tisztéknek elakadt a lélegzete, megilletődötten néztek össze. A kölcsönös köszöntések után a gésajelölt fogta a hangszerét, meghajolt, és suhogó kimonójában távozott.

29

Holdgyöngy könnyörög a szüleinknek: hadd kísérem el őt az új polgármester születésnapjára. Arra számít, hogy a férje ott lesz az új szeretőjével, és szeretné rajtakapni.

Anya nem tudott ellenállni a könnyeinek. Engem bosszant a nővérem féltékenykedése, de szeretnék emberek közt lenni. És talán ott lesz Min is az ünnepségen...

- Asszonyom, kisasszony.

A lakájok a lépcsők alján állva mély meghajlással köszöntenek. Egyikük előttünk haladva int, hogy lépjünk be a vörösre lakkozott kapun. Egymás után három udvaron megyünk keresztül. Holdgyöngy nem akarja, hogy meglássa a férje, ezért megvártuk, míg leszállt az éj.

Végül bevezetnek minket egy nagy kertbe, ahol vagy száz asztal áll elszórva a fák alatt, lampionokkal megvilágítva. Szmokingos zenészek küzdenek reménytelenül a keringőjükkal egy torkaszakadtából éneklő operaegyüttes lármája ellen.

Odalopakodunk egy asztalhoz, amely fölé ernyőfenyő nyújtja ágait, és helyet foglalunk, mint vadászok a leshelyen. Hogy a kora tavaszi este hidegét elűzze, vendéglátónk parazsas rostélyokat és fáklyákat helyezett el az asztalok közé. Amint leülünk, nővérem máris panaszkodik, hogy a lángok elvakítják, nem fogja meglátni a hűtlent. Én is körülmélelek, a sógoromat keresem. Váratlanul megpillantom Csinget, európai öltönyben, egyedül ül egy asztalnál, a tömegtől félrehúzódva. Észrevesz.

Odamegyek hozzá.

- Egy kis sárga szeszt? - kérdi.

- Nem, köszönöm, borzadok tőle.

Csing intésére odajön egy felszolgáló, és vagy tíz tányért rak szét az asztalon. Csing evőpálcikákat hoz, és egy talpas tálat nyújt felém áttetsző hússzeletekkel.

- Ezt kóstold meg - mondja. - Medvetalp.

A mandzsu arisztokraták által oly nagyra becsült hús szétomlik a nyelvemen. Semmi íze nincsen.

- Tessék, ez meg teveláb, amit öt évig borban pácoltak. Ez meg a fekete sárkány nevű hal, az Amur fenekén fogják.

A csemegék kóstolgatása helyett megkérdezem, hogy eljött-e Min.

- Nem - feleli.

Hogy a csalódásomat elleplezzem, bevallom, hogy a nővérem unszolására jöttem el az estélyre, vendéglátónkat, az új polgármestert sose láttam.

Ujjal mutat egy ötvenesforma, apró és testes, brokátkabátos emberre.

- Te honnan ismered?

- Onnan, hogy az apám.

- Az apád?

- Meglep, ugye? - mondja Csing hideg mosollyal. - A lázadók rohama előtt a régi polgármester tanácsnoka volt. Egyesek halála utat nyit másoknak. Apámat még a pokolban is elő fogják léptetni.

E kijelentés zavarba hoz, nem tudok mit felelni.

- Nézd csak, ott az egyik mostohaanyám - szólal meg Csing, és fesztelenül rábök egy nőre, aki a vendégeket üdvözli sorra, ahogy a lepke száll virágról virágra. Éktelenül ki van pingálva az arca, gazdagon hímzett, prémmel szegett tunikát visel és legyezőforma frizurát, teletűzdelve gyöngyökkel, korallokkal és muszlinvirágokkal; ezek napjainkban ritka régiségnek számítanak.

- Kurva volt, mielőtt apám ágyasa lett - kommentálja Csing gúnyosan. - Most egy japán ezredessel hál. És tudod, miért játssza a császári előkelőséget? Mindig azt terjesztette magáról, hogy a tiszta sárga zászló családjának egy elszegényedett ágából származik.¹⁰ Amott meg az anyám jön. Hogyan képes eltérni egy lotyót a fedele alatt?

Csing tekintetét követve középkorú nő árnyékát pillantom meg.

Mögötte hirtelen feltűnik a sógorom hivalkodóan elegáns öltönyben, pomádés hajjal.

Megkérdem Csinget, hogy ismeri-e.

Mosoly jelenik meg az ajka szögletében.

- A sógorod, ugye? A besúgó?

- Miért a besúgó? A sógorom jó nevű újságíró.

Csing nem felel. Egy nagy pohár bort tölt magának, és egy hajtásra kiissza.

Min barátja undorral vegyes csodálatot ébreszt bennem. Amikor otthagynom, zavaromban nem találok vissza a nővérem asztalához.

Barátaim úgy döntöttek, hogy én imádom ezt a gésajelöltet, és minden lehető alkalommal meghívták az összejöveteleinkre. Elpirultam, valahányszor megjelent. Barátaim kacsingatása és elfojtott nevetése bosszantott, egyszersmind a büszkeség és boldogság tétova érzésével töltött el.

A félénk Fény kisasszony szinte fejvesztve sietett ki az énekszám után. Idővel rá lehetett venni, hogy italt szolgáljon fel, és igyon is velünk. Egészen apró keze volt. Körmei antik gyöngyökre hasonlítottak. Ha a poharat az ajkához emelte, kimonója ujja hátracsúszott az alkarján, és felfedte valószínűtlenül fehér csuklóját. Meztelen teste vajon nem olyan-e, mint egy hómező?

Akkoriban a zsoldomból épp csak néhány bankett megrendezésére futotta, de arra távolról sem, hogy kitartsak egy gésát. Telt-múlt az idő, a lángolásom lelohadt. Közelebbi nőkre volt szükségem, hogy rideg katonai életemből néha kiragadjanak.

Annak az évnek a politikai égbolta ólomszürke volt. Viharról álmodoztunk és arról, hogy újra ragyogni látjuk majd a napot. Katonák lévén sem a meghátrálásra, sem a megadásra nem éreztünk hajlandóságot. Néhány hadnagy¹⁴ a vértanúság útját választotta. Elszaporodtak a merényletek. Az ifjú merénylők megadták magukat a hatóságoknak, hogy lojalitásukat bizonyítsák. De sem a terror, sem az önkéntes halál nem rázta fel renyhe minisztereinket. Attól rettegetve, hogy visszatér a Kamakura-korszak,¹¹ egyetlen gondjuk az volt, hogy a katonai vezetőket távol tartsák a hatalomtól.

Ereztük, közeleg az óra, amely mindnyájunktól áldozatot követel majd. Hogy meghódíthassuk a világot, át kellett kelniünk a saját húsunkból és vérünkéből épült hídon. A szeppuku¹² újra divatba jött. Ennek az önkéntes halálnak az emelkedettsége hosszas szellemi felkészülést követelt, és ez elfordította figyelmemet a gésajelölttől.

Egy tavaszi napon titokzatos levelet kaptam, amelynek szép kalligráfiája arról árulkodott, hogy a levél írója gondos nevelésben részesült. Egy ismeretlen nő arra kért, hogy keressem fel egy teaházban a Fűzfa hídnál. A kíváncsiságtól hajtva odamentem. Már leszállt az este. Messziről zenét és nevetést lehetett hallani. A kapu mögött selyemsuhogás, bizonyára gésák jöttek-mentek ott. Egy kéz félrehúzta a tolóajtót. A hölgy, aki köszöntött, a negyvenes éveiben lehetett. Szürkerózsaszín kimonót viselt, amely alól a nyakkivágásnál egy másik, olajzöld kimonó sejlett elő. Kézzelel festett virágzó cseresznyefa teregette rajta a szirmaikat egészen az ujjak végéig.

Fény kisasszony anyjaként mutatkozott be, és tisztelettel üdvözölt.

Hallomásból tudtam, hogy maga is gésa volt, és nagy teaház van a tulajdonában. Közölte velem, hogy ismerte apámat. Apámról tudtam, hogy valaha szerelmes volt egy gésába, és azt kérdeztem magamban, hogy vajon ebbe a nőbe-e.

Néhány pillanatig elmélyülten tanulmányozta arcomat, aztán lesütötte a szemét.

- Ön ugyebár találkozott a lánnyal - szólalt meg végül. - Kellemesnek találta a társaságában töltött estéket?

Biztosítottam, hogy igen nagyra tartom lánya zenei tehetségét.

- Lányom tizenhét éves. Már tavaly képesített gésa lehetett volna. Ön bizonyára jól tudja, hogy a mi mesterségünkben a gésajelölt nem kaphatja meg a művész fokozatot, amíg át nem esik a mizuage ceremóniáján. Én ezt annak idején rémálomként éltem meg. Úgy döntöttem, hogy a lányomat megkímélem ettől a borzalmas élménytől. Őrá hagytam, hogy jelölje meg azt a férfit, akit beavatójának szeretne. A választása önre esett. Bizonyára megbocsátja, hogy tájékoztam. Csak a legjobb véleményeket hallottam önről. Fényes katonai karrier előtt áll. Ön persze fiatal, és sose tudná kifizetni azt az összeget, amelybe egy ilyen ceremónia kerül. De erre ne legyen gondja, lányomnak boldog sorsot szánok, engedje hát meg, hogy felajánljam önnek a testét. Ha alázatos kívánságomnak eleget tesz, soha nem múló hálára kötelez.

A hallottaktól megbénulva némán álltam.

Térden állva közelebb csúszott hozzám, és földig hajolt.

- Könyörgök önnek, hogy gondolkodjék a dolgon. Az anyagi oldala ne nyugtalanítsa, azt én elintézem. Szíveskedjék gondolkodni rajta.

Felállt, és eltűnt a tolóajtó mögött. Nyomasztott a szoba homálya. A hagyomány előírja, hogy egy gazdag ismeretlen vegye el a gésajelölt szüzességét. Ez a beavatás sokba kerül, de egy nagyvilági férfi tekintélyét ez koronázza meg. Soha még gésa nem választotta meg maga a beavatója személyét. És engem arra kértek fel, hogy botrányos módon megszegjem a szokásokat.

Tépelődtem, és halogattam a választ.

31

Tegnap sem talákoztam Minnel, és egyre azon járt az eszem, hogy vajon beteg-e, vagy csak nem akar többé látni. Vagy talán, mint annyi egyetemi hallgatónak az ő korában, már menyasszonya van? Miért is érdekelné egy gimnazista lány?

Ma reggel sem volt ott a kereszteződésben. Méltatlankodva és szomorúan eltökéltem, hogy elfelejtem őt.

Hirtelen élénk csöngetés ragad ki gondolataimból. Fölemelem a fejem. Min karikázik velem szemben. Odakiált:

- Mit csinálsz ma délután?

Akaratom ellenére így felelek:

- Gót játszom az Ezer Szél Terén.

- Majd máskor játszol. Meghívlak ebédre.

És arra se hagyva időt, hogy ajánlatát visszautasítsam, hozzáteszi:

- Az iskola előtt várlak majd.

És mielőtt továbbmenne, egy papírpénzt dob oda nekem.

- Ez a riksakulié, hogy befogja a száját.

Délben legutolsónak jövök ki az iskolából. Lehajtott fejjel megyek a fal mentén. Min nem várt a kapunál, megkönnyebbülten sóhajtok, és beülök egy riksába. Ekkor tűnik fel Min, mint egy kísértet.

Otthagyja a kerékpárját, és becsusszan mellém az ülésre, mielőtt meglepetten felkiálthatnék. Egyik karjával a vállamat fogja át, a másikkal pedig leereszti a napellenzőt, amely egészen térdig eltakar minket. Aztán utasítja a kullit, hogy a Hét Rom hegyéhez vigyen minket.

A riksa szűk utcákban kanyarog. A tekintetektől elzárva, a naptól elsárgult fehér vászonernyő alatt Min lélegzete elnehezül. Ujjai a nyakamat cirógatják, a hajamat borzolják, a tarkómat masszírozzák. A rémülettől és valami ismeretlen gyönyörtől dermedten visszafojtom a lélegzetemet. Az ernyő széle alatt a riksakuli lábainak szabályos mozgását látni. Oldalt járdák, kutyák, gyerekek, járókelők suhannak el. Szeretném, ha ez a egyhangú tájkép sohasem érne véget.

Min parancsára a riksa megáll egy vendéglő előtt. Min letelepszik egy asztalhoz, mintha csak otthon volna, és metéltet rendel. Az apró helyiséget rögtön betölti az étel illata, elkeveredve a korai virágokéval. A vendéglős kiszolgál minket, és visszatér szunyókálni a pultja mögé. A nyitott ajtón betűz a déli verőfény. Szótlanul eszem, minden figyelmemet az ételnek szentelve, miközben Min az osztályharcról értekezik. Aztán megjegyzi, hogy még nem látott lányt úgy falni, ahogy én falok. Nem felelek az évődésre. Kétségbe vagyok esve. Neki nagy gyakorlata van az efféle együttlétekben, nekem fogalmam sincs, hogy viselkedik ilyenkor egy szerelmes lány. Min ragad ki zavaromból a javaslattal, hogy sétáljunk fel a Hét Rom hegyére.

Árnyékos ösvényen indulunk felfelé, pitypangok sárgájában és piros liliomok karmazsinjában lépkedve. A friss fű sűrűn sarjad a nagy gránittömbök lábánál, amelyek egy kiégett hajdani palota maradványai. Min megkér, hogy üljek le egy márványba faragott lótuszvirágra, és elmélyülten szemlél. A csend kínos zavarba ejt. Lehajtom a fejemet, egy boglárkát gyűrögetek a cipóm orrával.

Tanácsstalan vagyok. Az érzelmes regényekben, amilyen a *Mandarinkacsák* vagy a *Vad pillangók*, az ifjú és a leány találkozása a kertben a szerelmi történet legizgatóbb pillanata: rengeteg a mondanivalójuk, de a szemérem tiltja, hogy bevallják érzéseiket. Ha magunkat a giccsirodalom figuráival hasonlítom össze, mindkettőnket nevetségesnek látom. Mit vár Min tőlem? Mit várok tőle én?

Nem érzek semmit, ami első találkozásunk felzaklató élményéhez lenne mérhető, vagy a szívdobogáshoz, amit reggelente éreztem, amikor Min épp csak elhaladt mellettem. Már is véget ért volna a románcunk, és a szerelem csak képzeletem magányában létezik?

Min váratlanul a vállamra teszi a kezét. Összerezzenek. Már-már kibontakozom az öleléséből, amikor ujjai hegyével végigsimít a szemöldökömön, a homlokomon, az államon. Minden mozdulatára borzongás fut át rajtam. Az arcom lángol. Restelkedem, félek, hogy valaki meglát minket a lombokon át. Nincs erőm ellenállni.

Fejemet az övéhez vonja. Centiméterről centiméterre közeledik az arca. Egyre jobban kiveszem arca apró, vörös foltjait, ütköző bajuszát, szemében a kétséget. Büszkébb vagyok, hogysen eláruljam riadalmamat, ezért nem védekezem, inkább a karjába zuhanok, mereven, mint egy bot. Ajka az enyémhez ér. Száraz, de a nyelve nedves. Elképedve érzem, hogy az ajkaim közé hatol. Egy folyó zúdul rám.

Sírhatnékom támad, de nem indulnak meg a könnyeim. Körmeim a hátába vájnak,

Min felnyög. Csukott szemmel, lángoló arccal, szeme alatt kék karikákkal Min oly felhevülve ölel, ahogy egy diák fal egy ritka könyvet.

A fák ágain túl a város könnyű párába vész. Szótlanságom nem bátortalanítja el a fiatalembert. Elvezet a kolostorhoz a hegy tetejére. Ott teát rendel egy fiatal szerzetestől. Teletölti a csészémet, majd dinnyemagokat hámozva a várost szemléli, és közben fütyörészik. Kerülöm a tekintetét, akár a szerzetesekét, akik jól megnéznek, kihörpintem a teámat, felállok, eligazgatom gyűrött szoknyámat, és négyesével veszem a lépcsőket lefelé.

A vörös lakkal bemázolt nap már hanyatlik. A város falain túl az olvadó hó alól barna föld tűnik elő. A falvak beleolvadnak a sötét tájba. A fák lelapulnak és eltűnnek az alkony köpenyének redői között.

Éjjel Lu bátyóról álmodom, ahogy betör a szobámba. Közeledik hozzám, megragadja a kezemet és a melléhez szorítja. Elfog az undor, szabadulni próbálok tőle. De ujjai nem engednek, közvetítik teste hevét. Különös vágy árad el bennem.

Kábultan, verítékben úszva ébredek.

32

Kora ősszel levelet kaptam egy nőtől, találkoztát adott az egyik parkban. Biztos voltam benne, hogy döntésemről akar megkérdezni a gésajelölt ügyében. Tízre elmentem a levélben megjelölt helyre azzal az elhatározással, hogy nemet mondok.

Fiatal nő ült egy vörös zuzmóval pettyezett kőpadon, őszi színekben lángoló juharfa alatt. Haja egyszerű kontyba volt fogva, indigókék pamutkimonót viselt derékon narancssárga övvel.

Nem akartam hinni a szememnek. Arcfestés nélkül, halvány ajakával Fény kisasszony tízéves gyermeknek látszott. Felállt, és meghajolva köszöntött.

- Köszönöm, hogy eljött.

Leültünk a pad két szélére. Félig hátat fordított nekem, és hallgatott.

Nem találtam szavakat.

Kisvártatva azt javasoltam, hogy sétáljunk egyet a parkban. Apró léptekkel tipegett a nyomomban. A juharfák mind tűzben égtek, a ginkók élénksárga színt öltöttek. Az őszi szél lángoló leveleket hintett ránk. Átkeltünk egy fahídon, körüljártuk a krizantémokkal szegélyezett, smaragdszín vizű kis tavat, és megállapodtunk egy nyitott pavilonban, ahonnan nézhettük a felhőtlen eget és a repkénnyel befuttatott sziklákat. Fény kisasszony kimonójának suhogása elvegyült a madarak énekével. Képtelen voltam megtörni kettőnk cinkos hallgatását.

A park kijáratánál mélyen meghajolt, és elindult.

33

Ezer Szél Tere, a régiségkereskedő Wu ellen játszom, nyolc pont előnyt adtam neki. Elveszti a játszmat, nagyot sóhajt és távozik.

A legtöbb játékost egy átlagos góparti is kimeríti. Enniük és aludniuk kell, hogy szokott formájukat visszanyerjék. Én másmilyen vagyok. Nekem már az első lépések felvillanyozzák egész lényemet. Az összpontosítástól határtalan izgalomba jövök. Ha a játéknak vége, órákig nem tudom hogyan levezetni a bennem felhalmozódott erőt, hasztalan próbálok megnyugodni.

Ma, akárcsak más napokon, nagy léptekkel indulok hazafelé. A legképtelenebb ábrándok kavarnak a fejemben. Mintha kiszakadtam volna a halandók köréből, az istenek között látom magam.

Megszólít egy férfi. Fölemelem a szemem. Csing karikázik el mellettem. Csomagtartóján egy kék kendővel letakart madárkalitkát visz. Lefékez.

- Mit csinálsz azzal a kalitkával?

Lekapja a kendőt, és büszkén mutatja a két vörösbegyet.

- Ezek a madarak imádnak sétálni. A madárbolondok általában a lépéseik ütemére himbálják őket reggeli sétájukon. De engem halálra untat az ilyen vénemberes totyogás. Ezt találtam ki helyette.

Elnevetem magam. A fiú ajánlkozik, hogy elkísér. Már leszállt az éj, alig lehet kivenni a járókelők arcát. Nyugodtan felülhetek a csomagtartóra. Bal kézzel fogom a kalitkát, a jobbommal Csing derekát ölelem át. Elindulunk. Hogy megtartsam egyensúlyomat, a mellényébe kapaszkodom. Ujjaim a selyem és a prémszegély között, a gyomra magasságában állapodnak meg. A prémes mellény alatt Csing pamuttrikót visel. Bőre melege a kelmén át süti a tenyeremet. Lába minden mozdulatára összehúzódnak és elernyednek az izmok az ujjaim alatt. Zavaromban elengedem, de mivel épp egy sarkon kanyarodunk be, és Csing erősen bedől, rám szól tüstént, hogy még erősebben kapaszkodjam belé. A házunk hátsó kapujához érve kérem, hogy álljon meg. A magas falakkal szegélyezett utcát csak gyéren világítja be egy lámpa. Csing arca szinte lángol. Zajosan liheg, és a zsebkendőjét keresi.

A homlokára tapasztom az enyémet. Megköszöni, és törölgetni kezdi az arcán patakzó verítéket. A pillantásomtól feszélyezve a fal felé fordul, és mellényét szétnyitva letörli a mellét a trikó alatt is. Min felől kérdezem.

- Holnap találkozom vele az egyetemen. Átnyújtom neki a kalitkát. Magához öleli, és csak annyit mond:

- Jó illata van a zsebkendőnek.

Összerezzünk, a csendes utcán nagy robajjal zuhan a földre a rosszul megtámasztott kerékpár. Csing lehajol, felemeli, és elmenekül, mint az üldözött nyúl.

34

A vonat hirtelen megáll. A rázkódásra fölriadok, s hallom a harsány parancsszót, hogy menetoszlopban sorakozó. Ahogy leszállók a kocsiból, jeges karokkal ölel magához a hajnal. A fakó fényű égbolt alatt fölégetett földek nyúlnak a végtelenbe, sehol egy fa, sehol egy megművelt szántó.

A vonat újra nekilődül. Irigykedünk bajtársainkra, akik Kína belseje felé utaznak

tovább. A mi szakaszunk azt a parancsot kapta, hogy őrködjön egy Mandzsúria déli részén fekvő kisváros rendje és biztonsága felett. A városnak furcsa neve van: Ezer Szél.

Nyakamat mélyen behúзва az egyenruhámba hagyom, hogy a léptek üteme vigyen tovább. Közben szunyókálok. Néhány hónap alatt megtanultam járás közben aludni. Lábam ütemes mozgása átmelegít és elringat.

A nászéjszaka egy találkákra fenntartott pavilonban folyt le annak a parknak a közepén, ahol korábban Fény kisasszonnyal sétáltam. A vacsora után egy fiatal szolgáló bevezetett egy szobába. Itt egy megvetett futón várt. A lány segített levetkőzni és felölteni egy jukatát. Hanyatt fekve, karomat összefonva igyekeztem szétszórt gondolataimat összerelni.

Későre járhatott, de hogy hány óra lehet, arról fogalmam sem volt. Nyomasztott a néma csend. Meleg volt. Felálltam, és félretoltam a verandára nyíló ajtót.

A holdat áttetsző felhők vették körül. A sötétben a békák brekegése feleselt a tücskök ciripelésével. Becsuktam az ajtót, és visszafeküdtem. Az ittasság érzése abban a mértékben múlt, ahogy türelmetlenségem növekedett. Mihez kezdjek én, aki sohasem találkoztam a szüzességgel?

Alig hallható zaj ugrasztott talpra. A fehér kimonót viselő Fény állt az ajtóban, és meghajolt. Pompázatos maszkká kifestett arca még megközelíthetlenebbé tette. Fantomként átlibegett a szobán, és eltűnt egy szomszédos helyiségben.

Onnan már a kimonó nélkül került elő bíborszín jukatába burkolózva. Koromfekete haja élesen elütött a selyem színétől. Olyan volt, akár egy riadt csitri.

Sokáig ülve maradt, kezét a térdén nyugtatva, szeme a semmibe meredt. Ő törte meg váratlanul a csendet.

- Szíveskedjék megölelni.

Ügyetlenül átkaroltam. Arcomat az övéhez tapasztottam. Parfümillat áradt jukatája nyakkivágásából. A szívem megdobbant.

Úgy feküdt ott, teste mellett kinyújtott karjával, mint egy halott. Ahogy megpróbáltam széttárni combját, idegességében még jobban szorított magához. Szabályosan küzdenem kellett vele, a két combja olyan erővel zárult össze, mint a satu. Szemérme jéghideg volt. Ömlött a veríték az arcomról, elkeveredett az övével, és fekete árkokat vájt fehér sminkjébe. Csatakos haja szétterült a vállán, olykor egy tincs a szájamba akadt. Egy hangot, egy jajsót sem tudott kinyögni, csapdába esett, levegő után kapkodó állatra emlékeztetett. Megcsókoltam volna, de vastag, élénkvörös rúzzsal bekent ajkai taszítottak. Simogatni próbáltam jukatába börtönzött testét, de ahol csak az ujjam érte, kiütötte a libabőr. Fekete pupillái mélyéből azt a rettenetet olvastam ki, amelyet halálraítéltek szemében láttam már a kivégzés előtt.

Hatalmas csüggedés vett erőt rajtam. Leváltam a testéről, és eléje térdeltem. Reszkető hangon kérdezte:

- Mi történt?

- Bocsásson meg - mondtam.

Felzokogott:

- Kérem, kérem.

Kétségbeesése most engem taszított leírhatatlan csüggedtségbe. Azt hittem addig, hogy ismerem a nőket, és íme húszéves koromban sem tudom még, hogy a gyönyör túloldalán a férfi sötét világban botorkál, ahol a méltóság elvész, ahol úgy járkál, mint a nőjátékban, álarcosán, sivár lélekkel. Úgy döntöttem, hogy eltakarom az arcát a lepedővel, amelyen addig feküdtünk, és felemeltem a jukata alját. A lámpa fakó fényében lába sápadt színt öltött. Szemérmének hosszú hasadékát mintha vidraprém borította volna. Megpróbáltam azt képzelni, hogy prostituált, akit az utcán szedtem föl. De nem sikerült úgy nézni rá, mint egy üregre, amelynek mélyén a kirobbanó pénisz diadalmaskodhat.

Kézzel próbáltam felajzani hímvesszőmet, de hiába. A lány mozdulatlansága láttán hirtelen az a rémképem támadt, hogy megfojtottam.

Főlemeltem a lepedőt. Fény kisasszony sírdogált.

Hogy a látszatnak eleget tegyünk, törömmel belevágtam karomba, és a véretem csorgattam arra a fehér selyemkendőre, amelyen a szűzének kellett volna vöröslenie. Kevéssel hajnal előtt segítettem szegény lánynak újrapúderoznia az arcát. A véres kendőt a jukata ujjába tűrve elment.

35

Tanítás után Hung velem jön haza. Együtt vacsorázunk a szüleimmel, utána bezárkózunk a szobámba, és a sakktáblához ülünk.

- Férjhez megyek - jelenti be, ahogy előrelép a lóval.

- Hisz ez pompás újság! - mondom, s azt hiszem, hogy csak tréfál. - És ki a választottad? Lehet, hogy ismerem?

Nem válaszol.

Felnézek.

Egy gyalogot tart az ujjai között, arcát bal kezére támasztja. A lámpa két sor könnycseppen csillan meg, amelyek lassan gördülnek lefelé az orra mentén.

Döbenten kérlelem, hogy beszéljen. Erre zokogásban tör ki.

Megsajduló szívvel nézem. Amióta Mint és Csinget megismertem, Hung elvesztette a fontosságát az életemben. A bálók nem izgatnak, a meghívásait sorra elutasítottam. Most is, amíg gyalogolt mellettem az iskolából jövet, csak fél füllel hallgattam a csacsogását, az eszem máshol járt.

- Menyasszony vagyok, igen.

- És ki a vőlegény?

- A falunk polgármesterének a kisebbik fia.

Éktelen nevetésben török ki.

- És honnan szedted elő? Sose beszéltél róla. Miért dugdostad előlem? A szeretőd? Már gyerekként is együtt játszottatok, igaz? És most itt a városban újra találkoztatok. Hol tanul? Csinos? Majd itt fogtok lakni, igaz? Végre is fogalmam sincs, miért bógsz.

Van valami baj?

- Soha életemben nem láttam. Az apám meg a mostohaanyám döntött a hátam mögött. Július végén vissza kell mennem vidékre.

- Ne mondd nekem, hogy csak úgy oda lehet lökni téged egy ismeretlennek!

Hung csak még jobban bög.

- Ilyen nincs! Hogy törődhetsz bele ebbe az ostobaságba? Nem olyan időket élünk már. Manapság egy lány nincs testestül-lelkestül alárendelve a szüleinek.

- Apám megírta. Ha kikoszarozom, egy fillérre se számíthatok többé.

- A nyomorult! Termény vagy te, vagy váltópénz? Csak nemrég szabadultál meg a mostohád karmai közül! Most megint egy hárpia dirigáljon neked, aki pipázik, ópiumot szív és irigykedik a fiatalságodra meg a műveltségedre? Megaláz, gyötör, és odáig aljasít, amíg te is olyan leszel, mint ő, frusztrált, mogorva és gonosz. Lesz pocakos apósod, aki az estéit a kurváknál tölti, otthon viszont mindent lenyel a feleségétől. A férjed is követi majd a példáját. Egy nagy házban fogsz élni csupa nő között: cselédlányokkal, szakácsnőkkel, apósod ágyasaival, a férjed ágyasaival, sógornőiddel, sógornőid anyjával és nővéreivel, és mind áskálódik és a véred szívja, hogy a férfiak kegyét keresse. Lesznek gyerekeid is. Ha fiút szülsz, lesz némi becsületed, ha lányt, annyira fognak becsülni, mint a kutájukat vagy a disznójukat. Egy nap aztán a férjed elküld egy szimpla levéllel, és te leszel a családod szégyene.

- Elég, könnyörgök. - Hung fuldokol a könnyeitől.

Felelősnek érzem magam a keserveiért, elmegyek hát és hozok egy benedvesített zsebkendőt. Ráveszem, hogy törölgesse le az arcát, és igyon egy csésze teát.

Lassan megnyugszik.

- Tudom, hogy nem könnyű szembezállni az apa akaratával. Valaha az engedetlenség nagy bűn volt. Ma az egyetlen mód, hogy az ember megóvja a boldogságát. Ha apád nem küld több pénzt, a szüleim segítenek. Majd együtt járunk egyetemre. Gyere csak.

Kézen fogom Hungot és odavonszolom a vörösre lakkozott szekrénykémhez, amelyben a kincseimet őrzöm. Kinyitom a lakatot. A könyvek, írástekercsek és egy fadobozban sorakozó tintarudacsok között megtalálom a hímezett selyemerszénykém. Kinyitom, és megmutatom az ékszereimet Hungnak.

- Majd eladjuk őket. Meglátod, ennyi elég lesz, hogy a tanulmányainkat fedezze.

A könnyei rögtön újra előtörnek.

- Anyám rám hagyta az ékszereit. De apám elvette mind, hogy az új feleségének adja.

- Hagyd már a sírdogálást. Hogy a pénz és a szabadság között kell választani, egy pillanatig se habozhatunk. Most pedig töröld le a könnyeidet. Ami az enyém, az a tiéd is, ne emészd magad tovább.

Késő este van már. Hung mellettem alszik el, álma nyugtalan.

Hallgatom a szelet s a tetőn futkározó macskákat.

Nővérem, Holdgyöngy jelenik meg a lelki szemeim előtt: lába karcsú, mint a bambusz hajtása. Büszkén mutatja az ajándékot, melyet kibékülésük alkalmával kapott a

sógoromtól: egy pár tejszínű szatécipő apró pillangókkal kihímezve. Mezítlen lábfeje ebbe a ragyogásba burkolva éppoly szép, mint selyemkesztyűs keze a rózsaszín korallgyűrű ékével. Aztán a vidámság váratlanul lehvad az arcáról. Látom sápadtan, kibomlott hajjal. Fekete karikák húzódnak a szeme alatt, ráncok gyűrűdnek a halántékára. Szembogara fénytelen, tétova tekintete elvész a semmiben. Az órákat számolja és imádkozik, hogy a férje éjfél előtt hazajöjjön. Valami szörnyűség munkál ebben a fiatal testben, amelyet máris kezd kiszikkasztani az öregség és a csúnyaság. Számomra Holdgyöngy nem nő, hanem hervadó virág.

Anyám sem nő, ő a vértanúk fajtájához tartozik. Látom őt, ahogy Apa kéziratait másolja újra és újra, és forrásanyagot gyűjt a számára. Szeme lesütve, hajlott háta sajog. Olyan munkák őrlik fel minden erejét, amelyeken sohasem fog ott állni az ő neve. Ha Apát irigy kollégái rágalmazták vagy üldözik, ő védelmezi és ő vigasztalja. Három éve, amikor Apa gyereket csinált az egyik hallgatójának, ő elrejtette fájdalmát. Amikor a fiatal anya egy délelőtt megjelent kapunkban karján a babával, elküldte, de előbb odaadta neki minden megtakarított pénzét. Eladta a lelkét, hogy ennek a háznak békét vásároljon. Soha nem láttam sírni.

De vajon ki az, aki megérdemli a nő szép nevét?

36

Visszatértem az örömlányokhoz, akik biztonságot adtak és erővel töltöttek el. Fény kisasszony emléke kísértett néha, és a gyönyörömben is fájdalmat csempészett. A gésa egy bankárt nyert meg pártfogójának. Egyre nagyobb hírnévre tett szert. Hamarosan már csak a legmagasabb társadalmi körökben mozgott, és én elvesztettem a nyomát.

Két év múlva láttam újra, egy ködös estén. Épp egy riksába szállt be az utca túloldalán. Pompázatos kabátot és kakasformára fésült nehéz frizurát viselt.

Észrevett, de úgy tett, mint aki nem ismer meg, és tovasuhant, mint egy istennő, aki hazatér a mennybe.

Mikor a mandzsúriai hadszíntérre vezényeltek, búcsúlátogatásra jelentkeztem nála, és az anyja fogadott. Sokáig várahoztam egy félreeső szobában, szakét kortyolgatva. Késő este tért haza egy hivatalos fogadástól. Fekete kimonót viselt, amelynek aljára arany hullámok voltak hímezve kézzel festett szürke tenger fölött. Haja nedves volt a finom szemű jeges esőtől. Egy kendővel letörölte. Évek teltek el azóta, hogy utoljára láttam. Enyhén beesett arca kiemelte tekintete keménységét. Kimerültnek látszott. Arcát vizsgálva, amely már egy érett nő arca volt, az az érzésem támadt, hogy elárult engem.

Leült velem szemben, szemét lesütve. Félénk viselkedéséről eszembe jutott sétánk a parkban. Sokáig ültünk szótlanul. Közte és köztem egy folyó hömpölygött, amelyen egyikünk sem kelhetett át.

- Indulok Mandzsúriába.

A szempillája sem rebbent.

- Sohasem fogom önt elfelejteni - mondta aztán.

Ennyi elég volt nekem. Mélyen meghajoltam előtte, és felálltam. Ő mozdulatlan

maradt. Egy könny, egy sóhaj nem kísérte ezt a keserű és felszabadító búcsút.

37

Az iskola kijáratánál Minre figyelek fel, egy fának támaszkodva áll.

Pillantásunk találkozik. Leszegem a fejemet, és megindulok hazafelé. A fiú utánam ered.

- Elkísérhetlek egy darabon?

Nem felelek. Ő szégyentelenül karon fog és semmiségekről fecseg. Valójában nincs ellenemre, hogy ott lépked az oldalamon. Min két fejjel magasabb nálam. Elringat szavai langyos áradata. Beszél az olvasmányairól, a vadászatról, forradalmi álmairól. Ajánlkozik, hogy vasárnap elvisz horgászni, és megtanít, miről ismerhetem fel az ívó halakat.

Megállunk az utca sarkán, ahol Csing háza van.

- Gyere - mondja, és húz a karomnál fogva. - Van kulcsom hozzá.

Ahogy átlépünk a küszöbön, visszafordul, és tetőtől talpig végigmustrál. Arcátlansága lefegyverez. Tehetetlenül lapulok az ajtóhoz.

Elkezdi cirógatni az arcomat, a nyakamat, ujjai a vállamat markolásszák. Megadom magam a különös bágyadtságnak. Min vörösre gyúlt arccal és félig lehunyt szemmel a bőrömet szaglássza. Amerre csak siklanak ajkai, lázas barázdát hagynak maguk után. Amikor az államhoz érnek, önkéntelenül szétnyílnak ajkaim, és Min nyelve közéjük tolakszik. Kezét a mellemre csúsztatja.

Simogatása elviselhetetlen, fuldoklom ölelése hevétől. Mondom neki, hogy gombolja ki ruhám felső részét. Meglepettnek látszik, de szót fogad. Ideges ujjai nem boldogulnak a szegély gombjaival. Én segítek neki, és majdnem letépem őket.

Min arca eltorzul, áhítat és diadalmas vigyor jelenik meg rajta. Térdre veti magát, ajka lecsap a mellemre, odadörzsöli serkedő szakállát. Homloka süt, akár a fehéren izzó kályha. Kezem ökölbe szorul, vonaglok.

Valaki matat a zárral, megkövülünk. Ijedten ellököm magamtól Mint. Épp sikerül begombolnom a ruhámat, amikor kinyílik az ajtó. Csing lép be a kalitkával a kezében. Láttunkra elkomorul. Engem összeszűkült szemmel mér végig, Minnek odamorog valami köszönésfélét. Felkapom a táskámat, és Csinget félrelökve kirohanok az utcára.

Soha még ilyen szomorúság nem vett erőt rajtam. Krákogó varjak keringenek az égen, ahol a lila és a narancs színei keverednek a felhők feketeségével. A levegő balzsamos. Május beköszöntével a nyárfák ágai barkájukat hullatják a barna földre. Gyermekkoromban a nővérem blúzának a nyakába szórtam őket, ő pedig sikongott ijedtében.

Min meggyötörte a mellemet, fáj. Egy fa alatt megállok, hogy rendbe hozzam a frizurámat, és megnyálazott tenyeremmel lesimítsam a ruhám ráncait. Kis tükrömben megnézem magam: az ajkam kissé duzzadt, mintha hosszú sziesztából ébrednék éppen. Bíborvörös arcom tiltott álmokról árulkodik, homlokom ragyog, úgy érzem, hogy ott vannak rajta Min csókjainak a nyomai, de persze csak én látom őket.

Kifényesítettük a fegyvereinket, gyűrött egyenruhánkat kisimígtattuk, úgy vágtunk neki az útnak. A láthatáron hamarosan feltűntek egy fallal körülvett ősi város körvonalai. A csatorna partjain jegenyék nőnek. Az úton kínaiak lobogtatják zászlónkat a felkelő nappal. Ahogy a nagy kapun bevonulunk, az Ezer Szél Városa egész gazdagságában, elevenségében tárul elénk: kerámiacseréppel borított tetők ezrei, árusoktól nyüzsgő széles utcák, a forgalom fülsiketítő lármája, ínycsiklandó illatokat árasztó éttermek. A helyőrség parancsnoka jön elénk tisztek élén, nyomukban a város polgármestere, egy bajuszos tömzsi mandzsú a helyi polgárság képviselőinek kíséretében.

Elkerekedik a szemünk. A járdán vagy harminc fiatal utcalány vonul kimonóban. Felénk integetnek, lökdösődnek, vihognak és pirulnak. A félénkebbek elrejtik arcukat, és sugdosva értékelik megjelenésünket egymás között. A merészebbek tört japánsággal kiáltják oda: „Szép fiúk!” „Gyere hozzám az Arany Lótuszba!” „Szeretlek.” Elfeledkezve a fásztó menetelésről, büszkén kihúzzuk magunkat, és nagyokat lélegzünk, hogy a mellünket kifeszíthessük.

A kaszárnya a város nyugati szélén áll, bejáratánál barikád és golyószórók, a magas falak tetején szögesdrót.

A tartalék különítmény négyszögben felsorakozva fogad minket a gyakorlótéren.

Az üdvözlés ceremóniája után jön a melegétkelés órája. A kávéházban újabb szónoklatok várnak, s amint végük van, rávetjük magunkat a marhahúsos pikáns algalevesre; összekapunk a hízott pontyon, szarvascombon és fácánmellen. Csészeszámra faljuk a főtt rizst meg a tálakon gondosan elosztott ecetes zöldséget, tofut és nyers halat.

Dugig tömött hassal és a számban eloszlott ízek emlékével vonzoló magam a szobámig, és belezuhanok az ágyba.

Min szeret titokzatoskodni, azzal kérkedik, hogy a jelenlegi kormányzat által betiltott könyvek vannak a birtokában; igyekszik Csing házába csábítani. E háznak a gondolatára is szédülés fog el. És mégis döntenem kell. Lehetetlennek érzem, hogy meghátráljak. Nem vagyok már egyszerű diáklány, aki megelégszik az ábrándjaival, és nem is akarok az lenni többé. Tennem kell, belevetnem magam az ismeretlenbe. Amint oda jutok, ahonnan már nincs visszatérés, megtudom végre, hogy ki vagyok, és miért élek.

A könyvtárszobában Min kibányássa a „veszélyes” műveket az álcaként rájuk rakott nagy halom ódon könyv alól. Lapozgatom őket, egyikbe belemélyedek, és ez jó alkalmat ad Minnek, hogy hátulról átkaroljon. Keze a ruhám alatt kalandozik, és megmarkolja a mellemet.

Úgy vetköztet le, ahogy gyümölcsöt hámozunk. Nadrágomat nem engedem lehúzni, karomat összefonom a mellemen, s utasítom Mint, hogy a szoknyámat akassza fel

szépen egy fogásra, nehogy összegyűrődjön. Ő is levetkőzik, ruháit a szoba négy sarkába hajigálja szét. Csak alsója marad rajta. Rám veti magát, testét az enyémhez dörzsöli.

Szemem behunyva küszködöm a súlyával. Min felkap, a szoba közepén felfektet egy íróasztalra. Lassan szétfeszíti a lábamat. Kinyújtom a kezem, hogy a szemérmem elfedjem. Min megragadja a karomat. Vonag-lom és nyögdécselek. Hogy zaklatottságom csillapítsa, megcsókolja és szopja a mellbimbómat. Fájdalmas kiáltások szakadnak fel belőlem. Ő teljes hosszában kiegyenesedik, felmagasodik, mint egy démon, feje mintha a mennyezetet érné. Feldúlt arca az égbolt kékjére rajzolódik ki az ablak négyszögében. Csípője a combjaim között hirtelen előrelődul.

A legenda szerint a pokolban az ördögök kedvelt kínzási módja, hogy kettéhasítják az elkárhozottakat; a népi képzelet bizonyára abból az élményből merítette ezt a képzetet, amikor a nő teste először találkozik a férfiével.

- Fáj?

Beharapom az alsó ajkam, és nem felelek.

Min fürkészve néz rám, aztán felöltözik, és letörli arcomat egy zsebkendővel. Tekintete az enyémben mélyed, aztán megszólal:

- Elveszlek feleségül.

- Vigyél az ágyba.

Min bezárja az ajtókat, behúzza a függönyöket, és leengedi a szúnyoghálót az ágy köré. Bebújunk a gyapottal bélelt selyemtakaró alá. A félhomályban korhadó fa szaga borzongat meg.

Min vigasztal:

- Elsőre mindig furcsa ez az élmény.

- A tapasztalat szól belőled, igaz?

Hallgat. Keze végigsétál a fenekemen, a vállamon, a karomon, a hasamon. Odakint megszólalnak az első tücskök. Min újra fölém került. Fáj. De most elviselhetőbb a műtét. Reszketek, fuldoklom. Fejemben képek és gondolatok kavarnak. Csing arcát vélem látni, aztán Lu bátyó arca rémlik föl előttem.

Min hirtelen ádáz és aggodalmas tekintettel mered rám. Rekedt sóhajok törnek fel a torkából. Mintha valami láthatatlan erőbe ütközött volna, erőtlenség roskad rám.

Azonnal elalszik, ernyedte karja a derekam körül, arca a nyakamba fúrva. Minden mozdulatomra öntudatlanul simogatni kezd, és egyre jobban szorít magához. Vissza kellene mennem az iskolába, de nincs kedvem felkelni. Majd holnap valami hazugsággal kimentem magam. Gondolataim szanaszét kalandoznak, mint a városunk egén vonuló felhők, amelyek a mandzsu síkságot északról lezáró nagy hegyek mögé tartanak. Hallottam, hogy a szüzek sok vért vesztenek az első alkalommal. Én egyáltalán nem véreztem. Az istenek megkíméltek az erőszaknak ettől a jelétől, amely sok nőt megriaszt. Nem érzem bűnösnek magam. Elégedett vagyok. Az életet sohasem láttam ily egyszerűnek, ily napfényesnek.

Amint véget ér a délután, visszatérünk a külső világba. Már száll le az este, de még úszik a nappal hajója, kikötőjét keresve. Eszembe jut a zongoraóra, és még nem tudom,

mit fogok füllenteni az anyámnak. Lassan lépkedek. Valami, ami időtlen idők óta lényem legmélyébe volt eltemetve, most felszínre került, mint a ládából előhúzott és a napra kiterített lepedő. A szüzességemből csupán egy seb maradt. Kettéhasított testem mintha feltárult volna, hogy a szelek átfújjanak rajta.

Min ragad ki álmodozásomból.

- Ha kiűztük a japánokat, feleségül veszek.

- Nincs kedvem férjhez menni. Te csak foglalkozz a forradalmaddal.

A fiú megáll, és sebzett tekintettel mered rám. Az ajka reszket. Milyen szép!

- A családom a sárga zászlótól ered. A földjei a városunk határától a mongol pusztáig nyúlnak. Anyám már meghalt, és én hazánk szabadságára akarom áldozni az örökségemet. Szegény ember leszek, veszélyesen fogok élni. Ha nem vetsz meg, amiért nekem adtad, ami a legnagyobb kincsed, a feleségem leszel.

Elnevetem magam.

A riksában búcsúra emelem a karomat. A járdán álló Min sziluettje hamarosan apró pont lesz, majd belevész a város sötétségébe.

40

Már gyermekkoromban rabul ejtett a Kínai Birodalom misztériuma. Mandarinpavilonokat rajzolgattam, tatár palotákat és császári katonákat. Később faltam klasszikus irodalmukat.

Tegnapig Kínából csak Harbint ismertem, az Amur partjára települt nagyvárost. Ez a modern kozmopolita város ma már csak viszonyítási pont a számomra. Szüntelenül vele hasonlítom össze az Ezer Szél Városát. Ez a kisváros hiába tartozik a független Mandzsúriához, jól felismerhető része az örök Kínának is.

Itt kevesebb a jármű, mint Harbinban. Villamos nincsen. Riksakulik százai váltják egymást éjjel-nappal. A kerékpár a jómódú családokból származó egyetemisták kedvelt közlekedési eszköze.

Szemben a harbiniakkal, akik száműzöttek és fegyencek durva külsejű leszármazottai, az itt lakók vonásai finomak és kecsesek. Azt mondják, hogy őseik hercegek fattyai voltak, hogy ereikben a mandzsu, mongol és kínai vér szerencsés keveréke csörgedezik. Arcuk távoli századokat idéz. Vonásaik tiszták. A nyurga termetű férfiaknak fénytelen a bőre, szemük vágása a halántékig húzódik. A nők az udvarhölgyektől örökölték sápadtságukat, magas arccsontjukat, mandula formájú szemüket és piciny ajkukat.

Már ideérkezésünk másnapján elvittek minket a helyi tiszték a kaszárnya körüli örömnegyed számos utcácskájába. Meggyőződésem szerint a prostitúció a katonáknak lett kitalálva, és az első szajha egy olyan nő volt, aki beleszeretett egy katonába.

Mint Japánban, itt is mindenki a zsoldunkat akarja kicsalni hízog mosolyával. A kínaiak a maguk tört japánságával megkönnyítik a vásárló dolgát. Egyes bordélyokat maga a hadsereg tart fenn japán és koreai lányokkal, de ezek egy vagyonba kerülnek. Mivel nincs módom egy honfitársnőmet megfizetni, rábízom magam a hozzáértők tanácsaira. Egy szerény homlokzatú házba vezetnek be, amely a Jade Fuvola nevet viseli.

Az udvar közepéről fa nyújtózik az ég felé. Az emeleten uniformisok, ékes frizurák és színjátészó ruhák bukkannak fel és tűnnek el.

A madám, kemény sandongi akcentussal beszélő asszony, felvonultatja előttünk a lányait. Én Orchideát választom. Szeme keskeny, mint a nőstény farkasé, ajka áfonyaszínű. Ujjai közt cigaretta, a vállán róka fark, farát riszálva megy előttem a lépcsőn mezítláb a túsarkú cipőjében.

Az első simogatásra komolyan közli, hogy ő tisztavérű mandzsu, nem szabad holmi kínai lánnyal összetéveszteni. A japán szajhákkkal ellentétben, akik színlelnek és visszafogják magukat, Orchidea, a zászlós leány, sikoltozik és elalél. Ritka látvány az örömlány, aki elélvez. Az én partnernőm valami lefegyverző naivitással és örömmel adja át magát a kéjnek. Amikor távozom és lemegyek a lépcsőn, az izmos farú nő az ajtófélfának dőlve és zöld kendőjét gyűrögetve követ a tekintetével.

41

Másnap a gimnáziumban büszke tekintettel járok osztálytársnőim között. A tegnapi fájdalom még ott van a testemben. Eget és viszket. Ez a fájdalom adja a méltóságomat. A többiekével azonos kék ruha takar, mégis tudom jól, hogy mostantól más vagyok, mint ők.

A tanítás után kitérőt teszek, és meglátogatom a nővéretem. Az ablak alatt ülve kötöget. Elnyúlok a díványon vele szemben.

A férje húga gyereket vár, és Holdgyöngy panaszkodik, hogy neki üres a méhe. Hogy örök bánatáról elvonjam a figyelmét, megkérdem tőle:

- Honnan lehet tudni, hogy szerelmes az ember?

Letörli a könnyeit, és felkacag.

- No csak, no csak, akadt talán egy fiú, aki tetszik neked? Miért kérdezel ilyet?

Megjátszom a sértődöttet:

- Ha nem akarsz felelni, el is mehetek.

- Ne mérgeledj! Kérsz egy kis akácvirágos mézeskalácsot?

Holdgyöngy csönget a szolgálólánynak, majd felveszi a kötést.

- Mit akarsz tudni?

Egy párnába temetem az arcomat.

- Honnan tudhatom, hogy szerelmes vagyok? Mit érzek?

- Először is elfeledkezel az egész világról. A családot, a barátaid láthatatlanokká válnak. Éjjel-nappal csak egy férfira gondolsz. Ha látod őt, fénnel telik meg a szemed. Ha nem látod, a képe marja a szívedet. Minden pillanatban az jár az eszedben, hogy hol van, mit csinál. Kitalálsz neki egy életet, az ő szemével látsz, az ő fülével hallasz.

Holdgyöngy belekortyol a teájába, és folytatja:

- Ez az első korszak, amikor még nem tudsz semmit a másik érzelmeiről, sem ő a tiedről, ez a legszívszorítóbb. Aztán megnyílik a szívetek egymás előtt, egy pillanat alatt

esztelen boldogság tölt el benneteket.

Nővérem félreteszi a munkáját, és tekintete elréved.

- Aztán a szép időre jön a vihar. A szerelmeseket egyik percről a másikra elnyeli a sötétség. Vakon tapogatóznak, kapaszkodnak. És megöregszenek. Meg fogod látni, kishúgom. Ha majd szeretsz és szeretnek, rádöbbsz, micsoda szenvedés izzó rostélyon élni. Többé semmiben sem leszel biztos.

Nővérem ajka repedezett, mint a szikkadt föld. Szeme gyűlölködve kutatja a semmiben boldogtalansága okozóit. Folytatja:

- Terád jobb sors vár. Te erősebb vagy, mint én. Te nem félsz a szenvedéstől, és képes leszel megbékíteni az isteneket, akik irigykednek a szerelmünkre.

- Akkor miért házasodnak az emberek?

- A házasság? - Keserűen kacag. - Hideg és ízetlen dolog, ceremónia, amit a szülők kedvéért játszunk el. Én már csak az árnyéka vagyok önmagamnak. A család, amelyet építettem, nyomaszt. Olykor jobb szeretnék egy bútordarab lenni. Gondolatok és indulatok nélkül várhatnám, szolgálhatnám a férjemet, betölteném a teret, ahol él, vigasztalnám az őseit.

Holdgyöngy feláll. Egy glicíniafürtöt morzsol szét reszkető ujjai között.

- Elmondom neked az igazságot. Szerettem a férjemet. Mindenemet neki adtam. Mint egy selyemhernyó, mindent kiadtam magamból, ami értékes bennem. Nem vagyok már több, mint a puszta, terméketlen gubó. És tudom jól, hogy mi vár még rám. Neki adom az életemet, hogy éljen, és meg is halhatok.

Rosszullét tör rám. Valami ürüggyel elbúcsúzom. Az utcán futni kezdek. Szükségét érzem, hogy beleheljem az életet, a fákat, városom melegét. Kézbe fogom venni a sorsom irányítását, boldog leszek. A boldogság a jó lépések sorozata, egy gójátszma. Megölöm a fájdalmat, megfojtom a két kezemmel.

42

A hőség miatt egyre nehezebb a gyakorlatozás. A város falai mögött a fekete rét izzó bádoglemezzé válik. A tisztek vezényletével a katonák menetelnek, futnak, ugranak, kúsznak, lőnek, ezerszer is megmártják szuronyukat a szalmabábukban. Akik elájulnak, kapnak egy vödör vizet meg pár pofont. A besorozott kínaiaknak komolyabb büntetés jár. A férfi olyan, mint a vas, ütni kell, hogy fegyver legyen belőle.

Amióta itt vagyunk, a napsütés kicserzette az arcomat, az ajkam hámlik. A parancsok üvöltésétől a hangom megtört, a torkom ég, a rizst, amit lenyelek, homokszemeknek érzi. Éjjelre a hőmérséklet erőteljesen csökken, de a test még őrzi a nappal hevét. Hidegtől és melegtől szenvedve álmatlanul forgolódom az ágyamban.

Pedig nagyon jól érzem magam a városban. A kaszárnya a maga bárjaival, vendéglőivel, könyvtárával, valódi fakádas fürdőivel és csábos ápolónővéreivel valóságos Tiltott Város. Kishúgom meg, Ahiko, könyveket és irodalmi folyóiratokat küldött. Anyám egy zacskó csokoládébonbonnal, vesebábpástétommal, zoknikkal és új alsókkal kényeztet.

A kézről kézre járó pornográf lapok kedélyes cinkosságot teremtenek. Esténként szobáról szobára szállnak a hagyományos énekek kicsorbult dallamai. Itt-ott kártyázni ül össze egy kis társaság; másutt pénzben játszanak.

A közkatonák nagy bánatára a tiszteknek szabad kijárásuk van. Kisebb ünneplő társaságok verődnek össze. Amint lemegy a nap, leisszuk magunkat a városban, aztán a jó emésztés kedvéért teszünk egy kis kitérőt a bordélyok utcájába.

Mivel beszélem a nyelvüket, az itteni nőkkel való kapcsolatomban elég sajátos alakul. A beszédbeli érintkezés a legzordabb lényeket is kedvességre hangolja. Orchidea valósággal rajong értem. A testem megszelídítette. Azóta egyáltalán nem fékezi szenvedélyét.

Képzetele a katona és a szajha szokványos találkozását szerelmi regénnyé formálja át. Már maga is hiszi, hogy rögtön az érkezésünk napján felfigyelt rám. Állítólag az egész menetszlop katonái közül egyedül az én tekintetem hozta őt izgalomba.

Szerelmi vallomásai hatására hűséges vagyok hozzá. Őszinte szenvedélye, amelyet a mi prostituáltjaink nem ismernek, védőburokként vesz körül. Felajánlja a zsebkendőit, a zoknijait, hajtincseket ajándékoz nekem, meg egy erotikus jelenetekkel kihímzett szaténpárnát. Ezek a szerény ajándékok boldoggá tesznek, és éppúgy hízelegnek hiúságomnak, mint féktelen vágyódása irántam.

43

Az én hazámban a lágy és fényes május gyorsan tovaszáll, röpké pillanat csak, annyi, mint béka ugrása a tóba.

Már a nyár is elérkezett.

Ebéd után az első hóhullám a szüléimét hosszú sziesztára kényszeríti. Lábujjhegyen vágok át a házon, kiosonok a kertbe, és a hátsó kapun lopakodom ki. A kanyargó utcákon megyek végig, ahol a fák foltokban árnyékot kínálnak. A nap csak úgy önti a fejemre arany özönét. Izzadok, semmire se tudok gondolni.

Csing házánál az akácok megrészegetik illatukkal. Min az ágyban vár rám. Tetőtől talpig befröcskölte magát kútvízzel. Most olyan hideg, mint a folyóból kiemelt kavics. Rávetem magam. Áthevült bőröm szinte sistereg, ahogy hozzáér az övéhez.

Ahogy apránként, centiméterről centiméterre felfedezem Min testét, már végtelen földnek tetszik. Bebarangolom, hallgatom a bőre sóhaját, olvasom erei térképét. Ravasz játékokat találunk ki. Nyelvem hegyével írásjeleket rajzolok a mellére, és neki el kell olvasnia. Én a hasamat ajánlom fel a szájának, a mellemet a homlokának. Min imapózban mászik fölém, és minden mozdulatára el kell szavalnia egy verset. A haja csiklandoz, nem állom meg nevetés nélkül. A nevetésért büntetést kapok, váratlanul belém hatol. És hasad-szakad a világ.

Szememre homály borul, fülem zúgni kezd. Ujjaim a hajamba markolnak, a lepedő sarkát harapdálom. Lezárt szemem előtt a sötétben hatalmas színes zászlókat látok lobogni. Körvonalak alakulnak és esnek szét, lények bukkannak fel és enyésznek el. Mindjárt meghalok. Hirtelen úgy érzem, hogy kettő vagyok. Egyik részem elhagy és a

levegőben lebeg, bámul engem és hallgatja rekedt nyögdécselésemet. Aztán felröppen és eltűnik az ismeretlen magasságban, hegy hágóján átszárnyaló madár. Eltűnik a szemem elől.

Min összecsuklott, elaludt, karja a mellemen. A hasamon néhány fehér cseppet hagyott. Melegek és ujjam köré tekerednek, mint a selyem szálai. A férfi pók, aki ondójából szótt csapdába ejti a nőt.

Vigyázva felkelek. Új energiával töltekezve nagy kedvet érzek egy gójátszmához. A kertben egy fa alatt Csing szunyókál egy nyugágyban arcára borított szalmakalapja alatt. Nem tudom, mikor érkezett meg, és kileste-e hancúrozásunkat. Már majdnem sikerült kiosonnom, amikor hirtelen felemeli a kalapját és rám mered. Titkos öröm tölt el az arcára kiülő kétségbeesés és megvetés láttán. Dacosan állom a tekintetét. Ajka remeg, egy hangot sem tud kipréselni a torkán.

Egy gyümölcsárus elnyújtott kiáltása hallatszik be az utcáról.

- Ennék egy kis őszibarackot - mondom.

Csing a nyugszék karfájára csap az öklével. Feláll, szalad, és egy kosár gyümölccsel jön vissza. A kútnál megmossa őket, és kiválasztja nekem a legnagyobbat. Szó nélkül majszoljuk az őszibarackokat. Csing szája széléről a lé lefolyik az ingére.

Élesen harsan fel a tücsök ciripelése. A naptól perzselt lomb illata elvegyül a hajaméval. Egy akváriumként szolgáló kőkorsóban egy ponty piruettezik.

44

A laktanyában új arcokat ismertem meg. Nakamura százados, felderítőtiszt feltűnően különbözik a nőfaló bajtársaktól, mert magányos életet él. Nem sokat ad a rangjára, maga bátorítja a legvaskosabb tréfákra a katonákat, és szívesen játssza a kjojen¹³ szerepét.

Az étteremben képes húsz pohár szakét kiinni egy húzásra, aztán elnyúlik és hortyogva alszik. Egy nap úgy döntünk, hogy megtréfáljuk lármás alvásáért. Könyökömmel oldalba vágom, és fölébresztem. Zen mester módjára, aki tanítványához beszél, felteszem neki a kérdést:

- Enni, inni, lányokhoz járni, mindez az érzékek hiúsága - mi a lélek hiúsága, százados úr?

Feltápáskodik, mint a sírból tápáskodó kísértet, és nevetésünkkel nem törődve szavalja:

*„Rovar-zsivajgás Fárad, mindegyre gyengül,
Tovafut az ősz,
Én, aki keserülöm,
Előbb megsemmisülök.*

- Igen, a lélek hiúsága a halál!

Mosolyomat visszafogva tovább vallatom:

- Százados úr, mi a hiúság hiúsága?

A fejét vakarja, tétovázik.

„ *Világi létünk
Nem valóságosabb a Hold sugaránál,
Mely vízben tükröződik,
A meritő tenyéren ..*”¹⁴

- A hiúság. a hiúság hiúsága tehát annyi mint. Tovább bosszantom, minden szótagot külön hangsúlyozva:

- A hiúság hiú, a hiúság hiúsága tehát kétszeresen hiú. Vagyis a hiúság és a hiúság kioltja egymást. A lélek hiúsága a halál, a lélek hiúságának a hiúsága tehát az élet. Élet és halál között mik vagyunk mi?

Csak bámul rám. Bambasága láttán körös-körül nevetés csattan fel.

Egy délután meglátogatom, és a szobájában egy gótáblát látok. Azonnal nekiülünk egy játszmának. Nagy meglepetésemre a százados, aki olyan zavaros fejűnek és ügyefogyottnak tűnik az életben, rátermetten és könnyedén játszik. A laktanyában általában bolondnak tartják, mert mindenütt összeesküvést szimatol. A játéktábla fölött ez a mánia óvatosságnak és körültekintésnek ad helyet.

Miután megvertem, a százados vacsorázni hív.

Néhány kupica szaké elég, hogy a legjobb barátok legyünk a világon. A kínai irodalomról csevegünk. Csodálkozik, hogy beszélem a mandarint. A gó szembeállít két játékos a tábla fölött, de az életben kölcsönös bizalmat teremt közöttük. Habozás nélkül kiöntöm neki a szívemet.

Egy pekingi nő követte egyetemista férjét Tokióba. A férfit elvitte a rák, az asszony ott maradt újszülött gyermekével. Japánul csak néhány szót tudott, pénze nem volt, minden házba bekopogtatott munkát keresve. Anyánk dajkának alkalmazta. Ez Buddha ajándéka volt számunkra. Szüleim, mint minden szülő Japánban, könyörtelen szigorral neveltek minket, a legapróbb vétségért is rögtön pofon járt. Égő arccal, könnyes szemmel és fájó szívvel mindannyiszor a kínai asszony karjaiban kerestem vigaszt a bánatomra. Hogy fájdalmam enyhítse, magához ölelt, és népe meséit kezdte mondani nekem. A kínai a vigasz és az álmok nyelve lett számomra. Később megtanított szavalni, a Tang-korszakból való verseket, és megtanított írni. Elolvastatta velem Konfucius *Beszélgései* meg *A vörös szoba álmát*. Amikor ezekből a művekből hangosan olvastam fel neki pekingi kiejtéssel, zokogott örömeiben. Ő szoptatta az öcsémet és a húgomat, megrészegített minket a kedvességével. Aztán egy reggel eltűnt. Egy évvel később Anyám vetett véget reménykedésemnek: dajkánk visszatért hazájába, és soha többé nem látjuk viszont.

Vallomásom sóhajtt fakaszt a századosból. Felhajt egy pohárka szakét, feláll. A nősztársak taglejtéseit utánozva és az evőpálcikáit használva legyezőnek így szaval:

*„Maradt volna élve
Semmi nem vész el, csak szertefoszlik.
Minek túlélni őt
Ha mint seprűvé lett fa
Hol látszik hol enyész
Ingatagon világi rend szerint
Nyomorában az emberélet
Mint pompázó virág
Allhatatlanság szélrohamában
Mely dúl egész éjjel
Életet halált
Felleget von
Reszketeg holdsugárra
Bizonytal látom a világ nyomorát.”¹⁵*

Szomorúsága elragad, és megtapsolom. A százados meghajol, és bedönt még egy pohárka szakét. Aztán témát vált.

- Tudja-e, hogy itt a város közepén van egy tér, ahol a kínaiak gót szoktak játszani? Nem mindennapi látvány. A játékosok ott ülnek a kőbe vésett táblák előtt és kihívóra várnak. Ön, aki hibátlanul beszéli a nyelvüket, civilbe öltözhetne, hogy játsszék velük.

Felhajt még egy pohárral, és folytatja:

- Engem régóta izgat a játékuk, de sohasem merészkedtem a közelükbe. Hiába mondják az informátoraim, hogy ártatlan dolog az egész, én ellenkező véleményen vagyok. Amióta a terroristák rátörtek a városra, mindenkin rajta tartom a szememet. Azok ott a téren a mi vesztünkre konspirálnak. A gó álcázás csupán, ellenségeink ennek a játéknak az örve alatt tervelik ki újabb csapásaikat, azon a téren.

A kivörösödött százados elmerül egy képzelt világban. Érdeklődést színlelek:

- De hol tudnék átöltözni? Béreljek ki egy szállodai szobát?

Komolyan veszi a kérdésemet.

- Az egészségnek köztünk kell maradnia. Én fedezem önt. Holnaptól eljár majd az egyik emberemhez, övé a Sidori étterem. Ő minden kellékről gondoskodik. Kioktatja, hogyan lehet elaltatni a kínaiak gyanakvását. A terroristák ugyan visszavonultak a hegyek közé, de az ügynökeik itt vannak mindenütt a városban. Új felkelést készítenek elő. De most elkapom őket. Köszönet jár önnek, hogy pihenőidejét feláldozza hazájáért. Jöjjön, hadnagy, igyunk a Császár dicsőségére.

Most értem csak meg, hogy nem tréfáról van szó. Most már késő visszautasítani. Kiürítem a poharamat, és megpecsételem egyezségünket. Igazán ravasz ez a százados, és a különködése csapda csupán. Amikor a szobájába beléptem, már tudta, hogy kémét csinál belőlem. A gójátszma alatt kivetette a hálót, amely most összezárult körülöttem: kénytelen leszek egy kínai bőrbe bújni.

Min lenéz minden játékot, időpocsékolásnak tartja. Ma délután, miután hosszan szónokoltam neki, hajlandó megváltoztatni a véleményét. Beleegyezik egy kártyapartiba azzal a feltétellel, hogy ágyban maradunk, és a hasam lesz a játékasztal. Vele a világ minden élvezete erotikus örömmé válik. Képtelen átlátni az ellenfele stratégiáját, ezért aztán diadalmasan veszít, és gyorsan lecsapja a kártyákat a mellemre. Lustasága és könnyedsége az agyamra megy. Büntetésül valami ürüggyel otthagynom, és a házból sietek az Ezer Szél Terére.

A játékosok szemlélődnek és szunyókálnak. Nem találván partnerre, leülök az egyik táblához, és várok, míg egy amatőr arra téved. Fejemet tenyerembe támasztva felrakom a köveket, és képzeletbeli játszamába kezdek Min ellen. Árnyék vetül rám. Felnézek. Egy ismeretlen férfi áll ott, panamakalapja alatt teknőckeretes szemüvegben, és meghajol. Biccentek, és helyet mutatok neki.

Az ismeretlen mintha nem értene, olyan képet vág, mint aki odébb akar állni. Visszatartom.

- Tud játszani?

Csak áll szótlanul.

- Ugyan, látszik magán, hogy gyakorlott játékos. Üljön le, játsszunk egy partit.

- Ön milyen kategóriájú játékos, ha szabad kérdezni? - kérdi a hülye, förtelmes pekingi akcentussal.

- Fogalmam sincs.

- Nem játszhatok, ha nem tudom, hogy kiegyenlítették-e az esélyeink.

- Kezdjünk bele egy partiba. Tartok önnek egy kis bemutatót.

Némi habozás után leül velem szemben. Kétség se férhet hozzá, hogy ez az idegen nem tudja, kivel van dolga. Mint a legtöbb idiótát, megtéveszti a külsőm.

Zajosan eléje tolom a fekete köveket.

- Ön kezd.¹⁶

A követ az északkeleti sarokba helyezi. Az iménti színjátéka még mindig bosszant, ezért úgy döntök, hogy megleckéztetem. Válaszul egy fehéret állítok a köve mellé. A játék elején sose bocsátkozik az ember közelharcba. Ez arany szabály. Megzavarodva pillant rám, és hosszas töprengésbe merül.

A négyzetes táblán a kövek a 19 függőleges és 19 vízszintes vonal alkotta 361 metszéspont bármelyikén elhelyezhetők. A két játékos tehát ezen a szűz területen osztozik, és a végén összevetik, hogy melyiknek sikerült nagyobb területet elfoglalnia. A gót többre tartom a sakknál, mert sokkal kötetlenebb, szabadabb játék. A sakkpartiban a két királyság páncélos vitézeivel szemtől szembe támad. A gó lovasai mozgékonyak és fürgék, spirál alakban ejtik csapdába egymást; itt a merészség és a képzelet vezet a győzelemhez.

Nem biztosítom a határvonalaimat, hanem szemből támadok. A négyes számú fehér kövemmel párbajra hívom. Újra gondolkodóba esik.

A hatosom most elállja az ő ötösének az útját, és a többiekkel együtt bekeríti az egyesét.

Nincs más választása, le kell tennie a hetesét.

Elmosolyodom. A tréfa sikerült, most már a játékot építem.

Az ismeretlen végtelen lassan játszik. Gondolatmenete meglep. Minden lépése azt a törekvést tükrözi, hogy összhangot tartson az egészsel. Köveinek a haladása légies, kifinomult, mint a darvak tánca. Fogalmam se volt róla, hogy Pekingben létezik olyan iskola, amelyben az elegancia előbbre való, mint az erő. Most én jövök zavarba, s ráhangolódom az ő ritmusára.

Az ismeretlen váratlanul félbeszakítja a játékot, amely már kezdett izgalmassá válni.

- Találkozóm van - mondja nyersen.

Bosszant a dolog, szeretném minél hamarabb folytatni a játszmát.

- Jöjjön vissza vasárnap délelőtt tízre.

A szemüveg mögött tekintetében nyoma sincs lelkesedésnek.

- Ha nem, úgy is jó.

Felállok.

- Rendben van - mondja.

Egy papírlapra lefirkantom a kövek állását, és az ismeretlent megajándékozom egy mosollyal. Minthogy Lu bátyón, Minen és Csingen már kipróbáltam, ismerem a fegyverem erejét.

Valóban leszegi a fejét.

46

Álöltözetem, a vászonzubbonny, a panamakalap és az írásjegyekkel díszített legyező a császári mandarinok méltóságával ruhazza fel külsőmet. A szemüvegem tanáros benyomást kelt.

A riksakulim rögtön észreveszi rajtam, hogy nem helybeli vagyok, és úgy dönt, hogy keres rajtam egy kicsit. Nem visz egyenesen az Ezer Szél Terére, hanem nagy kerülőt tesz a városban.

Közben szaggatott hangon elmeséli a vidék történetét. Négyszáz éve az udvar nagyurai felfedezték a környező erdőket, és nagy palotákat építettek errefelé. A századok során nagyon megkedvelték ezt a vadakban és szép nőkben gazdag vidéket. Ezer Szél, a hajdani kis falu várossá lett, ahol virágzott a kereskedelem és a kézművesség. A Peking mintájára épült város átvette a főváros négyszögletes elrendezését is. A mandzsu császárság összeomlása után az arisztokrácia egy része követte a császárt az új fővárosba. Mások is menekültek ide. Az ilyeneket nyomoruk eleganciájáról lehet felismerni: divatjamúlt öltözetet viselnek, és a haladás elleni tiltakozásul továbbra is hosszúra növesztik körmüket, ami a dologtalanság jele, kopaszra borotválják fejüket, csak a hagyományos varkocsot hagyják meg.

Miután végiggördültünk a városfal mentén, ahol nyüzsögnek a koldusok, tűznyelők,

majomidomítók, és megtekinthettem a városháza régimódi épületét, végül megállunk egy parkos tér szélén.

Ez az Ezer Szél Tere.

A kuli titokzatosan érdeklődik:

- Uraságod is játékos?

Nem felelek neki.

A parkban amatőrök ülnek az alacsony táblák körül, és szótlánul rakosgatják a köveket. Az öltözetükről ítélve a társadalom minden rétege képviselteti magát itt.

Ha nem jövök el ide, sose hittem volna el, hogy van hely, ahol a gójátékra a járókelőket is meginvitálják. Az én szememben a gó szigorúan az elit játéka, és egy parti magasztos szertartás, amelyet a legnagyobb tiszteletnek kell öveznie.

Mégsem lep meg igazán, amit itt látok. A legenda szerint ezt a rendkívüli játékot négyezer éve találták fel Kínában. Igen hosszú története során a gó lassan elvesztette kifinomultságát és eredendő tisztaságát, ellaposodott, kiürült. Japánban csak néhány száz éve terjedt el, ám itt ez a játék elmélyült, tökéletesedett, isteni művészetté vált. Japán ebben is bebizonyította felsőbbrendűségét Kína felett.

Távolabb egy fiatal nő játszik elmélyülten önmagával. Nálunk elképzelhetetlen, hogy egy nő egyedül tartózkodjék olyan helyen, amelyet férfiak látogatnak. Kíváncsian közelebb megyek.

Fiatalabb, mint képzeltem, és gimnazista-egyenruhát hord. A fejét tenyerébe támasztva mély töprengésbe merül. A gótáblán intelligensen elhelyezett kövek figyelmesebb vizsgálódásra készítetnek.

Felemeli a fejét: széles homlok, keskeny szemek, mint két finom rajzú fűzfalevél. Mintha csak Fény kisasszonyt látnám tizenhat éves korában. Ez az illúzió azonnal szétfoszlik. A gésajelölt szépsége félénk volt, tartózkodó. Ez a kínai lány pirulás nélkül mér végig. Nálunk a sápadt arcszín az elegáns, a nők kerülik a napot. Ennek a kamasz lánynak, aki a szabadban játszik, sajátos vonzerőt ad az enyhe barnaság. A tekintete az enyémbe mélyed, mielőtt lesüthetném a szemem.

Hív, hogy játsszunk egy partit. Megjátsszom az értetlent, hogy alakításom hitelesebb legyen.

Mielőtt távoztam volna a Sidori étteremből, a százados munkatársa figyelmeztet rá, hogy az elmúlt évtizedben országunk lett a nyugati világ kirakata egész Ázsia számára. Ha olyan kínainak adom ki magam, aki már hosszú évek óta Tokióban él, akkor megjelenésem, kiejtésem és az aktuális dolgokban való tájékozatlanságom nem fog gyanút kelteni.

A kínai lány nem barátja a fecsegésnek. Semmit sem kérdez, csak sürget, hogy kezdjük a játszmat. Már az első lépései fonák és extravagáns játékról árulkodnak. Még sohasem játszottam gót nővel. Igazában nőhöz sem ültem még ilyen közel, ha leszámítom Anyámat, húgomat, Ahikót, a gésákat és a prostituáltakat. Igaz, hogy elválaszt bennünket a játéktábla, de a leánytest illata kizökkent egyensúlyomból.

Gondolataiba merülve, félrehajtott fejével olyan, mintha álmodozna. Lány arca sehogy

sem illik durva kezéhez. Egyre jobban izgat ez a lány.

Hány éves lehet? Tizenhat? Tizenhét? Lapos mellével és két copfba font hajával olyan, akár egy álruhás fiú: a serdülőkor kétértelműsége teszi ezt. Ám a nőiség első jeleként - ahogy a kibújó hóvirág jelzi a kora tavaszt - már hanyagul gömbölyded az alsó karja.

Túl hamar száll le az est. Vissza kell térnem a laktanyába.

Meghív, hogy folytassuk máskor a játszmát. Egy ilyen ajánlat más nőtől szemérmertlenségnek hatna. Ez a kamasz lány jól tud élni az ártatlanságával.

Nem felelek. Kattognak a kövek, ahogy berakja őket fadobozaikba. Ez a zaj tiltakozás a némaságom ellen. Magamban mosolygok. Nagy játékos lesz belőle, ha visszafogja agresszivitását, és szellemibb utakat keres.

- Vasárnap délelőtt tíz órakor - mondja.

Tetszik nekem ez a makacsság. Beadom a derekam, és bólintok beleegyezésül.

Nálunk, ha nevet egy nő, az arcát a kimonója ujja mögé rejti. Ez a lány minden zavar és mesterkéltég nélkül mosolyog. Ajkai úgy nyílnak szét, ahogy felrobban egy gránát.

Elfordítom a tekintetemet.

47

Zarándokcsoport vonul egy végeérhetetlen fal mentén. Egy hasadékon belépnek az elzárt területre. Ezernyi fa áll körül egy tavat, melynek vize csillogva fodrozódik. Egy romos pavilonban szarvasbogárral játszik egy gyermek.

Kaján mosollyal pillant fel a zarándokokra, és üdvözli őket. A szarvasbogara, magyarázza, megmondja a jövőt. A csoport legidősebb tagja megkérdezi:

- Azt is tudja, hogy hová megyünk?

A szarvasbogár felröppen, a mennyezet egyik sarka felé tart, de irányt változtat, és az átellenes sarok felé indul. Mint csapdába esett madár csapdos a szárnyaival, az ablaknak ütközik, és hirtelen a hátára pottyan.

A Sötétségbe!

Felébredek.

Ezen a reggelen Min a riksám után ered a kerékpárján, és egy könyvet csempész a kezembe. Ahogy belelapozok, négyfelé hajtott cédulát találok benne. Meghív, hogy töltsen a délutánt Csingnél, mert barátjának huszadik születésnapját ünneplik. Elhatározom, hogy bemutatom Hungot Csingnek, találkozásuk lesz a születésnap ajándékom.

Csing kertjében egyetemisták cigarettáznak, isznak és vitatkoznak. A fiúk, nyakukban fehér selyemsállal, az elátkozott költőt alakítják. Lapos sarkú cipőjükben és kurta hajukkal a lányok férfiasabban festenek, mint barátaik. A kör közepén egy diáklány tartja szóval társait. Min egy fának támaszkodva figyelmesen hallgatja. A tekintete olykor végigfut a jelenlévőkön, de engem nem vesz észre.

Csing jön ki a házból, teát hoz nagy tálcán, és leteszi egy alacsony asztalra. Bemutatom neki Hungot, aki nagyon kíváncsi az ifjú forradalmárookra. Elénk társalgásba merülnek.

Leroskadok egy székre. Unaloműzőnek sózott napraforgómagot hámozok, és a szónokló lányt figyelem. Meglep, hogy ádáz arckifejezése ellenére szépnek találom. Ez a húszéves szónok tudja, hogyan változtassa, árnyalja hangját, és hogyan ragadja meg közönsége figyelmét. Csodálom minden szavát, és ez szinte megsemmisít.

- .mohó katonai terjeszkedésében Japán nem fog megelégedni Mandzsúria gyarmatosításával, a következő lépés Peking lesz, aztán jön Sanghaj, Hongkong. Kína szuverenitása forog veszélyben! Maholnap mi leszünk a rabszolgák, a kivert kutyák! A hadurak, az ideiglenes kormányzatok, a katonai hatóságok felosztották egymás között földrészünket. Egyesül a hazafiság, egyesíti az erőt és a reményt. Lázadjunk fel, úzzuk ki a megszállókat, pusztítsuk el a züllött katonákat, akik a nép vérét ontják. Adjuk vissza a parasztoknak a földet, a szolgáknak a méltóságot. A félfedális, félgyarmati rezsím romjain építsük fel az új Kínát, ahol demokrácia uralkodik majd. Korrupció, nyomor és erőszak nélkül. Egyenlőség, szabadság, testvériség lesz a jelszónk. Minden állampolgár szükséglete szerint fog dolgozni. A nép lesz az úr, a kormány a szolgája. Akkor tér vissza a béke és a boldogság!

Taps fogadja szavait. Rajongóit üdvözölvén Minhez fordul. Tekintetében a keménység gyöngédségnek adja át a helyét. Min egy mosollyal felel neki. Felállok, és Csinghez meg Hunghoz lépek.

Barátnőm már javában bővíli Csinget, és ehhez nagyon ért. Mesél a családjáról, a rákényszerített házasságról. Elviselhetetlen intenzitással mered beszélgetőtársára.

Csing feszült érdeklődéssel hallgatja, le nem veszi róla a szemét. Arcán hol kíváncsiság, hol szájalom tükröződik. Jelenlétem feszélyezi. Időnként egy-egy pillantást vet rám. Amikor tekintetünk találkozik, lesüti a szemét, köhéccsel, és újra felveszi felsőbbbbséges arckifejezését.

Köszálok a kertben, nem sikerül elúznöm a rám telepedett fájdalmat. Vörös szitakötők ereszkednek le a virágok száraira, majd elröppennek a nap utolsó sugaraival. A szoba ablakán át megpillantom az ágyat, amelyben tegnap feküdtem, ugyanezzel a krizantémokkal hímzett bíborszín ágyszerítővel betakarva. A látvány megsebzi a szívem.

Min int nekem. Végre. Társai előtt úgy kezel, mint a kishúgát, elmeséli nekik, hogy mentette meg az életemet. Csak hadd károogjon. Szégyell engem.

Csing felvágja és szétosztja az ünnepi tortát. Amikor én kerülök sorra, nem a tányért nyújtja, hanem a hajam közül szed ki egy odatapadt falevelet.

Valaki a vállára üt.

- Mutass be a barátnődnek.

Ráismerek az iménti harcias honleányra.

Meg se várja, hogy Csing eleget tegyen kérésének, egyenest hozzám fordul.

- Tangnak hívnak, és magát?

Eláraszt a kérdéseivel. Heves érdeklődése elbátortalanít. Mindent tudni akar, az iskolámról, az otthonomról, tudni akarja, hogy hány testvérem van. Aztán fesztelenül közli, hogy a születése óta ismeri a szeretőmet. Az anyja Min családjánál szolgál. Egy papírdarabra lefirkantja a címét, és kér, hogy látogassam meg.

Azzal az ürüggyel, hogy otthon már várnak rám, Hungot Csing gondjaira bízom, és otthagynom az ünnepséget. Csing a kapuban ér utol. A kapufát megragadva elállja az utamat, és megköszöni, hogy eljöttem.

- Hung nagyon kedves lány - mondom neki. - Csak olyan elveszett. Remélem, segítesz majd neki, hogy megtalálja az útját.

Csing arca egyszerre lángba borul. Ebből megértem, hogy Hung tetszik neki. Különös hangulat vesz rajtam erőt.

- Menj vissza az ünnepségre. Várnak rád.

Előszedem a zsebkendőt, amellyel a minap letörölte a verítékét, amikor kerékpárján hozott haza. Kimostam és behímegeztem a nevét.

- Tessék, ez az én szerény ajándékom.

Csing a kendőre bámul, és hebegve mondja:

- Nagyon örülök, hogy találkoztam veled. Különös és izgalmas lány vagy. Min meg sem érdemel téged.

Megkérdem tőle, hogy miért.

Csak néz rám, és az alsó ajkát harapdálja.

Újra felteszem neki a kérdést. Bosszúsan topog, aztán sarkon fordul.

Az utcát nyirkos hőség üli meg. A fák fénylenek, a levelek hegye zöldet izzad. Az üzletek kirakatai csillogva verik vissza a nyugvó nap sugarait. Félmeztelen kölykök rohagnak a járdán újságot lóbálva. A vevőket csalogatva kórusban kiabálják: „Egy nő megölte a szeretőjét! A holttestre egy pap talált rá!”

Már majdnem otthon vagyok, amikor Min bukkan fel, és a karomat megragadva arra kényszerít, hogy megállják.

- Csing megbolondult! Mit mondott neked az előbb?

- Semmit.

- Mit beszélt rólam?

- Semmit.

Mint nem sikerült meggyőzőnöm. Az arcomat fürkészi.

- Szerelmes beléd. Épp most vallotta be.

Ez a mondat szíven üt.

- Engedj.

- Választanod kell kettőnk között.

- Ne csinálj jelenetet az utcán!

- Nem árulhatsz el engem! A tested az enyém!

- Szabad vagyok. A testem annak adom, akinek akarom, akár az ördögnek is!

- Miért beszélsz így velem? Miért kínozod? Nem szeretsz?

- Hagyj békén. A nővérem vár otthon, mi meg majd beszélünk, ha lecsillapodsz. Holnap az Ezer Szél Terén játszom egy partit, gyere értem délután ötre.

Sose láttam még Mint ilyen állapotban. Egész testében reszket.
Futva menekülök.

48

Vacsora után parancsot kapunk, hogy ruhástul feküdjünk le, fegyverünk legyen a kezünk ügyében. Éjfélkor sípszó ver fel álmunkból. Rohanok ki a szobámból.

Csapatunk több szakaszra szétszétva kapaszkodik fel a teherautókra. Tájékoztatást kapunk a hadművelet céljáról: a terroristákon kell rajtaütnünk, akik ma éjjel találkozót tartanak a városban. Feltehetőleg köztük van a híres Li ezredes is.

Nyirkos és nehéz a levegő. Az utcai lámpák fényében éji lepkék nyüzsögnek. A nagypolgári negyedben a gázlámpák tekintélyes kapukat világítanak meg. Hirtelen lövések csattannak. A terroristák megszimatolták a csapdát, és menekülni próbálnak. A felderítőink tüzet nyitottak rájuk.

Gránát robban egy közeli utcában. A lőporfüst szagától megborzongok. Már egy hónapja nem voltam csatában. Hiányoztam a halálnak.

Bekerítünk egy tágas rezidenciát. Az ablakok alatt meglapuló terroristák visszaverik a támadásainkat, gránátokat haj igáinak. Ahová a lövedékek becsapódnak, kigyulladnak a fák. A betört üvegű ablakok feketén ásítanak, mint megannyi mély odú.

A szakaszunk támadásai lehetővé tették egyik kommandónknak, hogy feljusson a tetőre, ahol aztán egy nyílást találtak. Rövid volt a harc. Alig melegedtünk bele, már le is ereszthettem a fegyveremet. A terroristák öt halottat és nyolc sebesültet hagytak hátra. A hírhedt lázadó ezredes volt olyan értelmes, hogy golyót repített a saját fejébe, mielőtt elfoglaltuk az épületet. A zsákmány bőséges: a pince tele van puskákkal, lőszeres ládákkal és kínai bankjegyek kötegeivel, amelyeket a banditáknak már nem volt idejük mandzsu pénzre átváltani. A kellő pillanatban léptünk közbe. Egy új felkelés volt kitörőben.

Számba veszem a veszteségünket: négy katona és egy tiszt adta életét a japán császárért. Az egyik közeli ház kapujában egy árny mozog. Egy gránáttól talált katonánk kúszik a járdán, szakadatlanul hörögve. Odafutok és megvizsgálom a sebeit. Testéből csak egy halom ruhafoszlányokkal keveredő húscafat maradt. Felszakított hasából kibuggyannak a belei. Hirtelen vállon ragad.

- Gyerünk! Ölj meg!

Tudom, hogy vége. Tudom, hogy ez a katona sorsa. Mégsem vagyok képes kigombolni a pisztolytáskámat.

- Ölj meg! Te rohadék, mire vársz?

Nincs hozzá merszem. A kezem a fegyveren, és szédülés fog el. Már futnak oda a sanitécek, hordágyra emelik a sebesültet, aki szakadatlanul üvölt:

- Öljetek meg! Könyörgök, öljetek meg!

A laktanyában ruhástul vetem magam az ágyra. Egyenruhám karja még vörös annak az ismeretlennek a véréből, aki még napokig fog haldokolni a kórházban. Nem tudom

elfelejteni a kétségbeesését. Gyávaságból megtagadtam tőle a halál irgalmas adományát. Buddha elkövette volna ezt a szabadító bűnt. Az erős lelkekben él a részvét.

Anyám szavai visszhangzanak a fülemben:

- A halál és a gyávaság közül habozás nélkül a halált válaszd!

49

Az ablakon át és az udvar fái közt a holdat bámulom. Csinget látom magam előtt. A kapufélfát szorongatva, tekintetében zavart fénnel megköszöni, hogy elmentem.

A fiú sokáig fensőbbésen és elutasítóan viselkedett. Akárhányszor kedveskedtem vele, mindig félttem titkolt indulataitól. Vallomása óta, amelyről Mintől szereztem tudomást, nem félek többé megvető tekintetétől. Mostantól nyitott könyv előttem, amelynek én fogom összeállítani a grammatikáját.

Miért mondhatta Csing, hogy Min nem érdemel meg engem? Hogy került így szembe egymással a két barát? Mi indította Csinget a váratlan vallomásra? És talán összekaptak rajtam? Talán össze is verekedtek?

Min azt mondta, hogy el akar venni feleségül. De félek tőle, hogy egy nap ő is olyan lesz, mint az apám vagy a sógorom. A férfi szenvedélye hamarabb kopik el, mint a nő szépsége.

Azt mondta, hogy választanom kell. De az nem lehet, hogy soha többé ne lássam Csinget, aki táplálja bennem a vonzódást Minhez? Mint nem csalnám meg. Ő tett engem nővé. Hálából maradok hű hozzá, nem pedig a féltékenysége miatt. Csinghez való viszonyom bonyolultabb, mint a test ösztönzése. Az önmegtartóztatás a lélek kéje. Tudom, hogy Csing figyel minket, hogy velem együtt éli meg a hús kábító felfedezését. A pillantásom elnyomja benne a neheztelést. Ha feléje fordulok, sápadt arcába visszatér az élet színe. Csing a gyerekem, a fivérem, akivel tilos a testi érintkezés. Ez a tisztaság a kezdete egy tartózkodás és tilalmak nélküli érzelemnek, amelyet Mintől megtagadok.

Csing nélkül a vetélytársával való ölelkézésem közönségessé lesz. Min nélkül viszont Csing sincs többé. Szeretöm könnyedségével ellentétben az ő szikár jelleme súlyosnak és titokzatosnak tetszik. Ha az egyiket választom, lemondok a másikról, és végül elvesztem mind a kettőt.

Ilyen helyzetben a gójátékban egy harmadik megoldást választ az ember: ott támadja meg az ellenfelet, ahol a legkevésbé számít rá. Holnap, ha Min eljön értem az Ezer Szél Terére, úgy teszek majd, mintha észre se venném. A játszma végén megszámlolom a köveket. Elbúcsúzom ellenfelemtől, és a szememmel követem, amíg el nem tűnik. Kimerültén meredek rá a gótáblára, és megkérdem: „Min, ki az a Tang?”

Esküdzök majd, hogy hűséges hozzám. Én haragot színlelek. Toporzékolni fogok és sopánkodni. Olyan sokszor voltam tanúja Holdgyöngy jeleneteinek, hogy tökéletes lesz az alakításom.

Hogy megnyugtasson, elvonszol Csing házába. Elfogadom a csókjait, ő meg rám fekszik. Meztelen testünket beburkolja a bíbortakaró, mint két fenyőt a borostyán. Az ágy gyaloghintóvá lesz, egy másik világba visz minket.

Fülsiketítő robbanás ragad ki álmodozásomból. Az ablakból megpillantom szüleimét, pizsamában, az udvar közepén. A felriadt szakácsné gyertyát tartva botorkál elő.

- Oltsa el! - ripakodik rá apám rekedt hangon.

- Remélem, hogy csak hadgyakorlat - mondja Anyám.

Apám felsóhajt.

Újabb robbanások következnek, olyanok, mint a Tavaszünnepek petárdái. Városunk ezzel a lármával a maga makacs csöndjét szögezi szembe, léptek zaja se hallik, se panaszos szó, se zokogás.

Aztán minden visszazökken a csillagos éjszaka megszokott rendjébe. Szüleim visszatérnek hálószobájukba, a szakácsnő bezárja a kaput.

A hold mozdulatlanul néz le ránk.

50

Hajnal óta fáradhatatlanul loholunk körbe a kaszárnyánkat övező három kilométeres fal mentén. Ütemes lépteink apró porfelhőket vernek fel, hazafias énekeinket ég és föld veri vissza. A kollektív lelkesedés felhevíti a szívet, és elúzi a rémálmokat.

Ezen az éjjelen a romok között bolyongtam a földrengés után. Az ég fekete volt a füsttől. A sóhajokhoz és nyöszörgéshez hozzászokott fülem nem tett többé különbséget a sírás és a rovarok döngése között. Kimerültem, szerettem volna már megállni. De a földet mindenütt vér szennyezte. Lépten-nyomon megbotolva az isteneket átkoztam, és olyan káromlásokat üvöltöttem, hogy még felébredésem után is visszhangoztak a fülemben.

A fürdőben bajtársaim órákat töltenek a tükör előtt, hogy szögletesre borotválják a bajuszukat. Hideg vizet locsolok a fejemre, majd a tükör elé állok. Amint feltűnik a képmásom, önkéntelenül elfordítom a tekintetemet.

Vajon olyan igazság van a tükör mögött, amitől menekülni szeretnénk?

Visszafojtott lélegzettel szemlélem magam, kefehajamat, borzas szemöldökömet. A zaklatott alvástól vérekes a szemem fehérje. Szemügyre veszem meztelen felsőtestemet: a bőröm vörös és veritékes a futógyakorlattól, az erek kidagadnak a nyakamon; mellizmaim duzzadtak, bal vállamon sebhely húzódik, egy balul sikerült szuronygyakorlat emléke. Huszonnégy év pergett le a létezésemből. Ki vagyok? Nem találok a választ. De legalább tudom, hogy miért élek: húsom, amely megérett, agyam, amely kételkedett, hitt és szeretett, mind a hazáért felajánlott tűzijáték bokrétája lesz. Felrobbanok a győzelem éjszakáján.

Háromnegyed tízkor kopogtatok a Sideri vendéglő kapuján. A vendéglős hozatja az álrühámat. Mandarinként távozom egy titkos kijáraton.

A riksából szemlélve a város meghökkentően nyugodt. A járdákon kínaiak jönnek-mennek, hanyag járásuk éles ellentétben van négyszögben vonuló katonáink feszes menetelésével. Az üzletek ajtai nyitva, a kereskedők már felállították standjaikat. A vándorárusok vég nélküli litániáikat kántálják. Megkérdem a riksakulit, hogy felébredt-e az éjszakai lövöldözésre. Úgy tesz, mintha nem hallana.

Az Ezer Szél Terén az amatőrök, szokásukhoz híven, már elmerültek a játékban. Hegyezem a fületem, hogy a szavaikat elcsípjem. De kizárólag a játékot kommentálják.

Az erdő szélén feltűnik a kínai lány, és futva igyekszik a táblánkhöz, mint egy könnyű madár. Veríték gyöngyözik a homlokán.

- Elnézését kérem - mondja, és leül.

Kibont egy kék vászonbattyut, és a fekete köveket tartalmazó lakkozott fadobozt felém nyújtja.

- Tessék, ez az öné.

Zavarba ejt az a közöny, amit ezek az emberek az éjszakai összetűzés dolgában tanúsítanak.

51

Amikor reggel felébredek, a nap már az őszibarackfa csúcsáig emelkedett. Az ágakon nőtt új levélhajtások csokrai frissen nyílt virágokra hasonlítanak.

Boldog vagyok. Ez a jó érzés éppenséggel nem a lelki békéből, hanem az ellentétes érzelmekből fakad. A tücskök, lelkem titkának érzékeny értői, vidáman ciripelnek. A sápadt ég egészen az ágyam végéig nyújtózik a széthúzott függönyökön át. Elképzelem, hogy a fénynek kiszolgáltatott városom meztelen nő, aki szeretőjének ölelésére vár.

Anyám a piacra ment a nővéremmel. Apám a könyvtárszobába bezárkózva ádázul küzd a shakespeare-i angol nyelvvel, próbálja megszeliđíteni. A ház nyugodt és hűvös. Az ajtók és ablakok tárva-nyitva, a lombok illata elvegyül a szobákban égő jázminfüstölőével. A szalonban Vang Ma, a szobaasszony serénykedik tollsöprűjével.

Szegény asszony, fél éve halt meg a fia tüdőbajban. Azóta csak róla beszél, szegény fiú elevenebb, mint valaha. Apám a könyveire gondol, miközben hallgatja, és ezzel az értelmetlen mondattal vigasztalja:

- Bátorság, lányom, bátorság.

Anya és Holdgyöngy jobb hallgatóság, a végeérhetetlen visszaemlékezések sóhajokra, néha könnyekre fakasztják őket.

Ma reggel a részvétem nyugtalanságba csap át. A hasamban hordom a boldogságomat, mint egy viselős nő, és félek, hogy megsínylené Vang Ma siránkozását. Ezt semmiképpen sem akarom. Mielőtt a száját kinyithatná, már rohanok is.

- Az Ezer Szél Terére megyek. Jövök ebédre.

Az Ismeretlen már ott vár. Szemüveggel álcázott arca merev, mint az egész teste. Ahogy szálegyenesen ül az alacsony széken, a régi templomok bejáratánál strázsáló Pokol őrére emlékeztet.

Köveink-katonáink a metszéspontokon táboroznak. Az Ismeretlen a tábla széleire korlátozza a zónáit, nagy pontossággal s bámulatos gazdaságossággal. A gó a lélek tükre. Az ő lelke szórszálhasogató és hideg.

Nagylelkűségemben átengedtem neki a kezdést, így komoly előnyhöz juttattam. Megelőzött a stratégiai pontok elfoglalásában. Ha onnan akarnám kimozdítani, csak

tovább növelném a hátrányomat. Inkább kockáztatok. Északkeleti bázisomra támaszkodva támadást indítok a közép elfoglalására.

Meleg van. Hiába lengetem a legyezőmet. Szemben ülő ellenfelem lenyűgöz. Tűz rá a nap, de semmi jelét nem adja a bosszúságnak. Patakszik a veríték az arcáról, de neki a két keze a térdén, a legyezője zárva, és mozdulatlan, mint egy szobor.

A nap delelőjéhez közeledik. Ebédszünetet kérek, és a kövek helyzetét feljegyzem egy papírlapra. Megegyezünk, hogy a szünet után újra itt találkozunk.

52

A kínai lány hazament ebédelni, én meg egy koreai éttermet választok, ahol kevés a vendég. Hideg metéltet rendelek. A sarokból, ahol ülök, az egész termet belátni; fél szemmel a pincérek jövés-menését figyelve levelet fogalmazok anyámnak.

Először is felsorolom, mi mindent kérek tőle: szappant, szalvétát, újságokat, könyveket, süteményt. A kadétiskolában töltött évek férfivá érleltek. Hazámtól távol kerülve szeszélyes gyerekké lettem. Ilyen és ilyen márkájú árut kérek, szín és illat szerint részletezem kívánságomat. Hússzor is újraírom a listát, míg a honvágy vihara lecsendesedik végül.

Hogy vannak a virágok a kertben? Hogy van Öcsém, akit közben besoroztak? Hazamehet legalább havonta? Készít-e neki olyankor jó vacsorát és meleg szakét? Mit csinál Kishúgom épp most, amikor gondolataim hozzá szállnak? Milyen idő van Tokióban?

Mindenki tudja, hogy a leveleket cenzúrázhatják. Attól tartva, hogy netán hadititkot árulnak el, katonáink a legszemélytelenebb semmisségekről írnak hozzátartozóiknak, és azok általában ugyanúgy válaszolnak. Ha már nem leszünk, a panasznak és kételynek ez a tökéletes hiánya vajon a rettenthetetlen hős képét fogja hátrahagyni rólunk?

Én minden mondatot kihüvelyezek, ami Japánból érkezik, miközben a családom az én soraimat a maga módján értelmezi. Anyám fél, hogy elszántságomat gyengíti, és ezért soha még le nem írta, hogy hiányzom neki. Én meg, hogy könnyekre ne fakasszam, soha egy szóval nem mondtam neki, mennyire szenvedek tőlük és hazámtól messzire szakadva.

Közte és köztem csak a halál szókinccse van engedélyezve.

Azt írja: „Halj meg tétozás nélkül a Császár becsületéért, ez a végzeted útja.”

És én azt felelem: „Mily boldogság meghalni édes hazámért.”

El nem árulnám neki, hogy az ő dicsőségéért is meghalnék. És ő soha be nem vallaná, hogy a halálom összetörné.

Így fejezem be a leveletem: Konfucius szerint „a férfi, akit áthat az emberiség, sohasem volna hajlandó ennek az emberiségnek az árán megmenteni az életét. Ez az erény lett létezésem kulcsa. Nagyon kérem, imádkozzék, tiszteletre méltó Anyám, hogy mihamarabb elérjem ezt az eszményt.”

53

Otthon az ebédet a nagy szalonban szolgálják fel, ahol behúzták az ablaktáblákat, hogy megőrizték a reggeli hűvösséget. Nővérem a piacról visszatérve feltárlja az összegyűjtött híreket.

Elmondja, hogy az előző éjjel a japán katonaság rajtaütött az Ellenállók Szövetségének tagjain, akik titokban felkelést készítettek elő. Az éjszaka hallott lövések tehát nem egy hadgyakorlat, hanem valódi öldöklés hangjai voltak.

Kissé szórakozottan hallgatom beszámolóját. A gójátéktól olyan bódult állapotba kerülök, hogy nem is érzékelem a külvilágot. A szalonunk félhomálya a hálószobára emlékeztet Csing házában, komor, mint egy császári kriptá; a feketére lakkozott bútorok nehéz illatot lehelnek, a falak repedései titokzatos freskókat rajzolnak ki. Az arannyal hímzett karmazsin terítővel letakart ágy örökké izzó parázstartó.

- Felkelést - ismétli a nővérem. - Értitek ezt? Micsoda ostobaság!

Majd így folytatja:

- És tudjátok, hol tartóztatták le a zendülőket? Jól fogózzatok meg: maga a polgármester fia fogadta őket az egyik házában. Ne nézzetek rám úgy, mintha meséket találnék ki! Azt beszélnek, hogy a pincében puskákat meg több láda lőszert találtak. Hogyan? Hát persze hogy letartóztatták a fiút.

A csirke, amelyet eszem, elveszti az ízét. Hogy lenyomjam, egy kanál rizst veszek a számba, de azt se tudom lenyelni.

- Ma hajnalban - szól közbe a szakácsné, aki épp a teát tölti ki - a japánok letartóztatták Li doktort. Ő is benne volt az összeesküvésben.

Apám komótosan átveszi a szót.

- Jól ismertem a polgármestert. Apám meg az ő apja együtt szolgált az özvegy császárné udvarában. Fiatalkorunkban gyakran találkoztunk. Angliában akart tanulni, de a családja ellenezte. Ez a sebe máig sem gyógyult be. Nemrégiben eljött gratulálni az egyik előadásom után. Ötvenöt évesen szakasztott olyan, mint az apja volt valaha, csak a pávatollas kalapja, a korall nyaklánc meg a hímzett tunikája hiányzik. Amikor kezet fogott velem, elmondta, hogy a bátyja, Mandzsúria császáranak belső tanácsosa magas posztot szerzett neki az udvarban, az Új Fővárosban. Most aztán vége a karrierjének. Még az életéért és a családja jövőjéért is aggódom.

- Ugyan, mit sajnálsz egy ilyen emberen! - csattan fel Anyám. - Utál bennünket. Amikor az előző polgármester tanácsosa volt, addig mesterkedett, amíg csökkentették az előadásaid számát az egyetemen. Gyanítom, hogy még a fordításod kiadását is meg akarta tiltatni. Most aztán megkapta, amit megérdemelt.

Fogalmam se volt róla, hogy a szüleim ismerik Csing apját. Szavaikat hallva összeomlóm. Az asztal körül ülve a félhomályban úgy kommentálják az eseményt, mintha egy betörőbanda letartóztatásáról volna szó.

A nővérem váratlanul rám kiált:

- Miért nézel így?

- Fáj a hasam.

- Rossz színben vagy - mondja Anyám. - Feküdj le, és kapsz teát.

Az ágyon elnyúlva hasamra kulcsolom jéghideg kezemet.

Hol lehet Csing? Min is vele van? Lelki szemeim előtt megjelenik minden repedés, minden bútor, minden csecsebecse, ami csak van a házukban. Minden kopott, békés, sehol semmi jele a lázadásnak. Hanem a barátaim becsaptak. Amikor Min átölelt és bevonszolt a szobába, a pince, a rejtekhely fölött járkált. Amikor Csing beszélt velem a kertben, és féltékenyen kémkedett Min után, a szerelemnél sokkal erősebb szálak fűzték a barátjához. Miért titkolták el előlem az igazságot? Osztottam volna hazafiasságukban, börtönbe mentem volna, meghaltam volna az oldalukon. Miért csábítottak el, ha rögtön ki is zártak maguk közül?

Nővérem egy csésze teát hoz. A fal felé fordulok, és alvást színlelek.

Újra átélem első találkozásunkat. A piacnál a felkelők támadást indítottak a városháza ellen. A fejvesztett tömegben a földre löktek. Egy fénytelen bőrű fiú a kezét nyújtotta. Szögletes, szép arca a mandzsu arisztokratáké. Aztán megjelent Csing, a hideg és fensőbbes. A lázadás két szervezője belépett az életembe.

Megfordulok. Iszom néhány korty teát, és megnyugszom kissé. Amikor Min a forradalomról beszélt, azt hittem, hogy ábrándozik. Amikor azt mondta, hogy veszélyes lesz az élete, kicsúfoltam, hogy mindenáron kalandra vágyik.

Eszembe jut Tang, a diáklány Csing születésnapjára. Csak most értem meg szavait: rabszolgák lányaként a kommunista eszmékben találta meg erejét és hitét. A japán megszállás szétverte mozdíthatatlan hierarchiánkat, Tang közvetítette Minhez, az ifjú földesúrhoz a nagy álmat az új társadalom felépítéséről, ahol minden ember egyenlő. Ő biztatta fel, hogy fogjon fegyvert, és csatlakozzék az Ellenállók Szövetségéhez. Min pedig Csinget vonta magával. És most mindhármukat agyonlövik!

Kilopakodom a házból. A riksakuli elhalad Csing háza előtt. Az utcát őrszemek állják el.

Az Ezer Szél Tere. Szétrakom a köveket a feljegyzett állás szerint. A táblára meredek, a metszéspontokat számolom, és alázuhanok a matematika szakadékába.

54

A kínai lány sápadtan jön vissza az ebédről. Arca egészen elváltozott. Remeg a keze, amikor egy kőhöz nyúl.

Némán ül, nem vár vigasztalást. Közömbösséget színlelek, hogy ne bántsam meg. A nők nem szeretik, ha sajnálják őket.

Néhány óra alatt a serdülő lány sok évet öregedett. Arca beesett, pofacsontjai kiállnak. Arca hosszúkásabbnak hat, álla szögletesebbnek.

Két hunyorítás közt a büszkeségében megsebzett gyermek félelmetes tekintete villan rám. Összeveszett a fivérével? Vagy a barátnőjével? Elfelejtí majd a bánatát. Fölösleges aggódnom miatta. A kamaszok hangulata gyorsan változik. Ő is rátalál újra a mosolyára.

Az előző alkalommal gyors és ösztönös játékos benyomását tette rám. Most órákig töpreng. Lesütött szemével, összeszorított ajkaival és beharapott szájával olyan, hogy róla lehetne mintázni a nőjátékbeli kísértetasszony maszkját.

A táblára könyököl, állát két tenyerébe támasztja, kimerültnak látszik. Nem tudom, hogy tényleg a játszmán jár-e az esze. A játékkő elárulja, mi zajlik le a lélekben. Ha egy metszésponttal keletebbre teszi le, biztosabb lenne a pozíciója.

Az én feketém szorosan a nyomában. Harcias játékmódommal talán éberségre ösztökélem. Felnéz. Azt hittem, hogy elsírja magát, de elmosolyodik.

- Remek volt! Találkozzunk újra holnap délután. Szívesebben folytattam volna a partit. De elvből nem vitázom nővel.

Papírjára felírja a megtett lépéseket. Japánban a góversenyeken a bíró jegyzi fel az állást, és mindenki szeme láttára páncélkazettába zárja a lapot.

- Akarja? - nyújtja felém a papírt.

- Nem, kérem, tartsa magánál.

Hosszan néz rám, és elrendezi a köveit.

55

Az utca végén Min sziluettje rajzolódik ki az égre. Kerékpárján közeledik a kereszteződéshez, ahol már órák óta várok rá, és egy fejbiccentéssel üdvözlök. Majd felfalom a tekintetemmel. Arca sima, nyoma sincs rajta szenvedésnek. Homloka verítéktől csillog. Rám mosolyog, és már távolodik is.

Meg kell keresnem Csinget! Áttöröm a japán katonák kordonját, és a házhoz rohanok. A leomlott kerítésfalak mögött a ház homlokzata golyók ütötte lyukakkal van tele. Csing a kertben fekszik nyugágyán, és a madarával játszik.

- Azt hittem, hogy börtönben vagy!

Felemeli a fejét. Szeméből gyűlölet és vágy lövell felém.

- Te vagy a börtönöm!

Felébredek.

A templomnál lévő kereszteződésben hajnal óta nyüzsögnek a járókelők, kereskedők és taoista szerzetesek. Letelepszem az egyik stand elé, és magamba erőltetek egy raviolis levest. A forró tálka gőzén át figyelem, felbukkan-e Min. Járókelők haladnak el mellettem, riksakulik loholnak. Hová mennek? Van-e fiuk vagy testvérük a japánok fogságában? Irigylem a taoista szerzetesek egykedvű nyugalmát, az anyjuk karján ülő gyermekek tudatlanságát, a koldusok békés nyomorúságát. Valahányszor a láthatáron feltűnik egy kerékpár, izgatottan felugrom. Most először értem meg, mit is jelent a „kinézi a szemét” kifejezés.

A nap már útja háromnegyedét megtette a zenit felé. Egy fűzfa alá állok. Japán katonák vonulnak át a kereszteződésben, szuronyukra tűzött kis zászlókkal. A sisakok alatt fiatal és kegyetlen arcokat lehet kivenni. Tömzsik, ferde szeműek, bajuszuk felett tompa orr - tipikus szigetlakok, akik az ősi legenda szerint a mi fajtánkból származtak el. Undorodom tőlük.

Tizenegykor úgy döntök, hogy elmegyek az iskolába. Hung közli, hogy az irodalomtanár felfigyelt távollétemre, és feljegyezte a nevemet. Kérdésére, hogy miért

jöttem ilyen későn, elmondom, mi történt.

Elgondolkodik.

- El kéne tűnnöd egy időre. Te Csinget is, Mint is látogattad. A japánok felfigyelhetnek rád.

Nevetnem kell szavain.

- Ha értem jönnek, örömmel megyek. Hová rejtőzhetnék? Ha eltűnök, a szüléimét börtönzik be helyettem. Tartóztassanak le, ha úgy tetszik nekik!

Hung könyörög, hogy ne csináljak butaságot.

- Semmit sem csinálok. Józan vagyok és gyáva. Sose jutna eszembe felgyújtani a japán laktanyát, hogy kiszabadítsam őket. Ők a valódi hősök. Tudnak pisztollyal löni, kézigránátot dobni, dinamitot robbantani. Képesek az életüket kockáztatni egy nagy ügyért. Nekem sosem volt fegyver a kezemben. Fogalmam sincs, hogyan működik, milyen nehéz. Egy ellenállót sem ismernék fel. Közönséges, hétköznapi lány vagyok.

56

Nakamura százados mindenütt kémeket lát, még a mi sorainkban is. Nem bízik a kínai tolmácsainkban, ezért könyörög nekem, hogy legyek jelen az újonnan ejtett foglyok kihallgatásánál.

A börtön a kaszárnya közepén van, egy magas platánok között rejtőző udvarban. Amint belépek, ugyanaz a bűz csapja meg az orromat, mint a harcmezőn a csata másnapján.

Oka hadnagy, akit Nakamura a városban mutatott be nekem egy vacsorán, tárt karokkal fogad. Egyenruhája méretre van szabva, bajusza kifogástalan, láthatóan roppant gondot fordít a megjelenésére.

Egy második udvarba vezet, ahol egy faágon lábánál fogva felkötött kínai lóg. Meztelen testén fekete csíkok. Érkezésünkre legyek felhői szállnak fel róla, s láthatóvá válik felszántott földhöz hasonlatos húsa.

- A korbácsolás után tüzes vasat is alkalmaztam - jelenti a hadnagy.

Az épület belsejében egyre áthatóbb a rothadás bűze. Oka hadnagy szenvtelen marad, s igyekszem én is annak látszani. Ajánlkozik, hogy körülvezet, és mindent megmutat. A hosszú, gyászos folyosón egy, a korszerű kórházat bemutató főorvos büszkeségével nyitogatja a cellákat. A rácson át megcsönkített testek halmait látni.

A hadnagy elmagyarázza, hogy amikor ide került, első intézkedéseként csökkentette a mennyezet magasságát, nehogy fel tudjanak egyenesedni a foglyok, majd az élelmiszeradagokat felezte meg.

A vérrel keveredő ürülék bűze fojtogat. Látva undoromat, kalauzom a lelkiismeretes hivatalnok hangján magyarázza:

- Sajnálom, bajtárs, a botozás mindig hasmenést okoz ezeknél a disznóknál.

Az agonizáló emberek látványától libabőrös leszek. De a hadnagy derűs és figyelmes arca arra készletet, hogy leplezzem undoromat. Végtére is a munkája tiszteletet érdemel.

Félve, hogy még kinevet, amiért ilyen gyengék az idegeim, visszatartom a gyomromból feltoluló savakat, és néhány dicsérő szót mondok. A hadnagy félénk mosollyal jelzi elégedettségét.

A kínzókamrák a folyosó végén következnek. A hadnagy úgy jelölte ki őket, hogy a kínzottak üvöltései az egész börtönben visszhangozzanak. Hogy bizonyítsa szakértelmét, megparancsolja adjutánsának, hogy kezdjék előlről az egyik kihallgatást.

Egy nő üvöltésétől égnek áll a hajam.

- Éppen most kentünk sót ennek a kommunista nőnek a sebeibe - világosít fel a hadnagy.

Majd hozzát teszi:

- Kiképző tisztünk annak idején gyakran mondta nekünk, hogy a nők jobban bírják a kínzást, mint a férfiak. Ez itt különösen csökönyös.

Belöki az ajtót. A szoba közepén tűz ég egy bronzmedencében, benne vasrudak izzanak. A hőség elviselhetetlen. Két szőrös karú kínzó vödörszámra önti a vizet a földön vonagló meztelen nőre. A kínai tolmács föléje hajolva üvölti:

- Beszélj! Ha beszélsz, a császári hadsereg megkíméli az életedet!

A jajgatásból e szavakat vélem kihallani:

- Japán kutyák, ördögök!

- Mit mond? - kérdezi a hadnagy.

- Sértegeti a császári hadsereg tiszt urait.

- Mondd neki, hogy a cinkosai már mindent bevallottak. Ő az egyetlen, aki nem hajlandó együttműködni velünk. Mi értelme még ellenállni?

A nő hason fekve vergődik. Látom, hogy megremeg véres háta, ahová a kezei vannak kötözve.

A hadnagy belerúg. A nő oldalra hengeredik, kék, dagadt arcát fordítva felénk.

A hadnagy az arcába tipor a csizmájával, és vigyorog.

- Mondd neki, hogy ha nem beszél, a seggébe nyomom ezt a tüzes vasat.

A tolmács sietve engedelmeskedik. A nyöszörgés elhallgat. Minden szem a meggyötört testre mered. A hadnagy int a tolmácsnak, aki ceruzát és papírt vesz elő. Ebben a pillanatban, mint egy, a pokolból felbukkanó fúria, a nő felül és azt üvölti:

- Öljetek meg! Öljetek meg, átkozottak.

A hadnagy nem várja meg, hogy a tolmács lefordítsa a mondatot. Szemével int, a két kínzó ráveti magát a nőre és leszorítják a vállait. A hadnagy megmarkolja a tüzes vasat.

Az iszonyú üvöltéssel egyidejűleg gyomorforgató szag csap fel. Félrenézek. A hadnagy visszateszi a vasat a parázsra, és rejtelmes mosollyal figyel.

- Szünet. Később folytatjuk.

Karon fogva visz végig a többi szobán, és a szenvedélyes tudós aprólékosságával magyarázza, mire valók a kampók, korbácsok, botok, tűk, a forró olaj, a paprikás víz. Végül szakéval kínál az irodájában.

- Bocsásson meg, napközben sosem iszom.

Nevetésben tör ki:

- Minden börtön külön birodalom. Magunk alkotjuk a törvényeit. A szaké az agyat élénkíti. Nélküle kimerül a képzeletünk, és hamar legyűr a fáradtság.

Sürgős teendőimre hivatkozva elbúcsúozom. A küszöbről még utánam szól:

- Ugye hamar viszontlátom?

Határozatlan fejbólintással válaszolok.

Szobámba visszatérve jelentést készíték Nakamura századosnak, amelyben egekig dicsérem Oka hadnagyot: „Alapos és lelkiismeretes, és odaadó a Császár iránt. Hagyni kell, hogy saját belátása szerint cselekedjen a beosztottjaival tökéletes együttműködésben. Egy kívülről jött ember csak megzavarná munkája pontos rendjét, és rontaná a kihallgatások hatékonyságát. Ami engem illet, százados úr, kérem, hogy ne küldjön oda még egyszer. Ez a látogatás csak megerősített abban a meggyőződésemben, hogy nem szabad élve az ellenség kezébe kerülni.”

Három nappal később egy katona üzenetet hoz Oka hadnagytól, hogy egy bizonyos ügyben szeretne beszélni velem. Azon nyomban fölkeresem. A hőség ellenére a hadnagy vasalt egyenruhát visel az inge fölött, csizmája ragyog a napfényben.

Mosolyogva fogad.

- Jó hírem van az ön számára. Az a kínai, akit az udvarban látott a fára felkötve, köpött. A legutóbbi razzián pedig elcsíptünk egy tizenöt éves fiút. Ma éjjel lesz a kihallgatása. Volna kedve részt venni rajta?

A „kihallgatás” szóra máris felfordul a gyomrom. Lelkesen dicsérem a kínai tolmácsa hozzáértését, és bizonygatom, hogy a jelenlétemre semmi szükség nincsen.

Rendületlenül unszol, egyenest a szemembe nézve:

- Valóban nem akar eljönni? Igazán kár. A fiú nagyon helyes, és a legerősebb embereimet válogattam ki, hogy egész éjszaka beszéltessek. Igazán nagyszerű lesz.

Harmincöt fok van árnyékban, de a hadnagy szavaira megborzongok. Ez a látványosság, motyogom, nem érdekel különösebben.

Meghökken.

- Azt hittem, hogy szereti az ilyesmit.

- Hadnagy úr, ön nehéz és fontos küldetést tölt be, Japán terjeszkedése és a Császár dicsősége érdekében. Nem akarom ebben megzavarni. Ne vegye rossz néven, ha elhárítom megtisztelő ajánlatát.

Beszélgőtársam arcán csalódottság suhan át. Szomorúan néz rám. Olyan mélyen van kiborotvávalva az arca, hogy kis bajusza a felső ajka fölött szinte elválk a bőrtől, mintha fel akarna roppenni.

- Menjen, hadnagy úr - mondom, és megveregetem a vállát. - Várja a munkája. A Birodalom dicsősége függ tőle.

Egy egész héten át vártam Mint reggelenként a kereszteződésben.

Délutánonként az egyetem homlokzata előtt róttam a körutat, reméltem, talán felbukkan egy ismerős arc, de hiába.

Megtalálom a címet, amelyet Tang adott. A munkásnegyedben, egy roskadozó ház előtt gyerekek játszanak és kiabálnak. Egy vénasszony komótosan porolja a térítőkét.

Kopogásomra előjön egy szomszédasszony.

- Tangnak szeretnék visszaadni egy könyvet.

- Letartóztatták.

Városomban dühöng a terror. A japánok úgy döntöttek, hogy mindenkit börtönbe zárnak, akik rossz szemmel nézik az uralmukat. Csodálkozom is, hogy még szabad vagyok. Minden éjszaka rettegve várom a katonák ütemes dobogását, a kutyák ugatását és a döngetést a kapunkon. A csend rémítőbb, mint a zaj. A mennyezetet bámulom, a fészülködőasztalt a kék selyemhuzatú tükörrel, az íróasztalt, amelyen egy rózsacsokor válik ki a sötétből. Talán ezeket a tárgyakat is összetörik, felhasogatják, felgyújtják majd? A házunkból, akárcsak Csingéből, nem marad más, mint a falak üszkös váza?

Újra látom Mint az utcán. Amikor utánam szaladt, kócos hajjal, még nem tudta, hogy a börtön vár rá. Azt mondta nekem: „Csing szerelmes beléd. Épp most vallotta be. Választanod kell kettőnk között.” Hogy felbosszantott! Ez a parancs sértette a büszkeségemet. „Ne csinálj jelenetet” - ennyi volt a válaszem, ezek voltak a legutolsó szavak, amelyeket tőlem hallott.

Csing éppannyira hiányzik, mint Min. Most még a komizságát, a nyers modorát is olyan vonzónak érzem. Hogy menthetném meg őket? Hogyan vehetném fel a kapcsolatot az ellenállással? Hogyan látogathatnám meg őket a börtönben? Balszerencséjükre gazdagnak születtek. A különbség hálósobájuk és a börtöncella között elviselhetetlen lehet. Biztosan meg fognak betegedni. Pénzzel talán meg lehetne vesztegetni a börtönőröket. Én mindenemet odaadnám.

Az utcán lövések dörrennek. Egy kutya felugat. Aztán a város visszazuhan az iménti csöndbe, mint a feneketlen kútba dobott kő.

Melegem van és fázom. Félek. De a gyűlöletből erőt merítek. Kinyitom a komód fiókját. Egy börtönből kiveszem a tizenhatodik születésnapomra kapott ajándékomat, egy aranyfogójú hegyes ollót.

A drága fegyver az arcomra fektetve hidegebb, mint egy jégcsap.

Várok.

58

Egyenruhásán vagy civilben - két különböző ember vagyok. Az előbbi a hódító gőgjével uralja a várost, az utóbbi megadja magát a szépségének.

A kínai én magam vagyok. Ámulva látom, ahogy felveszi a helyiek akcentusát, megváltoztatja járását és modorát, új személyiséget teremt magának. Álruhámban elvesztem támpontjaimat, és eltávolodom önmagamtól. Valósággal szabad emberré

leszek, aki mit sem tud katonai kötelmeiről.

Kisfiúként gyakran láttam ugyanazt az álmot: fekete nindzsaöltözetben¹⁷ járkáltam egy alvó város tetőin. A lábaim előtt elterülő éjszakában úgy ragyogtak a fények, mint kivilágított hajók a tengeren. Ez a város nem Tokió volt, hanem egy idegen hely. Aggodalom gyötört. Egy keskeny és néptelen utcán az ereszekre akasztott lámpák fenyegető fénnel himbálóztak. Nesztelenül lépkedtem a tetőcserepeken egészen az ereszig, és ott hirtelen a mélybe vettem magamat.

Haragszom Nakamura kapitányra, amiért ilyen mocskos szerepre kényszerített. Nincs olyan jó szimatom, mint egy kémnek, nem vagyok sem elég cinikus, sem elég paranoiás, és híjával vagyok a profi éleslátásának, amellyel egy sötét papírlapon felfedezi a fekete foltot. Inkább én érzem úgy, hogy kémkednek utánam. A júniusi hőség ellenére vastag vászonzubbonyt hordok, hogy álcázzam az övembe tűzött pisztolyt. A gótábla előtt térdemre támasztott kézzel ülök, mert a jobb könyökömmel takarom el a fegyvert, amely minduntalan kidudorodik az öltözetem ráncai közül.

Valahányszor felemelem a jobb kezemet, hogy egy követet letegyem, hozzáérek az acélhoz. A fegyver az erőm és a gyengeségem. Ha a titkomra fény derül, akármelyik pillanatban leteríthet hátulról egy kínai ellenálló golyója.

Japánban megtanultam követni a gó szigorú szabályait. Ott néma csendben játszottam a szelíd természet ölén. Ellazult testtel, az ihletnek a gyomorban szétáradó energiájával és a lélegzetvétel vezérelte elmével lelkem alázatosan közelítette meg az egyetemes kettősséget.

A mostani játszma nélkülözi a spiritualitást. Mandzsúria nyara éppoly goromba, mint a tele. Aki nem tud a perzselő melegről és a vakító napról, nem érti meg ennek a fekete földnek a hatalmát. A könyörtelen gyakorlatozás után, amely kiszikkasztja és összetöri a testet, egy gójatszma a kínai lánnyal menekülés a démonok országába. A júniusi hőség behatol kitágult ereimbe, és kielezi érzéseimet. Egy semmiségtől is erekcióm támad: elég megpillantanom meztelen karját, ruhája rojtos szegélyét, farának hullámozását a selyemszövet alatt, egy legyet, amely elrepül előtte.

Kész gyötrelmem méltóságteljesen ülnöm ellenfelemmel szemben. Egy hét óta napbarnított arca olyan, mint egy szőlőszem. Ujjatlan ruhát visel. Ezekben a testhez álló mandzsu ruhákban a nők izgatóbbak, mintha meztelenek lennének. A játéktábla fölött néha majdnem összeér a fejünk. A sokéves katonai fegyelem megacélozta akaraterőmet, keményen küzdők hát ösztöneimmel, de minden játszma valóságos kínszenvedés.

Amióta Kínában katonáskodom, megértem a katonalét nagyságát és nyomorúságát. A parancsnak engedelmességek katona mit sem tud menetelése céljáról és értelméről. Egy játékbábu, egy gyalog a sok között. Névtelenül él és hal az Egész győzelméért. A gójáték vezérkari főnökké léptet elő, aki hideg fejjel irányítja alárendeltjeit. Gyalogjai rendületlenül nyomulnak előre. Sokukra bekerítés, pusztulás vár, feláldozzák őket egy stratégia érdekében.

Pusztulásuk összekeveredik a baj társaiméval.

Hung mindent megtesz, hogy híreket szerezzon, amelyek napról napra kétségbeejtőbbek. Amikor elmondja, hogy Csing apja kijárta a japán hatóságoknál fia számára a halálbüntetést, hogy nyilvános példát statuáljon, meggyűlölöm szegény lányt.

Szüleim közömbössége kétségbe ejt. Holdgyöngy úgy képzelem, hogy szerelmes vagyok, és igyekszik kiszedni belőlem a titkomat.

Kedveskedve faggat:

- Valami bánatod van, kishúgom?

- Dehogyan, Holdgyöngy. Csak a hőség miatt vagyok rosszul.

A szobaasszonyunk, Vang Ma végeérhetetlen lamentálása az idegeimre megy, végül nevetésben török ki. Szüleim rám merednek. Nem értik botránys viselkedésemet, s tanácstalanok, hogyan büntessenek érte. Vang Ma zokogva elrohan. Anyám megpofoz. Még sohasem ütött meg. Arcom ég, a fejem zúg. Anyám a szemem elé emeli a kezét, reszketve bámulja, és a szobájába menekül. Apa toporog egy darabig, aztán ő is elvonul.

Az Ezer Szél Terén leülök az ismeretlennel szemben. Pontos, mint mindig, és sose panaszkodik a késésem miatt. Ritkán szól. Semmiféle kifejezés nem jelenik meg az arcán. Nyugodtan tűri a napot, a szelet, a provokációimat. Ez a belső erő bizonyára megkíméli sok földi fájdalomtól.

Most azért vagyok itt, hogy felejtsek. Itt senki se beszél a letartóztatásokról, a japán megszállásról. A külvilág hírei nem érnek el ideig. Csak a fájdalom lep meg olykorolykor. Egy madár, egy lepke, egy járókelő, egy mozdulat, minden Mint és Csinget juttatja eszembe. Felállok, és körüljáróm a teret.

A fák alatt elszórtan ülő játékosok agyagszobrok, amelyeket az Örökkévalóság vetett ide találomra. Szörnyű csüggedtség fog el. Lábam reszketnek, szédülök. Szürke függöny ereszkedik alá az égből.

Félbehagyom a játékot.

Ellenfelem felemeli a fejét, és szemüvege mögül fürkészi az arcomat. Nem szól semmit, nem is haragszik. Játék közben se tesz fel kérdéseket. Amikor otthagynom, követ a tekintetével, amíg el nem tűnök. A szerencsétlenségem költői méreteket ölt. Tragikus hősnővé alakulok át, akinek egyetlen nézője egy ismeretlen.

Az Ezer Szél Tere egészen átítatott illatával, s már ismerem minden fáját, minden gótábláját, minden fényugarát.

Az elszánt öreg amatőrök egész napjukat itt töltik. Egyik kezükben legyező, a másikban teáskanna, a madárkalitkájuk egy ágra akasztva; már napfelkeltekor kijönnek ide, és a délután közepén távoznak. Ha a két fadoboz a kövekkel fedetlen, az azt jelzi, hogy találkozójuk van, ha le van fedve, akkor szabadok, és kihívóra várnak.

Eleinte tartottam tőle, hogy egy idő után csak meg tudnak különböztetni egy álkínait egy igazitól. Ez az aggodalmam elmúlt. Itt a szó elveszti jelentőségét, csak a kövek csattogása számít.

Hamis személyazonosságot kreáltak nekem. De eddig még nem vettem hasznát. Partnernőm még a nevemet sem kérdezte meg, az ilyen részlet érdektelen egy gójátszmában.

Látva, hogy a hal ráharapott a horogra, csáberejét többé nem pazarolja rám. Mosolyát és pajkos szavait a következő játékosnak tartogatja, akit majd utánam fog a hálójába keríteni.

Valami általam ismeretlen okból neheztel rám.

A köszönést pusztá fej biccentésre korlátozza, és némaságából csak a játszma végén zökken ki, amikor következő találkozásunkban megállapodunk.

Az első napokban Fény kisasszonyt láttam benne. Ma már se közéről, se távolról nem emlékeztet a választékos, kifinomult gésára. Mozdulatai bágyadtak, haja gondozatlan, körme alja fekete. Jövése-menése mély megvetést árul el irányomban. Homlokán pattanások ütköztek ki, arca elvesztette báját, amely először megbabonázott. Szeme fehérjéből kihunyt a kékes csillogás, a tekintete megfakult. Ajkai hámlanak, beesett arcával harcias benyomást kelt. A kínai lányból kínai ifjú lett!

Csalódásomért kárpótol, hogy az első játékrészben én diadalmaskodtam. A tábla déli részén tehetetlenek a bekerített fehér kövek.

A lány közönyösen fogadja vereségét, feljegyzi az állást, és már siet is el.

Nővérem odasúgja:

- Lehet, hogy terhes vagyok.

Vacsora után a szobámba jön velem, és én illendőnek érzem, hogy gratuláljak neki. Megkérdem, mikor járt családunk orvosánál.

Tétovázik kissé, és pirulva mondja:

- Orvosnál még nem jártam. Félek, hogy.

- Akkor meg honnan tudod?

- Tíz napja nem jött meg a havibajom.

Szívem megdobban. Nekem is tíz napja késik.

- Biztos vagy benne?

Holdgyöngy megragadja a kezemet.

- Figyelj csak, nekem mindig pontosan jön meg. Ezúttal a késés jót jelent. Este lefekvéskor szédülök. Reggel émelygek. És nagyon kívánom az ecetes savanyúságot. Azt mondják, hogy aki a savanyút szereti, fiút fog szülni. Fiút, én, hát el tudod ezt képzelni?

Nővérem öröme hidegen hagy, azt tanácsolom neki, hogy menjen el orvoshoz.

- Úgy félek. Elborzaszt a pusztá gondolat, hogy azt mondja valaki, hogy nem vagyok terhes. Még senkinek sem beszéltem róla. Ezt a titkot csak veled osztom meg. Húgocskám, ma reggel kibékültem a boldogsággal! A hasamra kulcsoltam a kezem, és már éreztem a gyermeket, aki a húsból táplálkozik. Vele dacolni tudok majd a hűtlenséggel, az elhagyatottsággal, a hazugsággal. Vele új élet kezdődik a számomra!

Nővérem áradozása engem megdermeszt. Ő forrón vágyik a gyermekre, nekem a terhesség a halált jelentené.

Amint Holdgyöngy elmegy, előveszem az írotáblámat. Ecsetemmel fekete jeleket írok a rizspapírra, összeadok és kivonok. Nincs kétség, a vérzésnek épp kilenc napja kellett volna jelentkeznie.

Az ágyamra hanyatlóm. Valami dörömböl a fejemben. Nem tudom, mennyi ideig tart ez a szédülés. Amikor magamhoz térek, az óra éjfél üt. Levetkőzöm, és ágyba bújok.

A sötétben nem jön a szememre álom. Milyen furcsa tudni, hogy egy élet csírázik ki a másokban, hogy a testem gyümölcsöt fog hozni!

Min keskeny szemét fogja örökölni. Ha fiú lesz, akkor biztosan ellenállhatatlan és vidám lesz, mint az apja, meg tudós és komoly, mint az én apám. Ha lány, akkor az ajkam vörösét öröklő majd, és a bőröm puhaságát. Nővéremre üt majd az igényességével, a méltóságteljes viselkedésével meg anyámra. Az Ezer Szél Terén fog gót játszani, és egy szép napon megver engem is.

Kezem a hasamat simogatja, és visszatérek a valóságba.

Min a japánok foglya, ki tudja, mikor szabadul. Nem ismerem a családját. Ha beállítok hozzájuk, elkergetnek. Az iskolában a nevem szégyentáblára kerül, amiért ártottam az intézmény jó hírének. Az egész városban híre megy a botránynak. Még ha én bele is nyugszom a megaláztatásba, a szüleim hogyan bírják majd a megvető pillantásokat, a suttogó szóbeszédet? A kölykök kavicsokkal dobálják majd Holdgyöngyöt, és azt kántálják: kurva a húgod!

Lámpát gyújtok. Hasam lapos, a köldökömtől finom pihék futnak le egyenes vonalban a szeméremszőrzetig. Amikor gyermekkoromban a dajka fürdetett, ezekről a pihékről jósolta meg, hogy fiam születik majd.

Majd térdre vetem magam a szüleim előtt. Fejemet a földhöz verdesve könyörgök kegyelemért. Elbujdosok a világ végére, ott fogok megszülni és várni, amíg Min és Csing szabadul.

Ez a boldog nap el fog jönni: Két férfiarány közeledik egy apró kunyhó felé a távoli vidéken. Kinyílik az ajtó.

Július 7-én, egy éjszakai hadgyakorlat után a Fengtajnál állomásozó ezred elveszít egy katonát. A kínai hadsereg nem járul hozzá, hogy átkutassuk Vangping városát. A két csapat között eldördülnek az első lövések.

Július 8-án újabb tűzpárbaj robban ki a Nádak Völgyének hídjá körül.

Július 9-én a vezérkar harckészültséget rendel el a pekingi síkság helyőrségeiben állomásozó ezredeknek. Tokióban nemzetközi nyomásra a kormány a mérséklet mellett dönt: „Fölösleges elmérgesíteni a helyzetet, a problémát a helyszínen kell megoldani.”

A vezérkar tűzszünetet helyez kilátásba négy feltétellel: a kínai fél visszavonja csapatait a Nádak Völgyének hídjá környékéről; szavatolják katonáink biztonságát; kiadják a terroristákat; bocsánatot kérnek.

A kínaiak egy feltételt sem hajlandók teljesíteni.

Július 10-én Csang Kaj-sek zászlóaljai Peking felé indulnak. Mandzsu ezredeink megerősített egységei átlépik a nagy fal vonalát.

Július 11-én a tokiói kormány végre enged, látva a helyzet súlyosságát. Úgy dönt, hogy erősítésül átirányítja Koreában állomásozó zászlóaljait.

A légielő zúgása megremegteti a földet. Az első bombázórajok Kína belseje felé indulnak. A gépek oldalán büszkén látjuk felségjelünket: a bíbor napot a hó fehérségében.

Egy emberként kiáltjuk: Pekingbe! Pekingbe!

Beindult a japán propagandagépezet. A Nádak Völgye hídjá körüli incidensre egyetlen szólamban harsognak az újságok. Vezércikkeik a kínai tábornokokat állítják pellengérré, akik nyíltan támogatják a terroristákat és megszegik a békeegyezményeket. Teljes egészében őket terheli a felelősség a válságért, és kötelességük, hogy hivatalosan megkövessék Japán császárat.

Anyám, aki gyerekkora óta hozzászólt a szakadatlan háborús konfliktusokhoz, az általános kiábrándultságban bíz, no meg az amerikai diplomáciában, amely majd lecsillapítja a háborús pártokat. Apa sóhajtozik: a japánok megint nagy háborús kártérítést fognak besöpörni. A közvélemény örvendezik: Mandzsúria császáranak sikerült országát távol tartani a konfliktustól. A japán-kínai háború ezeknek a gyáva alattvalóknak olyan tűzvész, amely a folyó túlsó partján ég, azaz szórakoztató látványosság.

A fehér fekete lett, a hazafiakat gyilkosok és gonosztevők közé zárták be. Idegen hadsereg masírozik az utcáinkon, és meg kell köszönnünk nekik, hogy őrködnek a békénk felett. Ez a külső felfordulás zökkentette ki az én életemet?

Nővérem kivirul, napról napra szebb. Arcán többé nyoma sincs a mélabúnak. Új szabású ruhákban jelenik meg, amelyek kiemelik alakja karcsúságát. Anya is megtudta a jó hírt. Sürgyeti Vang Mát, hogy készítsen kelengyét a babának.

Nővérem szépsége elkábít. Minden mosolyára szúrást érzek a szívemben. Az ő fia a ház büszkesége lesz, az enyém pedig a szégyene.

Vang Ma egy hét alatt elkészült reménybeli unokaöcsikém kis takarójával. Bíborszínű selyemre apró öltésekkel lótuszokat, bazsarózsákat, virágzó szilva- és barackfákat hímzett egy mennyei kert közepébe, ahol zöld lombok és ezüstös ködök hullámanak. A csodálatos mű mosolyra fakaszt: az én fiam kopott vászonba lesz bugyolálva, de ő lesz a legszebb baba a világon!

64

Hatalmas szalmakalapban, ringó járása ütemére megmegcsillanó ruhában közeleg egy nő. Mielőtt időm lenne felismerni, már le is ült velem szemben, egészen kifulladásra.

A kalapkarima lyukacsain átszűrődő napfény titokzatos kifejezést ad arcának. Egy finom ér kígyózik bal halántékán, és eltűnik a hajfürtjei közt. Barna bőrén szépségfoltok. Aprók és könnyesepp alakúak.

Száraz kopogás. A kamasz lány játékba lendült. Körmei tiszták, és narancsszínűre vannak festve.

Mindig figyelem a kövek koppanását. Elárulják az ellenfél gondolatait. Első találkozásainkkor a kínai lány a mutatóujja és középső ujja közé fogott köveket vidám koppanással tette le. Később a zaj tompább lett, süketebb, és ez a partnernőm rosszkedvéről árulkodott. Ma az ütődések élesek és kristálytiszták. A lány magabiztosságát és életkedvét hirdetik!

És valóban, eredeti ellentámadást indított.

Amíg a fák között sétál, sajátos módszerrel gondolom végig a játszmánkat. Túl vagyunk már százegynéhány lépésen, és most nem számítgatok, hanem úgy nézem a táblát, ahogy a festő a befejezetlen képét. Köveim vonalak, a tustinta vonalai, amellyel a kitöltött és az üres teret rajzolom. A gójátékban egyedül az esztétikai tökély vezethet el a győzelemhez.

A lány visszajött. Amikor leül, a kalapja árnyéka a mellemet simogatja. A szalag, amely díszíti, szívem gyorsuló ritmusára lobog a szélben. Még csak sejtelmem sincs róla, miért öltözött most felnőtt nőnek. Nem tudom, hogy hívják, hány éves, hol és hogyan él. Olyan, mint egy hegy, amely csak azért válik el a felhős égtől, hogy jobban beleveessen a ködbe.

Zúgás szakít ki álmodozásomból. Repülőgépeink húznak el a fejünk fölött az acélszárnyaik alá erősített bombákkal. Szemem sarkából ellenfelemet figyelem. Egy pillanatra sem tekint fel.

Könnyebb a baj társaimnak átrepülni Kína felett, mint nekem belelátnom ennek a gójátékos lánynak a lelkébe.

65

Valaki belép a szobámba, és vadul ráz. Talán Holdgyöngy kelteget, hogy kísérem el a

vasárnapi piacra?

Hátat fordítok neki.

De nem megy el, hanem leül az ágyam szélére. A vállamat húzza, én meg morgok.

Bosszúsán felülök, és kinyitom a szememet. De nem a nővéremet látom, hanem Hungot, könnyek között.

- Gyere gyorsan! Ma reggel végzik ki az ellenállókat!

Elfullad a hangom.

- Honnan tudod?

- A kollégium portásnője mondta. Állítólag az Északi kapunál halad el a menet. Öltözködj! Félek, hogy elkésünk!

Felrántom az első ruhát, ami a kezembe akad. Annyira remegnek az ujjaim, hogy be se tudom gombolni. Épp csak kontyba csavarom a hajam, és már rohanok ki a szobámból.

- Hová mész? - kérdezi Apám.

Merészen hazudok:

- Gópartim van, sietek!

A kert túlsó végén a nővérembe ütközöm, aki épp a kaput nyitja. Elkapja a karomat.

- Hová mész?

- Hagyjál, ma nem megyek a piacra.

Ellenséges pillantást vet Hungra, és halkán mondja:

- Beszélnem kell veled!

Összerezzenek. Tud talán valamit Minről és Csingről?

- Egész éjjel le se hunytam a szemem.

- Beszélj, könyörgök! Nagyon sietek!

Elmondja:

- Tegnap voltam Zsang doktornál. Nem vagyok állapotos. Képzelt terhesség.

Könnyekben tör ki. Hogy szabaduljak tőle, gyorsan azt mondom:

- Menj el másikhöz is. A doktorok is tévedhetnek.

Rám emeli feldúlt arcát.

- Ma reggel megjött a vérzésem.

Holdgyöngy teljes súlyával a karjaimba roskad. Bevonszolom a házba. Vang Ma és a szakácsné rohan segíteni. A kavarodást kihasználva elillanok.

Az Északi kapunál sok százan szoronganak a fal tövében. A japán katonák puskatussal lökdösik vissza a tömeget. Meghül bennem a vér. Már tudom, hogy valami szörnyűségnek leszek a szemtanúja.

Mögöttem egy vénember fecseg:

- Valaha a kivégzés előtt az elítélt leihatta magát, és torkaszakadtából énekelt. Aztán, mint a villám, úgy sújtott le a hóhér a kardjával. Gyakran a test még állt, amikor a feje

már a földön gurult. A nyakából meg akár két méter magasra is felszökött a vérsugár!

Akik hallgatják, csettintenek. Ezek az emberek azért járnak kivégzésre, mert felséges szórakozás nekik. Dühösen a lábára taposok a vén disznónak, hadd jajgasson.

Egy gyerek kiabál:

- Jönnék! Jönnék!

Lábujjhegyre állva fekete bivalyt látok, kétkerekű kordét húz, azon egy ketrecben három férfi. Szájuk tele vérrel, érthetetlen mondatokat öklendeznek.

Valaki halkan mormolja a közelemben:

- Kivágták a nyelvüket.

A szívem összeszorul. A halálra kínozott elítéltek már nem különböznek egymástól: még lélegző véres húscsomó mind.

A kordék lassan átgördülnek az Északi kapun. Hung azt mondja, hogy nem bírja tovább. Majd a városban vár reám. Valami ádáz erő hajt tovább, követni akarom őket mindvégig. Tudnom kell, hogy Min és Csing valóban köztük van-e.

A menet a puszta mezőn áll meg. A katonák kinyitják a ketreceket, és bajonettel böködve taszigálják a foglyokat előre. Az egyikük már alig él. Két katona vonszolja, mint egy kihaladt liszteszsákot.

Kiáltások harsannak. Egy díszesen öltözött nő, akit két tagbaszakadt cselédlánya támogat, félrelökődési a körülötte állókat, és a kordonig rohan.

- Min, fiam, Min!

Messze tőlünk egy férfi hátrafordul. Térdre esik, és felénk fordulva háromszor földre borul. A szívem alig ver. A katonák rávetik magukat, és ütik, ahol érik.

Az elítélteket letérdeltetik egy hosszú sorba.

Egy katona meglengeti a zászlót, mind felemelik a fegyverüket.

Min anyja elájult.

Min nem néz rám. Senkire se néz. Nem létezik már semmi, csak a zizegő fű, a rovarok halk döngése és a szellő, amely tarkóját legyezi.

Ott vagyok-e az elméjében, én, aki az ivadékát hordom a szívem alatt?

A katonák megtöltik a puskákat.

Min elfordítja a fejét. Majd felfalja a szemével a balján térdeplő elítéltet. Felismerem Tangot! Egymásra mosolyognak. Min kinkeservesen oldalra hajol, és ajkai végül a lány állát érik.

Eldördülnek a lövések.

Zúg a fülem. Rozsda és veríték szagát érzem. Ilyen szaga van a halálnak? Összerázkódom a mélységes undortól. Gyomrom felfordul. Előrehajolok és hányok.

- Megváltozott - mondja szemrehányóan a mandzsu prostituált.

Elnyúlok az ágyon. Nem vetkőztet le, mint máskor, hanem a zsebkendőjét gyűrögeti.

- Eleinte minden másnap vagy harmadnap ellátogatott hozzám. Most pedig lassan két hete felém se nézett. Más lánnyal találkozott?

Megpróbálok józanul érvelni.

- Amióta itt vagyok a helyőrségben, csakis téged látogatallak. Semmi okod rá, hogy féltékenykedjél.

Az az igazság, hogy egy ideje nem vonzanak már a bájai. A bőrét durva tapintásúnak, a húsát puhának találom. Ismétlődő civakodásainkat pedig nagyon unom.

Szeme könnybe lábad.

- Nem hiszek magának. Én szeretem, ön meg valaki mást szeret.

- Ostoba vagy. Holnap talán elvonulunk, és sose jövünk vissza ebbe a városba. Egy nap el fogok esni. Mi értelme, hogy szeressél? Nem érdemes ragaszkodni olyanhoz, aki jön és megy, mint én. Szeress olyasvalakit, aki elvesz feleségül. Engem felejts el.

Erre tör csak ki belőle a zokogás. Könnyei felizgatnak. Az ágyra lököm, és lehúzóom a ruháját.

Testem súlya alatt Orchidea arca kipirul. Hol zokog, hol rekedten hörög. Rázkódik a teste. Elélvezek. A gyönyör, amit érzek, nem olyan heves, mint korábban.

Orchidea elnyúlik az oldalamon, és rágyújt egy cigarettára. Szabad kezével legyez. Én is rágyújtok.

- Mire gondolsz? - kérdezi gyászos hangon.

Nem felelek. A cigaretta füstje a legyező csapásaitól lassú spirálokban emelkedik a mennyezet felé.

- Kínai a lány, vagy japán? - faggat tovább. Hirtelen felkelek.

67

Megfeszült testtel járom az utcákat.

- Menj haza - tanácsolja Hung.

- Hagyj békén.

- Kérlek szépen, menj haza.

- Gyűlölök otthon lenni.

- Akkor sírjál. Sírd ki magad, könnyörgök.

- Nincs könnyem.

Töltött zsemlet vesz egy utcai árusnál.

- Akkor egyél.

- Rossz szaga van a töltött zsemlednek.

- Miért mondod? Nagyon jó szaga van.

- Megromlott. Nem érzed, milyen savanyú a töltelék? Mintha vér lenne. Dobd el, nagyon kérlek, különben. Gyomrom összerándul, újra hányok. Hung megrémül, és a körülöttünk kerengő macskáknak dobja a zsemlét.

Összegörnyedek. Hung közli:

- Csing él!

De még ez az öröm sem segít rajtam.

- Terhes vagyok egy férfitől, aki meghalt. Meg kell ölnöm magam.

- Megőrültél!

Hung megrázza a vállamat.

- Őrült vagy! Mondd, hogy nem igaz!

Nem felelek.

Kezébe rejti az arcát.

- Akkor akaszd fel magad! Senki se segíthet rajtad. Hosszú hallgatás után megkérdezi:

- Voltál orvosnál? Lehet, hogy nem is vagy terhes.

- Senkiben sem bízom.

- Keresek neked orvost.

- Minek? Min elárult. Meg kell hálnom.

68

A kínai lány előttem érkezett. Elhelyezte a köveket a táblán. Bedagadt szeme körül sötét karikák. Meg se fésülködött, csak hevenyészett kontyba tekerte a haját. A lábán papucs.

Úgy fest, mint egy beteg, aki kiszökött a kórházból.

Miközben én játszom, egy fűzfa ágait nézi meredten. A tekintete nyugtalanít. Hirtelen mintha émelygés törne rá, előkapja a zsebkendőjét, és orrára meg szájára szorítja.

Amilyen mániákusan kényes vagyok a tisztaságra, elképzelnem is kínos, hogy talán az én szagom zavarja. Mélyet lélegzem, de csak a korhadó avar illata érződik, amely a közlegő esőt jelzi.

Talán Orchidea parfümjét érezte meg rajtam? Ez a prostituált mindig túl sok illatszert locsol a testére meg a ruháira. Féltékeny és ki akar sajátítani magának, ezért igyekszik valamilyen nyomot hagyni rajtam.

Az ég elborult, nedves szél kavarja fel a lehullott leveleket. A játékosok zajosan rakják el a köveket fadobozaikba.

A kínai lány gondolataiba merülve, mozdulatlanul ül. Felhívom rá a figyelmét, hogy már csak ketten maradtunk a téren. Nem felel, felírja az állást, és otthagya búcsú nélkül.

Különös viselkedése felkelti gyanúmat. Magam is felállok, és odaintek egy riksát. A tető fedezékébe húzódva utasítom a riksakulit, hogy kövesse a lányt.

A lány gyalog nekivág a kereskedők utcájának, ahol nagy a felfordulás. Az árusok

kapkodva bontják le a standokat, az asszonyok a száradó fehérneműt kapkodják le a kötélről, a járókelők lökdösődnek. Többször is majdnem elvesztem a szemem elől a lányt.

Az ereszek alatt panaszosan csivognak a fecskék. Az ég fekete, nagy cseppekben esni kezd az eső. Hamarosan már szakad, mintha dézsából öntenék, és megmegdördül az ég.

A kínai lány megáll az erdő szélén. Kiszállok a riksából, és egy fa mögé rejtőzve figyelem.

Zöld pára bugyolálja körül. Egy-egy villám kirajzolja filigrán alakját. Ezüst szalag kigyózik a fák közt. Esőtől megduzzadt folyó kanyarog kelet felé apró, megmegcsillanó örvényekkel. A látóhatáron nagy fekete abrosz lesz belőle, és elnyeli az ég hasadéka.

A kínai lány az eső korbácsolta víz felé indul. Utánvetem magam. Váratlanul megáll. Megtorpanok, és hasra vágódom a földön.

A lány mozdulatlansága élesen elüt a folyó örvénylésétől. Vagy tíz villám és dörgés követi gyorsan egymást. A fák meggörnyednek a szél rohamában. Egy ág letörik, és estében lehántja a fa törzsét.

A földrengés emléke tör rám.

69

A vér szaga beivódott a testembe. A nyelvem alá kúszik, az orromon át lélegzem ki. A szobámba is elkísér. Megmosdom a mosdótálban. Beszappanozom az arcomat, a nyakamat, a haláltól bűzlő kezemet. Zuhog az eső. Miért hullatnak ennyi könnyet az istenek a világra? Az én boldogtalanságomat siratják? Ez az égi zuhatag miért nem mossa el szenvedésünket és tisztátalanságunkat?

Agyamra roskadok. A szabálytalanul fújó szél hangja fel-felbukkanó és el-eltűnő kísértetek mormolására hasonlít. Vajon Min és Tang kitörő kacagását hallom?

Vajon egy cellában voltak-e összezárva? Vajon egymás kezét fogva nézték, amint tovafoylík az élet, mint a semmibe tűnő zuhatag? Vajon ölelkeztek már, mielőtt Minnel találkoztam? Szeretkeztek? Amilyen szabad lény volt, Tang biztosan nem adta magát oda neki. De az utolsó éjjelen nem fonódtak-e össze a börtönőr szeme láttára, arc az arcon, homlok a homlokon, seb a seben?

Tang magába fogadta őt, a testébe, a lelkébe. Min beléhatolt, térden, mint a vezeklő. Teljes erejéből ölelte. Magja átömlött belé, vérük összevegyült. Tang odaadta magát neki, Min felszabadította.

Felpattanok.

Min elárult! Meg kell ölnöm magam.

70

A kínai lány visszafordul.

Mint egy kísértet, eltávolodik a folyótól, kilép az erdőből. Odakinn, az esőben, minden utca egyforma, minden utca néptelen. A sötétben a lány, hol kötőjel, hol vessző, egy

másik világ felé von.

Egy pillanat, és már el is tűnt. Utánvetem magam, keresem, hiába.

Riksa válik ki a ködből, hajlandó elvinni a Sidori étterembe.

Nakamura százados egy különszobában vár rám. Megkínál, hogy igyunk a Császár egészségére. Három pohár szaké és néhány falat nyers hal után mélyen meghajlok előtte.

- Százados úr, nem teljesítettem a küldetést, amellyel megbízott. Várom a szigorú büntetést.

Mosoly jelenik meg a szája szögletében.

- Képtelen vagyok, százados úr, megkülönböztetni a kémet a békés polgártól. Az Ezer Szél Terén, kötelességemről megfeledkezve, gójátékkal töltöttem az időmet.

Felhajtja az italát. Szemembe nézve és minden szót külön hangsúlyozva feleli:

- Csuang Ce¹⁸ mondja: „Ha elveszted a lovadat, semmiképp se tudhatod, hogy ez jó vagy rossz neked.” Értelmes ember sohasem vesztegeti hiába az idejét.

Majd kisvártatva hozzáteszi:

- Tudja-e, hadnagy, hogy valaha szerelmes voltam egy kínai lányba?

Elvörösödöm. Miért ez a különös vallomás?

- Tizenöt éve jöttem Kínába. Tiencsinben egy Köbéből való japán házaspár felfogadott a vendéglőjébe. Én voltam a tányérmosó, a takarítónő és a felszolgáló, ezért kosztot kaptam meg szállást egy parányi szobában. Ritka szabad pillanataimban az ablakhoz ültem. Az utca túloldalán egy kínai étterem állt, a töltött zsömléjéről volt híres. Egy lány lépett be minden hajnalban a bevásárolt holmival, és ő lépett ki késő este a szeméttel. Rövidlátó lévén csak homályosan láttam törekeny alakját meg a hosszú copfot a hátán. Mindig vörösben járt, ő volt a sétáló tűz. Ha megállt, az volt a benyomásom, hogy felnéz, és engem figyel. Úgy láttam, mosoly dereng az arcán, és a szívem megdobbant.

A kapitány megáll, teletölti a poharamat szakéval, és egy hajtásra kiissza a magáét. Arca karmazsin színűre gyúl.

- Egy nap összeszedtem a bátorságomat, és beléptem a vendéglőjébe azzal az ürüggyel, hogy valami különlegességet rendeljek. A pénztárban ült. Ahogy közeledtem hozzá, egyre jobban ki tudtam venni arcvonásait. Szemöldöke dús volt, szeme fekete. Töltött zsemleért kértem. Mivel nem értett japánul, lerajzoltam egy papírlapra. Áthajolt a vállam fölé, hogy lássa a rajzomat. Varkocsa félrecsúszott, és az arcomhoz ért.

Új palack érkezik. Ez az ötödik, amelyet kibontunk a századossal. Odakint a szél elállt, az égzengés is elcsitult. Csak az eső egyenletes suhogását hallani.

- Ő még a nevét sem tudta leírni kínaiul. Semmilyen módon nem tudtunk kommunikálni egymással. Naphosszat csak pillantásokat váltottunk a széles utcán keresztül, és sosem untuk meg. Én igazán csak a vörös ruháját meg a copfja feketéjét tudtam kivenni. Alig-alig látott arcát a képzeletem formálta mindig újra. Szegény voltam, csak az út szélén szedett virágokból tudtam egy-egy csokrot kötni neki. Ezeket az ablaka alá tettem. Amikor leszállt az éj, frissen sült töltött zsömlét kaptam tőle. Nem vitt rá a lélek, hogy elropogtassam, amit saját kezével készített nekem, őrizgettem őket,

amíg csak meg nem penészedtek.

Egy nap, akárcsak ma, egész délután esett. Sok vendég keresett menedéket az éttermünkben, és meleg metéltet ettek. Éjfél után kimentem az utcára, hát valaki a nyakamba ugrik. Ő volt az. Időtlen idők óta várt rám egy sötét zugban. Arca, ajka jéghideg volt, egész testében reszketett, és az arcán csorgó esőtől nem tudtam, hogy épp sír-e vagy nevet-e. Súlyától meginogtam, és lehuppantam a fal tövébe. Átkaroltam, és mindegyikünk a maga nyelvén suttogta a szerelem szavait. Hangunk elveszett az eső zajában. Elfelejtkeztem a hidegről, az éjről, az időről.

A százados hosszú hallgatásba merül. Azután méregbe gurul, és egy újabb palack szakét rendel. Teletölti mindkettőnk poharát, a keze reszket. Ruháján egyre nagyobbak a szaké-foltok, de nem veszi észre. A vér a halántékomban dobol. A részeg odaadó figyelmével követem a százados elbeszélését. Pedig már akadozik a nyelve. Mily tragikus esemény tette ezt a férfit mára ily magányossá?

- Másnap zsebre tettem az összes megtakarított pénzemet, és elmentem egy japán boltba. Kimonóra nem futotta a pénzemből. Egy szép obit¹⁹ vettem. Nem tudhattam, hogy ezzel mérget kevertem boldogságom mézébe. Kapcsolatunkat hamarosan felfedezték. Egy hónap múlva a kínai lánynak nyoma veszett.

Nyomasztó csend telepszik asztalunkra.

- Később, miután beálltam a hadseregbe, nyomozni kezdtem, hogy mi történt vele. A vendéglő akkor már évek óta zárva volt. Tulajdonosai, akik kínai kémek voltak, felszívódtak. Amikor rájöttek, hogy a szolgálójuknak viszonya van egy japánnal, eltették láb alól...

*„A hold nem az már,
A tavasz nem az már,
Ami volt valaha!
Csak én vagyok még,
Ami voltam hajdanán!”²⁰*

A százados zokog.

Holnap por és hamu leszünk. Ki fog emlékezni egy katona szerelmére?

71

Az utolsó óra után Hung félrevon a tanterem sarkába.

- Találtam neked egy orvost. Elviszlek hozzá.

- Ki az? És honnan szerezted?

Körülpillant. A terem kiürült. Mi maradtunk utolsónak.

A fülembé súgja:

- Emlékszel még a kollégium gondnoknőjére, aki falazott nekem? Tegnap azt mondtam neki, hogy teherbe estem, és orvosra volna szükségem.

- Te megőrültél! Ha eljár a szája, kicsapnak a kollégiumból, apád meg kopaszra nyíratja a fejed és bezárat a szentélybe!

- Ne izgasd magad. Mert azt is hozzátettem: „Ha elárul, feljelentem a rendőrségen kerítésért. Azt fogom vallani, hogy a diáklányokat prostitúcióra kényszeríti, és elszedi tőlük az így szerzett pénzt. És akkor nemcsak az állását veszíti el, de még el is ítélik, és nyilvánosan felakasztják.” Úgy ráijesztettem a vénasszonyra, hogy esze nélkül rohant, és kerített nekem egy orvost. A legdiszkrétebbek közül.

Követem Hungot a kollégiumi szobájába, ahol kiöltöztet, úgy, ahogy szerinte egy harmincéves asszonynak ki kell néznie.

A riksa átvág az ócskapiacon. A járda mellett halomban állnak az öreg bútorok, edények, kelmék, mindenféle csecsebecsék, ékszerek, elsárgult, penészes és szakadt festménytekercek. Az árusok, lerongyolódott mandzsui arisztokraták kínálgatják egy letűnt történelmi korszak kacatjait, hogy egy jáde hamutálca vagy egy antik váza árából pár órára megfelelkezessenek a világról egy ópiumbarlangban. Csak néhány japán katonatiszt járkal fel-alá a piacon és vizsgálgatja ingyenc módjára ezeket a holmikat.

Hung óvatosságból az utca elején leállítja a riksat. Vagy kétszáz méter után felmegyünk egy félig beomlott lépcsőn, és kötélén száradó lepedők, nadrágok és pelenkák útvesztőjében botorkálunk tovább. Vizelet és rothadó tojás bűze csapja meg az orromat, kétrét görnyedve hányok.

A lepedők alkotta folyosó végén romos szobák tárulnak elénk egy ferde tető alatt. Minden család az udvaron állította fel nyitott tűzhelyét. Felhőkben szállnak a legyek.

Hung elkiáltja magát:

- Kérem szépen, Huang Pu doktor?

Egy borzas nő jelenik meg a küszöbön, és megvetően mér végig minket.

- Arra lent, jobbra.

Az ajtón tussal írt kifakult cédula: A NÉGY TENGEREN HÍRES ORVOS, A TAVASZT VISSZAHOZÓ ISTENI KÉZ, A FEKÉLY, A KANKÓ ÉS A VÉRBAJ SZAKÉRTŐJE.

Kopogunk. Ondolált hajú, vastagon kifestett arcú nő nyit ajtót, int, és kopogó cipősarkán tipegve bevezet. Hung meglódít, bebotorkálok egy sötét szobába. Az egyik szögletben lány hever. Halottnak látszik. Mellette egy férfi fújja a füstöt. Végignéz rajtunk.

- Milyen családból valók?

Meghúzzuk magunkat az egyik sarokban.

Gyógyteák, tinktúrák fanyar szaga és mindenféle más leírhatatlan bűz vág mellbe.

Nem is tudom, mennyi idő telik el, amikor végre bejutok az orvosi rendelőbe. A ritkás fehér hajú Huang Pu doktornak vékony disznófarokhoz hasonlatos mandzsui farkocs lóg le a hátára.

Fekete tábla előtt ül, háta mögött üres könyvszekrény, a szakállát simogatja.

- Melyik család?

Hung felel helyettem.

- Szabadelvű.

- Kora?

- Húsz év - mondja.

- Mi a panasza?

- Barátnőmnek három hete nem jött meg a vérzése.

- Értem. Nyissa ki a száját, nyújtsa ki a nyelvét. Helyes. Vetkőzzék le.

- Vetkőzzék le - ismétli.

Hung elfordítja a fejét. Gyűlölöm magam. Könnyes szemmel kigombolom a ruhám.

- Feküdjék oda.

Piszkos lepedővel letakart deszkára mutat.

- Tárja szét a lábát.

Most meghalok, gondolom. Kezem ökölbe szorítom, hogy el ne bögjem magam.

Az öreg lámpával a kezében közelebb lép. Néz, megtapogat, gondolkodik.

- Rendben - jelenti ki végül -, nincs üszkösödés. Öltözzék fel.

Felszólít, hogy fektessem jobb kezemet az asztalra, és mutatóujját meg középső ujját a csuklómra helyezi. Öt centinél is hosszabb sárga körmei a végükön begömbölyödnek.

- A pulzus szabálytalan. Felismerhető benne a termékenység zöreje. Maga terhes!

Hallom saját reszketeg hangom, ahogy megkérdezem:

- Biztos benne, doktor úr?

- Feltétlenül - feleli, a bal pulzusomat is kitapintva.

Hung felemelkedik mögöttem.

- Doktor úr, bizonyára ismer gyógymodot rá.

Az öregember megcsóválja a fejét.

- A törvény tiltja.

Hung gúnyosan mosolyog.

- Írjon fel nekünk egy receptet! - mondja, és az asztalra dobja a vastag arany karperecet, amelyet a csuklóján visel. A vén mandzsu elgondolkodik, közelről szemügyre veszi az ékszert, aztán az ecsetjéért nyúl.

Hung hazakísér.

- Holnap iskola után elviszem hozzád a főzetet, és mindent el fogsz felejteni - mondja.

- Ne fáradj ennyit értem - felelem. - Csak a halál adhatja vissza a becsületemet. És fogd, itt a jáde karkötőm. Nem akarom, hogy te fizess helyettem. Nem érdemlem meg.

Visszahúzza a karperecet a csuklómra.

- Ugyan mire megyek ezekkel a szép holmikkal? Te holnap megiszod a főzetet, és megszabadulsz a terhettől. Engem pedig egy év múlva feleségül vesz és megerősszakol egy vadidegen.

A vihar másnapján kék égre ébredünk.

Ebben az évszakban kis jázminárusok zaklatják a járókelőket. Nem tudok ellenállni a rimázkodásuknak, veszek egy virágból font kis karperecet, és közben a kínai lány barna csuklójára gondolok.

Amikor megpillantom az Ezer Szél Terén, felmerül emlékezetemben tegnap esti furcsa sziluettje az esőben, a folyó partján. Mit keresett ott? Mire gondolt? Tegnap papucsban kóborolt a városban, mint egy féleszű, ma derűs a homloka, gondosan fésült haja egy nehéz varkocsba van fonva, újra az a hideg és éles eszű játékos, aki volt.

Valami megváltozott benne az elmúlt huszonnégy óra alatt. Vagy én nézem más szemmel? Szomorú színű ruhája alatt megduzzadt a melle. Teste levetkőzte a gyereklányos merevséget, hajlékony erő váltotta fel. Kemény tekintete és összeráncolt szemöldöke ellenére lágy, rózsaszín ajka kívánatos. Morcos arcot vág, és idegesen játszik a varkocsa végével. Az az érzése az embernek, hogy a benne kiviruló élettől szenved.

Letesz egy követ.

- Remek lépés! - kiált fel egy férfi, és asztalunkhoz lép.

Az Ezer Szél Terén mindenki jön, megy, bámészkodik, egyeseknek még tanácsot adni is van képük. Ez az alig húszéves, pomádés hajú, agyonillatosított fickó határozottan bosszant.

Megteszem a válaszlépést.

A tejfözlösszájú felkiált:

- Mit csinál? Inkább oda tegye!

És a táblára bök az ujjával, amelyen nagy fehér jádeköves gyűrű csillog. Keze finom és rózsaszín.

Aztán egyenesen a kínai lányhoz fordul.

- Lu barátja vagyok. Az Új Fővárosból jövök.

A lány felnéz. Néhány udvarias szót váltanak, majd a lány feláll, és odébb vonja őt a táblától.

A szél éppen felém hozza a két fiatal hangját. Már is régi ismerősökként társalognak. És tegeződnek. Az öt tónust ismerő kínai nyelv maga a zene, az ő társalgásuk viszont olyan, mint egy elviselhetetlen opera. Bosszúsan összemorzsolom a zsebemben a virágokat.

Amióta az Ezer Szél Terére járok, a gójáték elfeledtette velem, hogy japán vagyok. Azt hittem, hogy egy vagyok az itteniek közül. Most kénytelen vagyok megint arra gondolni, hogy a kínaiak más fajból, egy más világból valók. Ezer év történelme választ el minket egymástól.

1880-ban nagyapám részt vett Meidzsi császár reformjában, az ő ősei ugyanakkor az özvegy császárnét, Csi-hszit szolgálták. 1600-ban az én őseim egy vesztes csata után felvágták a hasukat, az övéi magukhoz ragadták a hatalmat Pekingben. A középkorban

családom nőtagjai hosszú uszályos kimonót viseltek, borotválták a szemöldöküket, és a fogait feketére festették, az ő családjában az anyák és nővérek magas kontyba csavarták a hajukat. És elkötötték a lábfejüket. Egy férfi és egy nő Kínában érti egymást, mielőtt a szájukat kinyitnák. Egyazon kultúra hordozói lévén úgy vonzódnak egymáshoz, mint két szerető. De hogyan szerethetné egymást egy japán férfi és egy kínai nő? Nincs semmi közös bennük.

A kínai lány nem siet vissza. A fák között, amelyeknek zöldes derengésébe beleolvad az alakja, az imént még csüggedtséget sugalló ruhája most hirtelen hűvös frissességet áraszt. Vajon ez a képe Kínának, szenvedélyem és gyűlöletem tárgyának? Ha közel vagyok hozzá, kiábrándít nyomorúsága. Tőle távol megszédít varázsa.

A lány egy pillantást sem vet felém.

Otthagynom a teret.

73

Csen elmeséli, hogy Lu Pekingben gójátékot oktat.

- Egyébként megnősült - teszi hozzá, és az arcomat fürkészi.

Közlése hidegen hagy.

Csen az Új Fővárosban lakik. Azt állítja, hogy ő az unokabátyám legjobb barátja, ő mutatta be a császárnak. Szavai hallatán azt gondolná az ember, hogy nincs nála befolyásosabb személyiség egész Mandzsúriában. Irigylem ennek az önelégült és magabiztos miniszterfinnek a gondtalanságát. Apránként, töredékekben merül fel a múlt. Ezer éve volt. Édes volt az élet. És mi is olyanok voltunk, mint ő, mármint az unokabátyám meg én. A világ legjobb két gójátékosának hittük magunkat. A nővérem még nem volt férjnél. Mindketten szüzek voltunk. Holdgyöngy folyton megzavarta a játszmányát, teát hozott meg süteményt. Az alkony sietség nélkül szövögette az égen bíbor leplét. Azt se tudtam, mi fán terem az árulás.

Csen még ma visszamegy az Új Fővárosba. Illatosított kártyát hagy nálam Lu jelenlegi címével, és fogadkozik, hogy hamarosan visszatér, és akkor összemérhetjük az erőnket a gójátékban.

Visszamegyek a helyemre. A tábla üres, ellenfelem szó nélkül elment. Erőm végén járok, már nem is bosszankodom. Ezen a földön az emberek jönnek és eltűnnek. Mindegyik a maga óráján.

Elrendezem a köveket. Nyugaton a nap késlekedik. Az égen a felhők hosszú, dőlt betűs soronként rajzolódnak ki az égen. Ki tudja megfejteni a titkosírást, amely jövőmet jósolja meg?

Egy fekete követ fogok ujjaim közé. Csiszolt felszínén megcsillan a nap. Irigylem érzéketlen szívét, kristálytisztaságát.

Lu bátyó új szerelembe menekült a csalódása elől, és én örülök, hogy ily hamar megtalálta boldogságát. Az Ismeretlen itt hagyta a játékot. Számára a gó puszta időtöltés. A férfiak nem a szenvedélyüknek élnek. Őket nem viselik meg az érzelmi viharok. Min erre a példa. Az ő létük középpontja másutt van.

A riksám váratlanul megáll. Az utca közepén egy férfi hajol a földig. Az Ismeretlen. Bocsánatomat kéri, és könyörög, hogy másnap délután folytassuk a játszmát. Kegyesen bólintok, és utasítom a riksakulit, hogy menjünk tovább.

Ott kell hagynom az Ismeretlent. A maga útján.

74

„E világban a pokol tetején járunk, és a virágokat bámuljuk.”²¹

Egyedül a szépség szemlélése térítheti el a katonát rögeszméjétől. Ám a virágok csúfot űznek csodálóikból. A gyors múlandóságra nyílnak ki, a halálra.

A legfrissebb hírekre felbolydult a laktanya. Miután sorra vereséget mértek a kínai hadseregére, hadosztályaink Peking külvárosáig nyomultak előre. Szung Csö-jüan és Csang Ce-csung bekerített és megbénított serege jobban retteg Csang Kaj-sektől, mint a japánoktól. Tartva tőle, hogy az utóbbi nyugatra vonulva elfoglalja az ő területüket, a tábornokok inkább lemondanak a kínai támogatásról, és békét kérnek.

A Sidori étteremben asztról asztra nő a felháborodás. A tisztek közül a legharciasabbak Peking azonnali elfoglalását követelik. Az óvatosabbak a Szovjetunió beavatkozásától tartanak, és fontosabbnak vélik, hogy Japán megerősítse a helyzetét Mandzsúriában.

Ma nem látogattam meg Orchideát. Testem friss és ruganyos. Vacsorára keveset ettem, könnyűnek érzem magam, és tiszta a fejem. Nem hagyom, hogy elragadjon a vita heve, és igyekszem megakadályozni bajtársaimat, bár nem sok sikerrel, hogy összeverekedjenek.

A heves indulatok később sem csillapodnak, amikor már szobáinkba vonultunk. Némelyik forrófejű hadnagy feltépi ingét, és fogadkozik, hogy harakirit követ el, ha a császári hadsereg békét köt Pekinggel. A vér gondolata mindig lázba hozza férjijainkat.

Kilopakodom. A gyakorlótér közepén a szél arcomba fújja az éjszakai virágok diszkrét illatát. Meghat, hogy egy olyan nemzedék tagja vagyok, amely nem önérdékét nézi, hanem magasztosabb célokra tör. Bennünk és általunk születik újjá a szamurájszellem, amelyet megölt a modern kor. A bizonytalanság időszakát éljük. A holnap nagysága kétségbeesetten várja jöttünket.

Panaszos hang hasít a csendbe, egy fuvola hangjait hallom. Láttam egy sakuhacsit Nakamura százados szobájában. Talán ő gyötri hangszerét részeg mélabújában?

A fuvola szava hangjegyről hangjegyre száll a mélybe, és végül elhal. Aztán éles sikoly hasít az égbe.

A dallam úgy hatol belém, mint holdsugár a komor óceánba. Ma élek, holnap meghalok a fronton. Múlandó boldogságom intenzívebb, mint az örök üdvösség.

A fuvola hangja végeérhetetlen sóhajba megy át, végül elhallgat. Rezeg-suhog a lomb körülöttem. Tekintetem egy kabócán akad meg, amely a kéregbe kapaszkodik. Páncélján hosszú nyílás, amelyből áttetsző test emelkedik ki. Remegések futnak át rajta, kibomlik, nyújtózik, vonaglik és imbolyog az új élet. Várom a pillanatot, amikor leveti páncélját, és odatartom neki az ujjamat, hogy másszon fel rá. A holdfényben a lágy kabóca olyan,

mintha jádekőből faragta volna egy ügyes művészkéz. Selyemhúsa fölött a két szárny, mint két lehullani kész harmatcsepp. Megérintem a potroha végét. Alig érek hozzá, az erei szétmállanak, teste nem áttetsző többé. A rovar tintaszerű folyadékot bocsát ki. Egyik szárnya felduzzad, szétpattan, és fekete könnyeket ont.

A kínai lányra gondolok, és Kínára, amelyet kénytelenek leszünk porrá zúzni.

75

- Itt a főzet - mondja Hung, és a táskája mélyéről előszed egy vastag kendőbe bugyolált kis teáskannát. - És vattát is hoztam. A doktor szerint erős lesz a vérzés. Rejtsd el az egészset. Hogy milyen a szaga? A gondnoknőt megfenyegettem, hogy öngyilkos leszek, erre aztán megengedte, hogy nála készítem el. Lefekvés előtt idd meg, aztán nyújtózz el és várj. Általában forrón isszák. Lehet hidegen is, de akkor keserűbb. Most megyek, nehogy a szüleid gyanút fogjanak. Bátorság! Holnap reggelre megszabadulsz minden gondtól!

Anyám még a vacsora előtt elmegy. Holnapig a nővéremnél lesz, aki néhány napja ágyban fekvő beteg. Kettesben vacsorázunk Apámmal. Mint máskor is, megnyugtat a hangja. A fordításáról kérdezem. Megélénkül a tekintete. Néhány szonettet szaval nekem. Fájdalmas látnom ezüstös halántékát. Miért öregszenek meg a szülők? Az élet hazugságokból épült vár, amelyet lerombol az idő. Sajnálom, hogy nem figyeltem meg alaposabban az enyéimet, amikor még fiatalabbak voltak.

Apám a véleményemet tudakolja a verseiről.

- Nagyon szépek, de nekem jobban tetszenek a mi régi verseink, mint például ez:

*„Tavaszhervadtán,
Őszi holdfogyásakor
Rám tör az emlék!”²²*

Vagy ez:

*„Kurta az élet s mennyi baj!
Holnap útra kelek
Hajam zilálva
Csónakorban.”²³*

Apámat felbosszantják a szavaim. Ő rossz szemmel nézi, hogy ennyire közönyös vagyok más civilizációk értékei iránt. Szerinte ez a kulturális egocentrizmus Kína vesztét fogja okozni. Kifakadok:

- Gyűlölöm az angolokat, akik kétszer is háborút indítottak ellenünk, hogy ránk sózzák azt az ópiumot, ami náluk tiltva van. Megvetem a franciákat, akik kifosztották és aztán felgyújtották a Nyári Palotát, kultúránk gyöngyszemét. Itt, Mandzsúriában, amióta a

japánok diktálják a törvényeket a mi földünkön, mindenki a haladásról meg a gazdasági növekedésről harsog. Gyűlölöm a japánokat! Holnapra az egész kontinenst meghódítják, és akkor majd Apám is megkönnyebbülhet, hogy Kína, amely már nincs többé, végre megszabadult a maradiságától.

Szavaimtól megbántódva feláll, jó éjszakát kíván, és visszavonul a szobájába. Vontatott léptekkel elhagyom az ebédlőt. Nem volt igazam, hogy Apámat hibáztattam. Hiszen egyedül a költészetért él.

Bereteszelem az ajtómat, a függönyöket összehúzó.

Az ágyamra ülök, és bámulom az asztal közepére állított teáskannát. Sálaimból és kendőimből erős kötelet csomózok össze.

Az ablak alól lassan száll fel a tömjén szürke füstje, amelytől elszédülnek a szúnyogok.

Olyan egyszerű meghalni. Rövid szenvedés. Egy szempillantás, és már átléptünk a küszöbön. Egy másik világban járunk. Nincs több kín, nincs több aggodalom. Ott olyan békés az álom!

Meghalni annyi, mint havat dörzsölni hóhoz, telet lobbantani lángra zúzmarás köddel és jéggel.

Fogom a kötelemet, és a végét a mennyezetes ágy akasztójához kötöm. A csomó mozdulatlan, mintha ezer éve ott nőtt fa volna.

A sarkamon ülve nézem, amíg a szemem is megfájdul belé.

Csak fel kell állnom, és az elmém kikapcsol.

Nem hallok semmi zajt.

Felegyenesedem, hogy ellenőrizzem, jól tart-e a hurok.

Beledugom a fejem.

A kötél zavar az állam alatt. Csábít az űr, a zuhanás a szakadékba. Ijeszt a kék: itt vagyok és ott; én vagyok, és nem vagyok többé!

Már meg is haltam?

Kihúzó a fejem a hurokból, és visszaülök az ágyra.

Levetkőzöm, ruhám csatakos a verítéktől. Egy kendőt megnedvesítek a mosdótálban, és ledörzsölöm magamat. A hideg víztől megborzongok. Felkapom a teáskannát. A főzet nagyon keserű, többször abba kell hagynom az ivást, hogy lélegzetet vegyek. A vattával kitömött higiéniai kötőt a combjaim közé kötöm, a kötelem csomóit kibontom, és végignyúlok az ágyon, kezeimet a hasamon összekulcsolva.

Égő lámpa mellett várok.

Amióta Min meghalt, nem tudok sötétben elaludni. A kísértetétől félek. Menekülök előle.

Erdőről álmodom, ahová élénk napfény szűrődik be a lombokon át, és egy pompás állat kószál benne. Bundája kurta és aranyló, és oroszlánsörényt visel. Teste finom és nyúlánk, mint egy agáré. Dühít, hogy bemerészkedett az én birodalmamba. Parancsomra egy leopárd ugrik elő, és a betolakodóra veti magát. A következő pillanatban már én vagyok a megsebzett vad. A leopárd az én hasamat tépi fel, és a

belemet marcangolja a karmaival.

Saját nyöszörgésemre ébredek. Elviselhetetlen fájdalom kúszik le fölfúvódott hasamból végig a combjaimon, majd váratlanul elcsitul. Nagy kinnal feltápászkodom, és a mosdótálhoz tántorgok, hogy leöblítsem az arcomat. Kivánszorgok a konyhába is, ahol a tizedik merőkanál víz végre eloltja a szomjamat.

Újabb álmomból megint fájdalomra ébredek. Leesem az ágyamról, magammal rántva a lepedőmet és a párnáimat is. A padlón fekve az asztal lábaiba fogózom, és hiába küzdöm a szörnyű görcs ellen.

Amikor enyhül a fájdalom, előrehajlok, hogy lássam, megjelent-e a vér a combjaim között. A kötő folttalan, és ezzel a fehérséggel mintha Min úzne gúnyt belőlem. Nem érzem már a tagjaim súlyát. A kínok után kusza melegség száll fel a lábujjaimtól, végig az egész testemen. Jó érzés volna, mégis kellemetlenül érint, megborzongok tőle. A szőnyegen elnyúlva közömbösen nézem felfordult szobámat.

Újabb görcshullám tör rám, aztán még egy. Rövidnek érzem az éjszakát, félek, hogy véget ér, és engem itt találnak ebben a szánalmas állapotban. Mégiscsak meg kellett volna ölnöm magam.

A hajnal már megfakította a függönyöket. A madarak csivitelése hírül adja, hogy új nap kezdődik. Hallom, hogy a szakácsnő söpör az udvaron. Egy perc, és rajtakapnak. A tekintetem találkozik apáméval, és én meghalok a szégyentől.

Utolsó erőmet összeszedve feltápászkodom. Karom reszket. Ha fel kéne emelnem egy tollat, egy mázsának érezném.

Lassan rendet rakok a szobámban.

A reggel napja lángra lobbantja az ablaküveget. Az ágyékom szét van roncsolva. Állva vagy fekve, nem tudok szabadulni az érzéstől, hogy egy ólommal teli labdát készülök a világra hozni. A tükör elé ülök, amely egy szétesett arcot ver vissza. Bepúderozom, és vékony réteg festéket teszek fel rá.

A vérzés reggeli közben jön meg, amikor már nem is gondolok rá, amikorra lelkem már kiüresedett. Lángoló folyam tör elő a combjaim közül. Rohanok a vécére. Habos fekete folyadékot találok a higiénikus kötőn. Nem érzek se örömet, se bánatot.

Mostantól már semmi sem fog érzelmeket kelteni bennem.

Ideje iskolába indulnom. Félek, hogy ruhám vérfoltos lesz, s én szégyenben maradok, ezért új kötőt fabrikálok, és kitömöm mindennel, ami a kezembe akad, vattával, ronggyal, papírral. Két bugyogót húzok egymás fölé, majd nővérem egy régi vászonruháját veszem fel, amelyet mindig utáltam szomorú színe és bő szabása miatt. Hajamat egyetlen copfba fonom, és kendőt csomózok a végére.

A riksából kiszállva apró léptekkel közeledem az iskola épületéhez. Körülöttem diáklányok szaladnak.

Reggelenként a fiatalok olyan zajosak, mint egy ég felé szálló verébraj. Egyik osztálytársam a vállamra üt.

- Hé, te! Úgy nézel ki, mint egy harmincéves vénasszony!

Egy órája várok a kínai lányra. Amikor még közönséges baka voltam, imádtam őt állni. Mellemre szorított fegyveremmel egész éjszaka a zajokra füleltem. Ha eső esett, csuklya zárt el a külső világtól, és embrió lett belőlem, akit a saját gondolatai vettek körül burokként. Amikor havazott, nagy pelyhek hulltak kavarogva, mint fehér tintával fekete papírra írt ezernyi szótagjel. Mozdulatlanul, kimeredt szemmel állni olyan volt, mintha madárrá vagy fává változtam volna. Elfeledtem a testemet, az eredetemet. Részem lettem a mozdíthatatlan természetnek.

Végre feltűnik a lány. Bágyadtan rám mosolyog üdvözlés gyanánt. Felállok, meghajlok. Ő is megbiccenti a fejét. Mintha nehéz álomtól lenne duzzadt a szemhéja, szétesett az arca. Két ránc mélyül a szája sarkába. Néhány elszabadult tincset füle mögé simítja vissza. Elrévedt arca olyan, mint anyámé volt, amikor gyerekimonoimat hajtogatta össze.

Int, hogy kezdhethjük. Túl a kétszázadik lépésen a fekete és fehér kövek csapdák kusza szövedékét formálják ki, ahol a kövek köré vont gyűrűk ugyancsak körül vannak zárva. Keskeny folyosókért, parányi szabad helyekért harcolunk. A kínai lány néhány perc gondolkodás után teszi meg a válaszlépéseket. Köve csak annyi zajt üt, mint egy leejtett tű a csendes szobában.

Meglep, hogy milyen kevés időt ad magának a töprengésre. Az az idegesség, amelyet legutóbbi játszmánk alkalmával éreztem, rossz emléket hagyott bennem, ezért úgy döntöttem, ma nem hagyom, hogy bármilyen külső tényező befolyásoljon. Fél órát töprengök, mielőtt a kövemhez nyúlnék. A fehér három perc múlva lép. Meglep ez a heveség, és felpillantok.

A lány abban a pillanatban elfordítja a tekintetét, és úgy tesz, mintha a többi játékost figyelné a vállam fölött. A szívem gyorsabban ver. Lesütöm a szemem, és igyekszem összpontosítani. Bármily hihetetlen, fehér és fekete vonásokkal kirajzolva az ő arcát látom a táblán!

Alig teszem le fekete kövemet, az ő fehére máris elfoglalja az egyik szomszédos metszéspontot. Soha még nem replikázott ilyen gyorsan. És bizony a lépése tökéletes. Újra ráemelem a tekintetemet. Elkapom a pillantását, amely most rám szegeződik. Megborzongok. Hogy zavaromat leplezzem, úgy teszek, mint aki a fejét töri.

Ám ő nem veszi le rólam a szemét. Úgy érzem, hogy tekintete perzseli a homlokom. Váratlanul megszólal:

- Megtenne nekem egy szívességet?

Kalapál a szívem.

- ...Igen.

Némi szünet után halkán hozzáteszi:

- Számítok önre.

- És miben lehetek szolgálatára?

- Menjünk innen, és elmagyarázom.

Segítek neki feljegyezni az állást, és visszatenni a köveket a dobozukba. Miután mindent berakott a táskájába, megkér, hogy kövessem.

A lány előttem megy. Én a nyomában. Néhány fürtje kibomolva libeg. Apró léptekkel halad.

Szívem összeszorul, és különös aggodalom kerít hatalmába. Vajon hová visz? Az ágak kitérnek karcsú sziluettje elől, és a hátam mögött zárulnak újra össze. Az utcák szövevénye egyetlen hatalmas labirintus. És én eltévedek benne.

Néha hátranéz és mosolyog. A hidegség eltűnt a tekintetéből. Felemeli a kezét, leint egy rikst, és helyet mutat nekem maga mellett az ülésen.

- A Hét Rom hegyéhez, legyen szíves.

A leeresztett napellenzón át a nap fénye arany fátyolt terít az arcára. Apró porszemek, csillámok peregnek a tetőről, és szempillái hegyére ereszkednek le. Kétségbeesetten igyekszem a keskeny ülés másik végében maradni, de hiába. Egy-egy kanyarban a karom hozzáér az övéhez. Jéghideg bőre harapás nyomát hagyja a bőrömon. Ő a közömböst játssza. Nyaka a lányos üdeség, a zöld tea és a szappan illatát árasztja. A riksa nagyot zökken egy kövön, combom az övéhez nyomódik.

Izgalom és szégyen fojtogat.

Majd meghalok a vágától, hogy megölelhessem! Mivel nem karolhatom át a vállát, hogy a fejét mellemre vonjam, már attól is boldog lennék, ha gyöngéden megérinthetném a kezét. A szemem sarkából fürkészem az arcát, repesve, mint a lángba bóduló lepke. De a lány arca zárkózott marad. Összevont szemöldökkel mered a loholó riksakuli hátára.

Két kezem keményen a térdemre szorítom.

A riksa megáll, és kiszállunk. Hátrahajtom a fejem, tekintetem egy erdős hegyoldalon siklik fölfelé. A csúcson, a nap sugarai közé veszve, egy pagodát látok kiemelkedni a dús növényzet közül.

Előttünk palával kikövezett ösvény kígyózik a bokrok és virágok között a magas fűben, majd a hegyoldalra felkapaszkodva eltűnik a fák és a nád árnyékában.

77

Az órán Hung egy négyrét hajtott cédulát csúsztat oda nekem a pad alatt.

?

Letépek a negyedét, és visszaküldöm a választ.

Pár perccel később újabb üzenet érkezik.

- Apám megjött ma reggel. A tanév végén magával visz. El vagyok veszve!

A tanév ezen a héten ér véget. A puszta gondolat, hogy Hungot elveszi egy falusi méltóság fia, kétségbe ejt. Az indulattól kiújulnak a görcseim. Amint megszólal a csengő, gyors fejbiccentéssel búcsúzom a tanártól, és vattabetétekkel tömött táskámmal rohanok a mosdók felé.

Hung utánam jön, és az ajtó előtt vár. Ajka reszket, alig érteni a szavait. Félrevonom, a

többiekéntől távolabb, ő pedig zokogásban tör ki. Fájdalom hasít a hasamba. Hung a karjaimba veti magát, így aztán nem tudok kétrét görnyedni, amivel a görcsöt enyhíthetném. Magamhoz szorítom, verítékem elkeveredik a könnyeivel.

Apjával kell ebédelnie, és könyörög, hogy kísérjem el. Szeretne egy év haladékokat kikönyörögni.

Szegény barátnóm apja úrnak öltözött paraszt a selyemkabátjában, aranyláncon függő órájával. Fényűző étterembe visz minket. Alig ülünk le az asztalhoz, már sorolja az iskoláztatás költségeit, amelyeket neki arca verítékével kell előteremtenie.

- No de - mondja, és öklével az asztalra csap - hamarosan vége ennek az ostobaságnak. Készítheted a bőröndjeidet.

Sárga fogai taszítanak. Hung fehér, mint a meszelt fal, a száját se meri kinyitni.

Rosszullét kerülget. A tányérok és evőeszközök csörgése, a körülöttünk ülők moraja fülsiketítő lármává olvad össze. Az evőpálcikák kiesnek az ujjaim közül. Lehajlok értük. Hung is lehajol, és odasúgja:

- Gyerünk! Mondj már valamit!

Mit mondhatnék? Mivel kezdjem? Barátnóm az én vállamra rakta jövőbeli boldogságának egész terhét.

A belülről hasogató fájdalommal küszködve gyors egymásutánban felhajtok három csésze teát. Ez lelket önt belém, és arról kezdem győzködni a vén csirkefogót, milyen fontos volna, hogy a lánya befejezze a tanulmányait és oklevelet kapjon. Az apa nyála a képembe fröcsög, ahogy odavágja:

- Mi a fenének az az oklevél? Én olvasni sem tudok, és lám, mire vittem! Épp elég pénzt ruháztam be ebbe a semmirekellő lányba, most már itt az ideje, hogy valami hasznát is lássam. Maga meg, kotnyeles kisasszony, törődjön inkább a saját jövőjével! Igazán nem csúnya, de azért nem árt, ha a szülei minél hamarabb keresnek magának egy jó partit.

Felállok, és otthagynom a vendéglőt. Távozóban még hallom az acsargást:

- Ez a legjobb barátnőd? A kis cafrika! Leverem a derekadat, ha még egyszer meglátlak veled. Most egyél, és ne bögj! Ebéd után veszek neked rendes ruhákat. Meglátod, a tiéd lesz a legszebb kelengye az egész járásban.

Az utcán leintek egy riksát.

Dél óta enyhült a vérzés, de nagyon kimerült vagyok. Ó, ha egy nagyot alhatnék! Haza nem mehetek, ott van Anyám, kiszolgáltatnám magam éles tekintetének. Ha lefekszem, azzal bevallom, hogy valami bajom van, s hamar rájönne, miféle baj ez.

A riksában elnyom az álom. Jó darabig hagyom, hogy a riksakuli vigyen, amerre akar, amíg eszembe nem jut a találkozóm gójátékos partneremmel. Rögtön hazavitetem magam, de a kapu előtt megállunk, és beküldöm a riksakulit, hogy kérje el a két dobozt a kövekkel a házvezetőnőtől.

Az Ezer Szél Terén már ott vár rám a kőszobor.

Játszánk végső szakaszához ért. A táblánál visszatér a lendületem, a tartásom. De az idő ellenem játszik. Ellenfelem minden lépésen sokat töpreng, engem meg elbágyaszt a

nap. Behunyom a szemem. Tompa zúgás, hullámok végtelen moraja tölti be a fületem. Lábamnál tágas tisztás kerül el. Leheveredem a fűbe.

Egy játékkő koppanására riadok fel. Ellenfelem lépett. Tekintetünk találkozik.

- Megtenne nekem egy szívességet? - Alighogy agyamban megfogalmazódott a kérdés, máris kiszalad a számon. De hiszen még a nevemet sem tudja!

Felállok láztól kábultan, görcsölő hassal. Menekülnöm kell a játékosoktól, a gótól, a városból.

Riksába szállók. Ellenfelem mellém telepszik. Izomzata fejlettebb, válla szélesebb, mint Miné. Az ülés szűk lesz kettőnknek.

A riksa ringása elbódít, úgy érzem, mintha hosszú utazásra indulnék. Már nem vagyok saját magam. Lebegek.

A riksa megáll a hegy lábánál. Elindulok felfelé. Az Ismeretlen, továbbra is némán, követ. A szél könnyű fuvallatokban sodorja a vadvirágok illatát. A lábam reszket. Nehezen lélegzem. Szerencsére jócskán izzadok, és a láz csillapul. Bevárom az Ismeretlent, aki lassan, kezét a háta mögött összekulcsolva ballag. Felemeli a fejét, de rögtön le is süti a tekintetét.

Ki lehet? Honnan jön? Vajon fel kell-e tenni ezeket a kérdéseket, ha a válaszok eltörölhetik az álmainkon átsuhanó idegen és ismerős, nyugtalanító és múlandó lényeket?

Túlmegyünk az úton, amely ahhoz a helyhez vezet, ahol egy virágformára letört márványon ülve vártam az első csókokra.

Az összedőlt kioszk után egy fenyőerdőbe térek. Itt véget ér az út. Rovarok ciripelnek. A szél sem nyögdécsel már. A napfény itt-ott zuhatag gyanánt tör át az ágak közt. Egy tisztásra érünk.

Lábamnál a szerelem van eltemetve a lehullt levelek alá, mindörökre.

Elnyúlok a földön, táskámat a fejem alá igazítom.

Aludni! Aludni!

78

A tisztás közepén felém fordul. - Vigyázzon rám. És ne ébresszen fel, ha elalszom. Egy fa alatt elnyúlik a fűben, feje alatt az iskolatáskájával.

Elképeszt ez a lány, s nem tudom, mitévő legyek. Mindent értek, mégsem értek semmit. Azt akarja, hogy itt, a fa alatt őrizzem az álmát. Ő, aki tudja, milyen veszélyes, ha bekerítik az embert, aki tíz lépéssel előre kiszámítja a húzásait, hogy ezt elkerülje, most hagyja, hogy belegabalyodjon az emberi érzelmek hálójába, és foglyommá teszi magát.

Megtapogatom a zubbonyom alá rejtett pisztolyt. Talán rájött, hogy ki vagyok valójában? Csapdába csalt? A fák és bokrok fenyegetően állnak körül. Hegyezem a fületem. Semmi, csak egy madár trillázik, csak a tücskök egyhangú énekét hallom, meg egy forrás csörgedezését.

Közelebb lépek a kínai lányhoz. Lehunyt szemmel, enyhén behajlított lábbal fekszik a bal oldalán. Legyezőmmel elhessentek egy méhet, amely arca finom pilléit egy virág porzóival tévesztette össze. Föléje hajlok, nem reagál. Melle a légzés szabályos ütemére emelkedik és süllyed. Elaludt!

Leülök, hátamat a fölénk boruló fa törzsének támasztva. A mélyen alvó lány látványa meghat. Úgy döntök, hogy megvárom, amíg felébred. Átengedem magam a hús szieszta békéjének. Szemhéjam elnehezül, a rovarok egyhangú döngicsélésétől elringatva behunyom a szememet.

Hogy kezdődött ez a história? Én Japánban éltem, ő Mandzsúriában. Egy havas reggelen a hadosztályom behajózott a kontinens felé. A hajóhídról a ködös tengert láttuk loccsanó hullámaival. A kínai föld, messze a láthatáron túl, elvont fogalom maradt számomra. Ebből a szürke mozdulatlanságból bukkantak elő a vasutak, az erdők, a folyók és a városok. A sors kanyargó ösvényei vezettek el az Ezer Szél Terére, ahol ez a kamasz lány várt reám.

Már nem emlékszem első gójátszmámra. Tizenöt éve is lehet, hogy megismerkedtem ezzel a játékkal. Később fogcsikorgatva igyekeztem megverni minden felnőttet, aki leereszkedően előnyt adott nekem. Legtöbben megmosolyogták kezdetleges taktikámat. Támadásaim nehézkesek voltak, mint a hosszú éhezés után hirtelen teletömött, elnehezült gyomor. Életemnek ebben a szakaszában fogalmam se volt a jövőmről, még annyi sem, mint a múltamról. Sok-sok éves gójáték, hosszú gyakorlat kellett hozzá, hogy szabadon közlekedjem a ma, a tegnap és a holnap között. Apránként, gyalogról gyalogra, feketéről fehérre a sok millió kőből végül felépült bennem a Kína végtelenjébe nyúló híd.

Kinyitom a szemem. Az égen úszó, mély völgyek szabdalta felhőhegy különös hátteret ad a tisztásnak. A fű, az ágak, a virágok, amelyek az izzó hőségben láthatatlanok maradtak, most határozott alakot öltenek, mintha frissen faragták volna ki őket. A szél susog a fák közt. A kínai lány mélyen alszik a kotok, samiszenek és fuvolák koncertje közepette. Ruhája bokáig eltakarja a lábát. Megsárgult, száraz levelek hullnak rá, és a teste domborulatai szerint ráncolódo-gyűrődő ibolyakék szövetet redőkkel, barázdákkal és hullám taraj okkal díszes pompázatos kelmévé változtatják. És ha most felkelne, és táncot lejtene ezen az isteneknek és álmodozóknak fenntartott helyen?

A nap kibukkan a felhők mögül. Arany maszkot varázsol az alvó lány arcára. A lány most felnyög, és átfordul a jobb oldalára, bal arcát a fűszálak lenyomata csíkozta. Halkan kinyitom legyezőmet, és a feje fölé tartom. Összeráncolt szemöldöke kisimul. Halvány mosoly jelenik meg az arcán.

Óvatosan megsimogatom testét ezzel a mesterséges árnyékkal. Ellenállhatatlan gyönyör kerít hatalmába. Gyorsan összecsukom a legyezőmet.

Hogyan is téveszthettem össze a szemérmességét a közömbösséggel? Hogyan is maradhattam süket a jelzéseire? Már akkor szeretett, amikor még kislányként kezeltem. Ennek a hosszan titkolt szenvedélynek a hatalma érlelhette nővé. Ma, hallatlan merészséggel, felkínálkozik nekem. Hozzá képest gyávának látszom, még az imént is csapdától rettegtem, az életemet féltve haboztam magamhoz ölelni.

A háború hamarosan kitör. Holnap megyek a frontra, és elhagyom őt. Hogyan vehetném el szüzességét jó lelkiismerettel?

A katona halált érdemel, nem szerelmet.

Lehunyam a szemem, hogy rendet teremtsék a gondolataimban. E napsütötte tisztással egy hómező képét, fagyos földbe vájt lövészárkokat és oszladozó hullákat állítok szembe.

Valami a lábamhoz ütődik. A kínai lány összerándul. Mintha fájna valamije. Vagy csak fázik? Elkényeztetett gyerek, aki nem szokott hozzá, hogy a pusztta földön aludjon? Gyöngéden megrázom. Nem ébred fel, csak összeborzong, és visszasüllyed kínzó álmába. Megfogom a két kezét, és a térdemre teszem. Mintha megnyugodna.

Úgy rémlik, hogy a boldogság fénye csillan meg lezárt szemhéján.

79

Holdgyöngyöt készülök meglátogatni a város túlsó végén. Anyám marasztal, fél, hogy nem fogok visszaérni ebédre.

Kinevetem az aggodalmáért.

- Nézze csak!

Elrugaskodom és felugrom. De nem esem vissza, szárnyaimmal csapkodva a levegőbe emelkedem. A házunk előbb téglává, majd porszemmé zsugorodik, elvész a város zöldjében.

Előttem se egy felhő, se egy madár. Sodor a szél, siklóm, forgók. Csigavonalban emelkedem a végtelen felé. Váratlanul az örök éj, mély és hideg. A csillagok nem szikráznak, súlyos tekintetként merednek rám. Dermedt fényük delejesen vonz, feljűk repűlők, amikor fájdalom hasít a beleimbe.

A görcs megbénít, zuhanni kezdek. Kézze-lábbal kapálódzom, szárnyammal csapkodok, de hiába, nem tart meg semmi. Egy pillanat, és itt van a városom, a házunk, de én zuhanok tovább a mélységbe.

A testem izzik. Émelygek. Réműlt kiáltások törnek fel belőlem.

Valaki megragadja zuhanó testemet. Kinek van olyan hosszú karja, hogy kihalásson az óceán mélyéről? Nem mozdulok. Moccannom sem kell ahhoz, hogy kiemelhessen a sötétségből. Erős kézzel és gyöngéden visz fel a magasba, az életbe, ahogy a bába segít a gyermeknek világra jónni. Tenyerének melege átárad belém, és szétterjed a testemben. Meztelen vagyok, ráncos, vörös, kicsire összekuporodom. Megfélemlít a fény, a világ zaja. Reszketek a gyönyörtől.

Ahogy kinyitom a szemem, tekintetem az Ismeretlenével találkozik. Meglepetésemben talpra ugróm.

Ő is feláll. Felkapom a táskámat, és menekűlök.

A nyugvó nap már ráterítette karmazsin palástját a dombokra. Tegnap még látni sem bírtam az alkony vörösét. A ködbe felfűggesztett vörös nap képét idézte fel, a kivégzés reggelén. Most már nyugodtan nézem.

Sokáig várok riksára. A nap már lebukott a láthatáron, és a sápadt homályban felszárnyalnak a hollók. Hamarosan elnyel az éjszaka. Az út egy nagy búzamezőn vezet

keresztül, ahol szentjánosbogarak röpködnek cikcakkban.

Az égen a hold keskeny krétavonás.

Az Ismeretlen a nyomomban van. Léptei zaja aggodalommal és ugyanakkor elragadtatással tölt el. Utol akar érni?

Nem félek többé a kísértetektől. Ezen az éjjelen Min és Tang visszatértek sírjukba. Nyugodjanak békében. Én már egy másik nő vagyok. Ez a nő az én nevemet viseli, úgy, ahogy a tücsökben ott él a föld homályos emléke, amelyben átalakulása előtt szendergett. Többé semmitől sem félek. Ez a lét nem több egy gójátszmánál!

A férfi tartja a távolságot.

Riksa közeledik.

Intek neki.

Egyedül szállok be.

A riksakuli nekilődül.

- Várjon!

Az Ismeretlen int, a kocsi megáll.

- Várjon! - ismétli remegő hangon.

Ahogy ott áll a kandeláber alatt, aránytalanul nagyok és magányosnak tűnik. Tekintete az arcomat cirógatja.

Elfordítom a szememet, és a riksakuli hátára meredek.

A riksa megindul.

A hangját már messziről, a hátam mögül hallom:

- Ugye eljön játszani holnap délután?

Felpillantok. Könnyek csordulnak ki a szememből, fájó könnyek. Ezek fátyolán át habzsolom tekintetemmel a fekete tájat. Fel kell szárítanom ezeket az esztelen könnyeket. A járdán járókelők árnyai botladoznak, a házakban fények égnek. Életek százai vonulnak el az ablakokban.

80

Kimerült vagyok, és úgy döntök, hogy vacsora nélkül fekszem le. Az ágyamon ott találom a délutáni postát.

Anyám a művelt nőkre jellemző könnyedséggel tudósít a hónap eseményéről: Öcsém behajózott Kína felé.

„Eleinte meglepett a ház csendje”, írja. „Hogy ne kelljen folyton arra gondolnom, hogy most már mindannyian elszakadtunk egymástól, nekifogtam a rendcsinálásnak. A rendteremtés elvonja a figyelmemet a távollétekről. Kezembe kerültek a gyermekkori kimonóitok, s alig akartam elhinni, hogy ilyen gyorsan megnőttetek, hogy mindketten a Császárért harcoltok.” A maga levelében Öcsém bocsánatot kér. Nem volt ideje engedélyt kérni tőlem, hogy magára hagyhassa anyánkat.

„Hamarosan viszontlátjuk egymást Kínában a harctéren. Végre büszke lehetsz rám!”

Istenem, milyen naiv. Felsóhajtok. Jobban szerettem volna, ha nem kell megtapasztalnia a háború kegyetlenségét. Ám hogyan tilthatnám meg neki, hogy a hazát többre tartsa az életénél? Gyermekkorában bálványozott engem. Apánk halála után fellázadt tekintélyem ellen. Ma megint én vagyok a példaképe.

Sajnálom anyánkat. Családja férfijai cserbenhagyták, és az istenek magányra ítélték. Micsoda fájdalom lesz neki, ha két urnában megkapja fiai hamvait!

A szomszédos szobában vad kártyacsata dúl. A falon is áthallatszanak a kiáltások:

- Duplázom a tétet!

- Állom!

Minden katona a maga módján dacol a jövőendővel.

Anyámra gondolok, özvegyi kimonóba burkolt sovány alakjára. Ez a kínzó kép kiegészül a fűben kuporgó kínai lányéval. A kor és a származás különbözősége dacára közös a sorsuk: a képtelen szerelem roppant bánata.

A nők a mi áldozati ajándékaink ennek a világnak.

81

Otthon Anyám szigorúan kérdőre von:

- Hol voltál? Miért jössz ilyen későn?

Ügyetlenül hazudok. Furcsa módon úgy tesz, mint aki hisz nekem. Apám újságot olvas a heverőn, ajkán rejtélyes mosoly játszik. Egész este egy szót sem szól hozzám.

A konyhában befalom a vacsora maradékát. Visszatért az étvágyam. Két nap óta már jobban tűröm a szagokat.

Anyám szótlánul belép, s leül velem szemben. A félhomályban a vörösre lakkozott asztal feketének látszik. Szakácsnőnk akkora gonddal fényesítette ki, hogy tükör gyanánt csillog. Igyekszem kerülni anyám tekintetét, a rizsszemeket számolgotom evőpálcikáim végén.

Anyám olyan kínai nemesi család leszármazottja, amelynek asszonyai mandzsu császárokat szoptattak, de tanúja volt e fényűző világ pusztulásának, és megkeményedett a szíve. Emlékeit ládákból rejtegeti, és ma már egy megsebzett nő hideg méltóságával nézi a világ romlását.

Az Angliában töltött évek elfordították Kínától. Nővéremtől tudom, hogy ha Apánk nem ragaszkodik mindenáron a hazatéréshez, Anyánk végleg Angliában maradt volna. A kínai nők többségével ellentétben, akikben túlcserül az anyai szeretet, Anyánk udvarias szemérmességgel viseltetik irántunk, amely tiltja a gyengédséget. A haragját leginkább jelentéktelen apróságok váltják ki: késés, udvariatlanság, egy összegyűrt könyv.

- Lefogytál - jegyzi meg Anyám.

Összeszorul a szívem. Hová akar kilyukadni?

- Rosszul nézel ki. Mutasd a pulzusodat.

Lassan odanyújtom a bal kezemet. A jobbal eszem tovább. Vajon rájön-e a titkomra?

- Gyenge és rendetlen a szívverésed - mondja, miután egy ideig fogta a csuklómát. - Elviszlek az orvosomhoz. Nyugtalanít az egészségi állapotod. A lányokat a te korodban legyengíti a testi fejlődésük. A régiók ezért adták őket férjhez igen fiatalon, hogy stabilizálódják az állapotuk.

Nem merek ellenkezni veled. Anyám feláll.

- Majd gyakrabban kapsz fecskéfészekleveset. Attól felmelegszik a véred és a zsigereid, és egyensúlyba kerül az energiád gyarapodása meg apadása. Holnap elmegyünk az öreg Liu mesterhez. Majd javasol mindenféle más főzetet is. Aztán elviszlek az amerikai kórházba is. A nyugati orvostudomány pótolja a miénk hiányosságait. A hét végén kezdődik a szünidő. Azután vége a gójátéknak az Ezer Szél Terén. A nővéred hazajön, és mindketten itt maradtok a fedelem alatt, hogy jobban vigyázhassak rátok.

Semmi kedvem hagyni, hogy kivizsgáljanak, és rögtön meg is mondom neki, hogy holnap nem lesz időm orvoshoz menni.

- Délután nincsenek óráid az iskolában - feleli.

- Be kell fejeznem a gójátszmát. Nagyon fontos.

Anyám haragszik, de a hangja nyugodt.

- Túl sok szabadságot engedtem a nővérednek meg neked. Nem tesz jót nektek. Mondd le a játszmádat.

A konyhaajtóban még visszafordul.

- Mostanában rosszul öltözől. Ez a ruha a nővéredé, neked hosszú, és nem áll jól a színe. Hol vannak a ruháid, amelyeket két hónapja csináltattam neked?

A szobámba érve leroskadok az ágyamra. Ma éjjel már kevesebb vért vesztek. De az álmom nyugtalan. Hung vörös ruhában és hímzéssel meg ékszerekkel túlcicomázva hajlong egy riasztóan csúnya férfi előtt. Könnyes arcával istennőhöz hasonlít, akit száműztek az egekből, hogy a mocsokban vezekelje le vétkét. Egy ismeretlen férfi felfigyel szomorúságomra. Megragadja a kezemet. Tenyere, amely érdes, mint a tajtékkő, elcsitítja felajzott idegeimet. Mögötte Min tűnik fel egy fa alatt a Fehér Ló templománál. Rám mosolyog, majd elnyeli a tömeg.

Reggel ernyedtetten, száraz bőrrel ébredem. Hogy anyámnak kedvére tegyek, felveszem az új ruháim egyikét. A szövet merevsége feszélyez.

A templom melletti kereszteződésnél a fát keresem, amely alatt Mint láttam álomban. Egy férfi kuporog alatta. Tekintetétől meghűl bennem a vér. Csing az!

Kiugrom a riksából. Csing vagy tíz kilót fogyott. Kalap takarja el fekete szakállal borított, sebhelyek torzította arcát.

Futni kezdek feléje, ő pedig hátrahőköl. Aztán csak áll némán. A hangyákat bámulja mereven, amelyek végeérhetetlen vonalban vonulnak felfelé a fa törzsén.

- Áruló vagyok.

Megborzongok gyászos hangjától.

- A testüket tömegsírba hajították. Még fohászolni sem tudok a sírjuk felett. Min nemrég még itt volt, vidáman, boldogan.

Fejét a fa törzséhez veri. Karon fogom.

Kitépi magát.

- Ne érij hozzám. Gyáva féreg vagyok, élőhalott. Mindent elmondtam, mindent bevallottam. Olyan egyszerű volt, mint vizelni. Még csak nem is szégyenkeztem. Senkire se gondoltam. Jöttek, áradtak a szavak belőlem. Részegítő volt lerombolnom mindent.

Nevetésben tör ki, és vadul rázza a fejét.

- Te vagy az egyetlen, aki mintha nem úgy néznél rám, mint egy szörnyetegre. Apám a haláloamat kívánta, és megtiltotta anyámnak, hogy viszontlásson. Azóta hordom a bűn bélyegét a homlokomon.

Olyan erővel üti öklével a fát, hogy felhasad a bőr a kezén.

A zsebkendőmet nyújtom feléje. Halkabban mondja:

- Az egyetemre nem mehetek vissza. Szégyellem magam. Úgy élek, mint egy patkány. Menekülök a barátaim elől, a gyerekek megrémülnek tőlem az utcán. Éjszaka nem alszom. Várom, hogy az Ellenállók Szövetsége elküldje értem a büntetőosztágot. A földön vonszolnak majd, rám szegeznek fegyverüket és azt mondják: „Bíztunk benned, és te elárultál minket, eladtad a méltóságodat, az Ellenállás nevében, a kínai nép nevében, az áldozatok és családjuk nevében a pokolra küldünk.” Majd meglátod a holttestemet az utcán, éppen itt, nyakamban felirattal: „Így bűnhődnek az árulók!”

Csing szavai szánalomra indítanak. De nem találok szavakat, hogy megvigasztaljam. Arcomat fürkészi, aztán hozzám rohan, és úgy megszorítja a kezemet, hogy fáj.

- Meg kell tudnod az igazságot. Min a börtönben feleségül vette Tangot, hogy egyesülhessen vele a halálban. Én csak téged szerettem. Kettőnk közül Min hamarabb lett áruló. Megcsalt téged, és ez engem felháborított. Miattad nem tartottam velük. Feleségül akartalak venni, meg akartalak oltalmazni, látni akartalak, mielőtt meghalok, hogy elmondhassam, mennyire szerettem. A szerelem miatt vállaltam a szégyent. Próbálj megérteni! Mondd, hogy nem vetsz meg!

Szédülés fog el, szabadulni próbálok Csing szorításából.

Tekintetét a szemembe fúrja.

- Szereztem két útlevelet a szabad Kínába. Gyere velem. Pekingbe megyünk. Ott folytatjuk a tanulmányainkat. Dolgozni fogok, hogy eltartsalak, hogy boldoggá tegyelek. Riksakuli leszek, ha kell. Holnap reggel nyolckor indul a vonat. Már megvettem a két jegyet. Gyere velem!

Kiszabadítom a kezemet.

- Hagyj békén!

Felsóhajt:

- Megvetsz. Én ostoba, azt hittem, hogy valaki szerethet olyan siralmas alakot, mint én. Isten áldjon, vigyázz magadra, és felejts el.

Felhúzza a vállát, fejét lecsüggeszti, háta meggörbül, és zsebre tett kézzel lassan elindul.

- Várj! Meg kell gondolnom a dolgot. Holnap reggel várj itt!

Visszafordul, és kétségbeesett tekintetet vet rám.

- Holnap vagy soha!

Csing keserűséggel eltelve és kétségektől gyötörve távolodik a szentély fala mentén. Látom, hogy sántikál, úgy húzza a bal lábát, mint egy korhadt ágat. Fáj a látvány. Homlokomat a fának támasztva behunyom a szemem. A kérgen érzem a reggeli nap bágyadt melegét. Mintha itt lenne mellettem Min.

- Gyűlöllek!

Rám mosolyog, és nem válaszol.

82

Nő fürdik egy termálforrásban. A víz alatt megmegcsillan meztelen teste, lebeg, szétterül, forog, mint egy hosszúkás levél. A forrás mellett kék pamutkimonó lóg egy faágról. Könnyeden simogatja a szellő.

Álmomat érdes trombitahang szakítja félbe. Gépiesen húzom magamra ruhadarabjaimat, amelyeket az ágy lábához készítettem, összehajtogatva és a csizmámra helyezve. Felkapom hátizsákomat, és már a folyosón vagyok.

Sípok harsannak, menetoszlopba rendeződünk. Az ezred megindul. Parancs érkezik az oszlop éléről, futólépés. Kitárulnak a kaszárnya kapui, az örök szalutálnak. Aztán a városkapu is megnyílik, arcomba csap a mezők csípős és gázszos levegője.

Verítékben úszom. Nem az erdő felé tartunk, mint a menetgyakorlatokon szoktunk, hanem a fő útvonalon haladunk tovább. Torkom összeszorul a hirtelen felismeréstől: útban vagyunk Peking felé!

Mire a nap felbukkan a láthatáron, már messze járunk a várostól. Minden erőmmel igyekszem belezökkenni a rohamra induló katona lelkiállapotába, a halált hívom segítségül. Furcsa módon most nem tölt el az erő és nyugalom, mint máskor, inkább a feszültség fokozódik bennem.

Az édes béke hónapjai, amelyeket a laktanyában átéltem, egy szempillantás alatt elenyésznek. Létezett valaha az Ezer Szél Városa? És a gójátékos lány egy káprázat hősnője volt csupán? Az élet pokoli kör, amelyben a tegnapelőtt úgy kapcsolódik a mához, hogy közben kiüresíti a tegnapot. Azt hisszük, hogy előrehaladunk az időben, s közben a múlt foglyai vagyunk. Felkerekedni és menni. Rendben. Ezer Szél Tere, a legmakacsabb ösztönök okozzák majd a vesztemet: szeretni, élni, teremteni.

Sípszó harsan: menet, állj! Csapatunk összehúzódik, mint a harmonika, kifújjuk magunkat. Lecsavarom a kulacs tetejét, és meglocsolom a torkomat a naptól meglangyosodott vízzel. Új parancs érkezik: hátra arc, a menetoszlop végéből az eleje lesz. Visszamasírozunk a városba.

Megkönnyebbült kiáltások harsannak. A tisztek parancsára a menet megindul.

A boldogság hulláma sodor előre.

83

Óra alatt Hung idegesen kaparássza a padot. Letépek egy darab papírt, és ráírom:

- Hagyd abba! Megőrjítesz!

Válaszol.

- Viseld el, könyörgök! Le se hunytam a szemem éjszaka.

- Csing hív, hogy menjek veled Pekingbe. Gyere velünk! Szerez neked is útlevelet meg jegyet. Ott szabadok leszünk.

- Sose bízzál a gyávában. Szánni lehet, de követni nem.

- Csing nem olyan, mint a többi!

- Egyik áruló olyan, mint a másik. Óvakodj tőle!

- Ha visszamész a faludba apáddal, és hozzámész egy ismeretlen férfihoz, akkor saját magadat árulod, és megtudod, mit szenved, aki gyáva.

- Hagyj engem békén! Én már döntöttem. Nem kérek a pekingi kalandotokból. Nem akarok az élet elől futva elfutni a valóság elől. Maradj te is! Kínában hamarosan kitör a háború. Senki sem menekül meg a borzalmaitól.

- Úgy beszélsz, mint egy férjes asszony. Apád mosta ki az agyadat?

- Gondolkoztam. Nekem férj kell és nyugalom, semmi más.

- Hung, ma nagyon furcsán beszélsz.

- A regények rontottak meg minket. A szenvedély lázalom, amit az írók találtak ki. Miért álmodozom a szabadságról, ha nem az a szerelem útja? Mivel a szerelem nem létezik, belenyugszom, hogy az élet foglya vagyok. És szenvedésemért hadd kárpótoljanak a szép ruhák, ékszerek és könnyű örömök.

- Elment az eszed? Miért irkálasz ilyen ostobaságokat?

Hung csak sokára válaszol. Tolla csikorog a papíron.

- Eddig eltitkoltam előled. Két éve megismerkedtem egy bankárral. Tegnap lettem a szeretője. Rövidesen értem jön a kollégiumba, és az egyik házában fog elhelyezni. Jókora summát ad apámnak, hogy eltűnjön az életemből.

Valamelyikünk bolond, gondolom, de melyikünk? A csengő vet véget levelezésünknek. Berakom a holmimat a táskámba. Egy szót sem szólok Hunghoz, csak kimegyek a teremből.

Az utcán megállít.

- Ugye most szégyellsz?

A fejem rázom, és nagy léptekkel továbbmegyek. Utánam rohan, rám veti magát.

- Könyörgök, ne hagyd itt! Ne menj Pekingbe! Érzem, hogy ott nagy szerencsétlenség vár rád. Esküdj meg, hogy nem találkozol többé Csinggel! Esküdj meg, hogy maradsz! Megmondom a szüleidnek! Be fognak zárni a házba.

Ellököm. Megbotlik, és a földre esik. Már meg is bántam a mozdulatot, de képtelen vagyok a kezemet nyújtani neki, elfutok.

Orchidea csodálkozik a láttámon, de leplezetlen örömmel fogad. Egy pillanat alatt megszabadul a ruhájától, és lehúzza rólam az uniformist. Hagyom, hogy tegye velem, amit akar. Meztelensége felizgat. Beléhatolok. A gyönyör, amit érzek, olyan kaotikus, mint az elmúlt fél nap. A mandzsui lány sikoltozik, visításától megfájdul a fejem. Váratlanul nekem feszíti a karját, próbál ellökni magától. Nem engedem, amíg ki nem élvezem a heves gyönyört. Vonaglik az ágyon, szemérmét két kezével takarja. Nyöszörgése felbosszant. Ez a bolond nő még mindig féltékeny!

A széken ülve elkortyolok egy csésze teát. Mivel nem hagyja abba a sírdogálást, alaposan megmosakszom, felöltözöm, és indulni készülök.

- Menj csak! - kiáltja megtört hangon. - Menj, ne is lássalak soha többé!

Az ajtó felé indulok. Erre utánam veti magát, a csizmámat öntözi a könnyeivel.

- Bocsáss meg! Ne hagyj el.

Félretolom az útból a lábammal.

Útban az Ezer Szél Tere felé ráébredek, hogy én vagyok a legnyomorultabb férfi a világon. Valami eltörött bennem. Újra az az érzés tör rám, mint gyermekkoromban a földrengés után: üresség, kiúttalanság, folytonos zúgás. Az eszem tiltja, hogy visszatérjek a játéktáblához. És a lábam egyenest odavisz. Menekülnék veszttem elől, és rohanok a szerencsétlenségbe.

A kínai lány ott ül már, új ruhát visel. Merev gallérja a két zsinóros gombbal valami tragikus méltóságot ad alakjának. A szívem úgy ver, majd megszakad. Arcom ég. Szemem a kövekre mered, meghajlok és leülök.

A játéktábla viharos óceán, fekete hullámok és fehér hullámok úzik egymást és torlódnak össze. A négy parthoz érve visszaverődnek, örvénylenek, égis csapnak. Összevegyülve tajtékká foszlanak, hogy aztán még mélyebben keveredjenek.

A lány szokása szerint egy szót sem szól. Hallgatása, a nők mérhetetlen mély titka fojtogat. Mire gondol? Miért nem mond semmit? Egyesek szerint a nőknek nincs emlékezetük. Neki sem? Mindent elfelejtett?

Igaz, hogy tegnap este, amikor hazaindultunk, nem volt merszem a karjaimba zárni. Azt a szerelmet várta tőlem, amelyet egy kínai férfi nyújt egy kínai nőnek. Hogy tárhatnám fel előtte a szívemet anélkül, hogy a hazámat elárulnám? Hogyan mondhatnám el neki, hogy egy tükör választ el bennünket, hogy két ellenséges világban forgunk körbe-körbe?

A kövei valósággal repülnek. Lépései egyre gyorsabban követik egymást. Egyik szellemesebb, mint a másik. Micsoda játékos!

Aztán váratlanul lelassul a ritmusa.

85

Minden kő újabb lépcső a mélybe ereszkedő lélek számára. Útvesztői miatt szerettem meg a gójátékot.

Egy kő pozíciója aszerint alakul, hogy mely más köveket szorít ki. Egyre bonyolultabb

viszonyuk folyton változik, és sosem felel meg tökéletesen annak, amit kigondoltunk. A gó csúfot űz a számításból, feladja a leckét a képzeletnek. Minden új alakzat árulás, éppoly előre láthatatlan, mint a felhők alkímiája. Sohase lehet megpihenni, örökké résen kell állni, egyre jobban sietni, győz az ügyesebb, szabadabb, egyszersmind hidegebb, pontosabb, győz a gyilkosabb. A gó a hazugság játéka. Illúziókkal kerítjük be az ellenfelet az egyetlen igazság, a halál kedvéért.

Nem megyek haza, ahol anya vár, hogy elvigyen az orvosához, úgy döntöttem, hogy dacolok szülői tekintélyével.

Itt vagyok, a játéktábla és az Ismeretlenem előtt.

Kissé divatjamúlt zubbonyában, sapkájával és szemüvegével átlagos lény is lehetne. Ám van benne valami, ami elárulja, hogy nem az. Gondosan borotválkozik, de erős szőrzete kékes árnyalatot ad napbarnított arcának. Sűrű fekete szempillái között két gyémánt ragyog. Szeme alatt lilás karika. Eszembe jut, hogy Min szeme körül is ilyet láttam, miután elélezett bennem.

Zavarba jövök, és elfordítom a tekintetemet az arcáról. Az Ezer Szél Terén üresek az asztalok, hazamentek a játékosok. Eszembe jut a számtalan góparti, amit lejátszottam. Ismeretlen arcok olvadnak egybe a maszkban, amelyet ellenfelem visel. Megvan benne azoknak a férfiaknak az előkelősége, akik többre tartják a szellem tekervényes útjait az élet nyersségénél.

Ha elutazom Csinggel, az ő kezébe teszem le új életemet. De Csing nem vonz többé. Komor arca nemrég még felvillanyozta a képzeletemet. Féltékenysége megrészegített. Ujjaim hegyében őriztem sima és rugalmas bőre emlékét arról a napról, amikor a kerékpárján vitt. De ma már csak egy tolakodó koldus.

Az álnok bűvölet, amely összetartott hármunkat, Mint, Csinget és engem, szertefoszlott. Egy megkettőzött hős babonázott meg. Min nélkül Csing semmi. Min sem számítana Csing nélkül. Az életben maradt szerelme megfojt a súlyával. Hogyan magyarázhatnám meg neki, hogy köztünk nincs már semmi más, csak egy széttört boldogság nosztalgiája és gyöngéd részvét?

Ha viszont nem menekülök el innen vele együtt, anyám erőnek erejével elvonszol az orvosához. És akkor fény derül gyengélkedésem titkára. Hung úgy döntött, hogy eladja magát. Nem akarom látni díszes ruhában, mesterkélten nyájas mosollyal. Min halott, Csing sose lesz már a régi. Ez a város egy temető. Miért maradnék? Mi tart vissza?

Ellenfelem feláll, meghajol, és halkán így szól:

- Bocsásson meg, el kell mennem. Találkozhatunk holnap?

Ez az oly szokványos kérdés felzaklat. A gó segített úrrá lenni a fájdalomamon. Lépésről lépésre tért vissza belém az élet. Ha most nem folytatom a játékot, elárulom az egyetlen férfit, aki hű maradt hozzám.

Leszáll az éj, eszembe juttatja laktanyai léteimet és a találkozót, amelyet Nakamura századossal beszéltem meg. A kínai lány sötétben is játszik tovább. Máris késésben

vagyok. De a kilátás, hogy kettesben maradok veled a csillagos ég alatt, fesztelenné tesz. Sajnálom, százados úr, várnia kell egy kicsit.

Végül mégis győz a kötelességtudat, szedelőzködöm. A lány tartóztat.

- Várjon, kérem.

Lassan lesüti a szemét. Pillái megremegnek. Lélegzete ritmusára arcán az apró lencsék - megannyi éjszakai pille – mintha felrebbennének.

Megszólal:

- Egyedül maradtunk. Senki se hallhat minket, hacsak a szél nem. Most behunyom a szemem, és kettesben vagyok magával az éjszakában. Így felteszem a kérdést, amit nyitott szemmel nem mernék. Kicsoda maga?

A lány kérdésére lüktetni kezd a vér a halántékomban. Úgy érzem, hogy egy örökkévalóság óta várok erre a szabadító kérdésre. Megtudta a titkomat? Vagy csak egyszerűen a nevemre, a származásomra kíváncsi? Elakad a lélegzetem a feltoluló érzésektől, nem találok a szavakat.

Így folytatja:

- Engem sohasem érdekelt, ki az ellenfelem. A férfiak, akik ott ültek, ahol most maga, összefolytak előttem, és csak a játéktílusuk alapján tettem különbséget közöttük. Ont tegnap láttam meg először ott a hegyen. A szemében megláttam a szülőföldjét: örök hó borította vidéken fák égnek, és lángok bomlanak ki a szélben. A hó és a tűz heve vándormágussá tette magát. Maga meggyógyítja az embereket, kezébe fogva a kezüket. Elfeleddeti velük a hideget, az éhséget, a betegséget és a háborút.

Behunyom a szemem. Ott vagyok az én kínai lánykám testében, és oly messze vagyok tőle. Szomorúság markol a szívembe, megremegek. Nem érdemiek ilyen szerelmet. Kém vagyok, gyilkos vagyok!

A lány hallgat. A néma csendben felkel a hold. Hallom a fák kiáltását és a saját fagyos hangomat:

- Ön téved, kisasszony, átutazó vagyok csupán, akit lenyűgözött az ön intelligenciája. Semmiben sem különbözöm a többi férfitől, aki valaha leült önrel a játéktáblához, hogy aztán egy nap odébbálljon. Bocsásson meg, hogy tegnap délután elragadtattam magam. Megígérem, hogy ez először és utoljára történt. Nagyra becsülöm önt, kisasszony. Felejtse el, amit az imént mondott. Ön túl fiatal ahhoz, hogy ismeretlen férfiakat megítélhessen.

Meglep a gúnyos mosolya.

- A játszmánk kezdetén különösnek tetszett az ön játéktílus. Roppantul izgatott, és elhatároztam, hogy elmélyülök benne, és kiismerem a gondolkodását. A cédula segítségével, amelyre a mindenkori állást följegyeztem, csalást követtem el. A riksában, amely hazavitt, elolvastam, egyszer, kétszer, aztán újra meg újra. Nem azért, hogy legyőzzem, hanem hogy mindent megtudjak önről. Ellátogattam a lelkébe, végigtapogattam a zugait, amelyeket maga sem ismer, átváltoztam önné, és rájöttem, hogy ön nem egészen az, ami.

Felsóhajtok. Néhány nappal ezelőtt magam is megsejtettem, amit a lány az imént

vallott be. Azóta a győzelem elvesztette a jelentőségét. A játék már csak ürügy volt, hogy viszontláthassam ellenfelemet, gyengeségemet igazoló hazugság.

Igaza van. Nem voltam képes önmagam lenni. Egy sor álarc vagyok csupán.

- Most, hogy már tud a csalásomról - mondja -, joga van véget vetni a játéknak. Joga van megvetni engem, megtiltani, hogy viszontlássam. Joga van új játszámára kihívni. A döntés az ön kezében van.

- Az enyémben?

- Azt teszem, amit kíván.

Zavartan felpillantok. A gójátékos lány merőn néz, aggodalmasan összeszűkül pupillája Fény kisasszonyéra emlékeztet, amikor annak idején megkért, hogy vegyem el a szüzességét.

Fuldoklom a melegtől. Alig tudok lélegezni.

- Rövidesen Belső-Kínába kell indulnom. Nem számíthat rám.

Reszkető hangon válaszol:

- Én is kénytelen vagyok elhagyni a várost. Pekingbe készülök. Segítsen nekem!

Döntenem kell. Arra kér, hogy kíséreljem meg a lehetetlent. Ám néhány egyszerű gesztus is elég volna. Csak fel kellene emelnem a karomat, megragadnom a kezét és magamhoz vonnom. Aztán útnak indulnánk, ki erre, ki arra.

Nem tudom, mennyi ideje ülök bénultan. Az éjszaka olyan sötét, hogy belevakulok. A sötétség eltörli a szégyent és örültségekre bujtogat, de nincs bátorságom szembeszállni a végzetünkkel.

Hallom, hogy megszólalok. Hangom kemény és rekedt. A szavak majd szétvetik a mellkasomat:

- Bocsásson meg. Nem tehetem.

Hosszú idő múltán hallom ruhája suhogását: feláll és elmegy.

87

Különös érzés átvizsgálni a szobát és találgatni, hogy mely tárgyak a legbecsesebbek a számomra. Tizenhat éves koromra vannak ecsetjeim, papírom, különleges minőségű tintarúdjaim, nagyanyámtól kaptam őket ajándékba. Szüleim évente négy ruhát csináltattak nekem. Vannak továbbá kabátjaim, köpenyeim, muffjaim, hímzett cipőim, lakkcipőim, karpereceim, fülönfüggőim, melltűim és nyakláncaim. Vannak iskolai egyenruhám, sportruhám, lakkdobozaim ceruzáknak, tollaknak és rádióknak. Vannak játékaim, bábjaim, árnyképeim, porcelánállataim, amelyeket megsirattam, ha elhanyagoltak; vannak könyveim, amelyeket a síromba is magammal akartam volna vinni.

Vannak értékes, gyöngyházzal berakott bútoraim, egy hímzett selyemparavánom, egy régi kárpitozott ágyam, egy bonszai, Lu bátyó ajándéka. Vannak tükrök, szerszámos dobozok, toalettkellékek, antik vázák, az ősoktól ránk maradt kéziratok. Vannak tűk, színes fonalak, teásdobozok, poharak, amelyeken ott az ajkam nyoma, lepedők, amelyekbe beleivódott a testem illata, párnák, amelyek magukhoz ölelték

gondolataimat. Ott vannak az ablakaim, amelyeknek a párkányára támaszkodtam, a kert növényei, amelyeket tekintetem simogatott.

Holdgyöngy épp most szólt be nekem, hogy a vacsora tálalva van. Nővérem lesoványodott. Arca teljesen kifejezéstelen. Kérem, hogy maradjon pár percet a szobámban. Szó nélkül leül a fésülködőasztalomhoz, és elerednek a könnyei.

Utolsó vacsorám szomorúan vetíti elém a jövőt. Mindenki hallgat. Szüleim egyszer sem néznek egymásra evés közben. Az ő bűnük is, hogy Holdgyöngy ilyen állapotban van. A szakácsnő zavarában leejt egy pár evőpálcikát. A zaj felébreszti a szunnyadó sírást nővéremben. Zokog. Nem nehéz elképzelni az estéket távozásom után: a gyászos asztalt, amelyre továbbra is felkerül a terítékem, mert az ilyesmi állítólag visszahozza a távollévőt; a fogásokat, amelyekhez nem nyúl senki; szüleim némaságát; könnyek közt fuldokló nővéremet.

A táskámba belerakok néhány ékszert, amiket majd el lehet adni, két ruhát és két vattás kötőt, mert a vér még mindig folyik a combjaim közül. A két dobozt a gókövekkel leteszem az asztalomra. Szeretnék magammal vinni egy fekete és egy fehér követ. Aztán mégis úgy döntök, nem hagyom, hogy elérzékenyüljek az emlékektől.

88

Nem térek vissza az Ezer Szél Terére.

Enni már alig eszem. A legkeményebb gyakorlatozással sanyargatom a testem, de nem fog rajta a kimerültség. Napok óta egy csepp eső sem esett, a bronzsínű nap forrásig hevíti agyamat. Szerelmem állatias vággyá alakult át. Hosszú álmatlan éjszakáimon, hasonlóan ahhoz, aki képzeletbeli vízzel csillapítja szomját, néha olyan erővel képzelem magam elé, hogy úgy rémlik, a bőrét érintem. Fáradhatatlanul rajzolom arcát, nyakát, vállát, kezét, megalkotom a mellét, csípőjét, farát, széttárt combját. Az ölelkezés ezer pózát képzelem el, egyik féktelenebb, mint a másik. Magamat simogatom. De hímtagom csúfot űz a vágyamból. Nem hajlandó megadni a kéjt, csillapítani fájdalmamat.

Az éjszakai megszállottság hamarosan nappal kísért. Merevedésem támad a futógyakorlatokon. Ha parancsokat harsogok katonáimnak, megtörik a hangom. A szakadás a torkom mélyén felidézi a gyönyört, amelyet a kínai lány adhatott volna nekem. Szűk hüvelyét, amely valósággal összemorzsolja hímveszőmet - ez a fájdalom lett volna a leghevesebb gyönyör, amelyet valaha megismerhettem volna.

Egy reggel, hasztalan keresve megnyugvást, egyenruhában elmegyek az Ezer Szél Terére. Öt óra van. Erős szél rázza az ágakat, zúgnak a fák. Mintha ezer légáramlat adott volna találkozót itt, hogy a napfelkeltét ünnepelje.

Megjelenik az első játékos a madárkalitkájával. Míg megtisztogatja a táblát és kirakja a két dobozt a kövekkel, feltűnik egy másik is, és leül vele szemben.

Elszorul a szívem.

Este jól leiszom magam Nakamura századossal, aztán elmegyek és kopogtatok Orchidea ajtaján. Már nem neheztel rám, pillanatok alatt megszabadul ruhájától. Már jó ideje nem érintettem nőt. A meztelenségén át a kínai lányét látom, és úgy robbanok ki

benne, mint ahogy egy töltényhüvely ürül ki.

Az utcákon kóborlok, remélve, hogy véletlenül összetalálkozom veled. Az aprócska várost most hatalmasnak látom. Csalódottan belépek egy másik bordélyba. A felsorakozó lányok közül nem tetszik egyik sem. Mégis szobára megyek Bazsarózsával, akinek a mosolya egy aranyfogat villant elő. Teste kövér és fehér. Buján sikoltozik.

Reggel négykor akad egy szőke orosz lány, aki hagyja, hogy rajta lovagolva ütlegeljem. Övem csatja lilás nyomokat hagy a bőrén.

Hajnalodik. Új nap virrad fel, hasonló az előzőkhöz. Felrázok egy szunyókáló riksakulit. Elvisz a Hét Rom hegye lábához. Odafönt megtalálom bíborsugarakba öltözve a fát, amely alatt a lány feküdt, olyan, amilyennek emlékezetem megőrizte. A táj többi részlete elvesztette költői varázsát. A tisztás közepén a magasra nőtt fű már száradóban van.

A laktanyában nem vagyok képes sem a katonáimat dirigálni, sem állni, sem ülni. Az eszem máshol jár, a semmiben.

Éjszaka harsány sípszóra riadok. Felpattan a szemem. Elérkezett szabadulásom órája.

A peronon a mozdony füstoszlopokat ereget. Katonáimat taszigálva kiáltozok, hogy igyekezzenek. Felszállók, és behúzom magam mögött a kocsiját. Akkor jut eszembe, hogy elfelejtettem elbúcsúzni Nakamura századostól.

89

Peking, a por városa.

Csing hóna alatt egy nyaláb újsággal jön vissza. Arca napról napra sötétebb. A japán hadsereggel folytatott tárgyalások kudarcra végződtek. Nyakunkon a háború. Csang Kaj-sek központi kormányzata felszólítja a kínai népet, hogy álljon ellent az ellenséges invázióknak. Az utcákon megkezdődött az exodus. Pekingiek ezrei özönlenek batyukkal a hátukon dél felé.

Amióta megérkeztünk, Csing nem engedte, hogy kilépjek a szállodából. Amikor ott van, az ágyból sem vagyok hajlandó felkelni. Magát vádolja, hogy idehozott, ahol halál fenyeget minket, és a bűntudat ingerültté teszi. Visszataszító lett. Napról napra csúnyább. Haja túl hosszú, rágja a körmét, és folyton leeszi magát.

Lepedőbe burkolózva, amely olyan fehér, mint a szemfedő, semmiségeken veszekszem veled: hogy a leves langyos, hogy a tea keserű, hogy sok a szúnyog. A hőség arra készítet, hogy panaszokkal árasszam el. Legtöbbször megvető hallgatás a válasz. Néha elveszti türelmét. Elönti a düh, arca skarlátvörös lesz, egész testében reszket, rám veti magát és fojtogat.

- Rajta! - üvöltöm -, ölj meg! Ahogy megölted a barátaidat!

Az arca eltorzul. Látom, ahogy tekintetén átsuhan Min árnya.

Végül megadom neki unokabátyám címét, és elküldöm, hogy hívja el hozzám. Csing hallani sem akar a dolgról, de amikor közlöm veled, hogy Lu nő, örömmel indul a keresésére.

Elmegy, és én fellélegzem.

Amint Csing távozik, szobánk rögtön tágas és világos lesz. Felkelek, megmosom az arcom, és megfésülködöm a kinyitott ablak tükrében.

Pekingi szállodánk földszintes épület, a szobák négyzet alakú udvart vesznek körül, amelynek a közepén jujubafa áll. A fal túloldalán, az utcán gyerekek beszélgetnek tiszta pekingi nyelven. Hanglejtésükben a gójátékosom akcentusát ismerem fel. Bár az övé kissé más volt. Az r-t nem pergette, inkább ajakhangként ejtette. Magam előtt látom a Hét Rom hegyén, ahogy álmomat őrizte. Az Ezer Szél Terén, ahogy néha kitárta a legyezőjét. Nem magát akarta felfrissíteni, mindig úgy tartotta, hogy az én arcomat érje a légáramlata. Ettől az emléktől elszorul a szívem. Még mindig nem értem, miért utasított el. Miért van az, hogy az ember felismeri a boldogságát, és menekülni akar előle?

Repülők húznak el az égen, aztán távoli dörgéseket hallani. Az utcán az emberek azt kiabálják, hogy a japánok meg akarják semmisíteni a várost.

Pekingben szárazabb a levegő, mint nálunk, a mandzsu városokban. A fehéren izzó nap alatt minden ragyog, vibrál, villog, aztán hamuszínűre fakul.

Alig keltem fel, máris álmoság vesz erőt rajtam. Peking, őseim városa álom, amelyből nem bírok felébredni.

Visszafekszem és elszunnyadok. Szüleim arca tűnik elém, tekintetük engem vádol. Aztán az Ezer Szél Terére igyekszem, a gótáblához. Milyen boldogság az ujjaim közt érezni a hideg köveket! Előttem az Ismeretlen, a nyugalom szobra. Folytatjuk a játszmánkat. Kanyargós úton tart a Tiszta Föld felé.

Éjszaka Csing rémekkel viaskodik. Hátát a falnak támasztva alszik el. Hamarosan rémült kiáltásai riasztanak fel álmomból. Fejét a két keze közé szorítva dobálja magát, mint az eszelős. Kiugrom az ágyamból, és a karomba szorítom. Hogy is hagyhatnám el őt?

Hajnalban felráz. Döntött. Jobb vállalni a bombázások kockázatát, és délnek menekülni, mint itt helyben megvárni a tömegmészárlást. Most már sajnálom, hogy az indulataimra hallgattam. A szabadságot akartam, és Csing foglya lettem.

- Beszélni akarok az unokabátyámmal! Ő itt az egyetlen rokonom. Keresd tovább. Meg kell találnunk, és vele együtt elmennünk.

Csing arca elkomorul.

- Hazudtam az előbb, amikor azt mondtam, hogy elköltözött. Láttam a feleségét. Félőrült. Lu otthagya, és katonának állt. Talán már nem is él.

- Most hazudsz! Add ide a címét!

- Itt van, tessék, nézz utána magad.

Tudom, hogy Csing igazat beszél. Kétségbeesetten kiáltok fel:

- Vissza akarok menni Mandzsúriába! Elválnak az útjaink. Hazamegyek, folytatom a gójátszmámat!

- Már késő. Nem közlekednek a vonatok. A japán hadsereg rátette a kezét az egész vasútra. Velem kell jönnöd, nincs más választásod.

- Féltékeny vagy Minre. Azért hoztál el a városomból, hogy kitöröld az emléket a szívemből.

- Min csak szórakozásból feküdt le veled. Ne felejtse el, hogy Tang volt a mindene, a nővére, a tanítója, az asszonya!

Csing azt hiszi, hogy megsebzett, de belőlem kitör a nevetés:

- Nagyon tévedsz. Minnel végeztem. Sírt ástam neki a szívemben, és eltemettem. Egyébként sem szerettem soha. Szépek voltunk, és ez a szépség hízelgett nekem. És tetszett, hogy féltékenykedtetek egymásra miattam. Most már tudom, hogy hiúság volt az egész. A nővé válás hiúsága, érted?

Csing arca elfeketül. Átdöf jeges tekintetével.

- Játszottál az érzelmeimmel, én azonban megbocsátok. De a tested beszennyezted, és nincs senki, aki feleségül venne egy megesett lányt. Nincs a kerek világon más, mint én, aki szeretne téged! Én hajlandó vagyok elvenni a nőt, akit a legjobb barátom beszennyezett! Csak én vagyok neked! Az enyém vagy!

Min is mondta, hogy a testem az övé. Kizárólagos jogot formált a testemre, miközben ő mindenestül egy másik nőnek adta magát. Csing éppen így viselkedik. Túlradó érzelmeim könnyeket csalnak a szemembe.

- Valaki más is szeret, és csak nemrég eszméltem rá, hogy én is szeretem őt. Miatta megyek vissza a városomba. Ő vár rám.

- Hazudsz. Kicsoda az a valaki? Honnan való? Megtudhatnám netán a nevét?

Ekkor döbbenek csak rá, hogy még a nevét sem tudom. Semmit sem ismerek belőle, csak a lelkét.

Habozásomat látva Csing megnyugszik. Átölel. Felpofozom, de sikerül egy csókot nyomnia a homlokomra.

- Gyere csak velem! Ne játszd a csacsi kislányt. Nankingban majd új életet kezdünk.

90

Felhőkben szállnak fel a szúnyogok.

A síkságon az aknavető mély krátereket ütöttek. A mezők fel vannak dülva. Mindenütt holttestek hevernek. Egyesek viaszsárga arccal, nyitott szájjal fekszenek, másokból sárral összekeveredett húscsapatok maradtak csupán.

Csapatunk lassan vonul át ezen a roppant temetőn. Megtudom, hogy csapdába csalt katonáink a végsőkig ellenálltak az ellenségnek. A tűző napon hányinger kerülget. Most már tudom, hogy a terroristákkal való csatározásunk Mandzsúriában olyan volt, mintha bújócskát játszottunk volna. Eddig nem tudtam felmérni a háború méretét és iszonyatát.

Egy elhagyott falu közepén egy sor robbanás lep meg minket. A földre vetem magam. Golyók szaggatják föl a szárazságtól kifehéredett földet. Viszonozzuk a tüzet, és hamar rájövünk, hogy a támadók csapata néhány elszánt katonából áll csupán, akik azért maradtak hátra, hogy feltartóztassanak bennünket. A kürt támadásra ad jelet. A kínaiak úgy futnak szét, mint a nyulak a céllövőversenyen. A leggyorsabban futóra célzok, és

mielőtt az erdő szélét elérné, meghúszom a ravaszt. Leroskad egy fa tövébe.

Délben újabb heves támadás. A kínaiak reménytelen helyzetüktől feltűzelve bőszen támadnak. Lejtős talajon fekszem, forró alattam a föld. Édeskés illat csapja meg az orrom, és eszembe idézi a gójátékos lányt. Előttem egy katona golyót kap a hátába, földre zuhan és üvölt. Felismerem embereim egyikét, azt, akit a legjobban kedveltem. Nemrég ünnepeltük tizenkilencedik születésnapját.

Arra készülök, hogy a csata végén eltemetem szegény fiút. De menetparancs érkezik, és a holttestét a következő ezred gondjaira kell hagynom. Az egyenlőtlenség a halál után sem szűnik meg. A legszerencsésebbeket elégetik a csatamezőn, a többiek tömegsírba vetik. Még rosszabbul járnak azok, akikre a kínaiak találnak rá, mert levágják a fejüket, és a szuronyokra tűzve vonulnak tovább.

Az első háborús napom olyan, mint egy hosszú álom. Semmi nem érint közeli, sem a csata borzalmi, sem a menetelés fáradalmi, sem katonáim fogyatkozó száma. Egy kipárnázott mindenségben járkálok, amelyben az élet és halál egyaránt megvetésre méltó. Először fordul elő, hogy nem lelkesít a katonáskodás: úgy közeledünk végzetünkhöz, ahogy a lazacok úsznak a folyókon felfelé. Nincs ebben semmi szépség, semmi nagyság.

Este az őrnagy felfigyel rá, milyen bágyadtan kóválygok, és napszúrást diagnosztizál. Katonáim hideg vizes szalvétát terítenek a homlokomra. Egy szalmazsákon elnyúlva meredten bámulom a szállásunkul kijelölt kunyhó sivár mennyezetét. Undorodom magamtól.

Kora hajnalban golyók füttyülésére és robbanásokra ébredek. Gránátűzzel válaszolunk. Megszólalnak a géppuskák is. Hirtelen meghalljuk a hangzavarban a támadásra szólító trombitát.

Egy japán hadosztály támadt ránk. Ez a félreértés tucatnyi katonánk életébe került.

91

Ropog a tábortűz.

Csing horkol.

Körülöttem százszámra alszanak a menekülők. Az emberek exodusa a szárazság elől menekülő szarvascsordákat juttatja eszembe. Soványak, betegek. Almuk is éppoly nehéz, mint az aggodalmaik.

Táskámból ollót szedek elő, és olyan rövidre vágom a hajam, amennyire karom erejétől telik. Szalaggal összekötött két copfomat leteszem Csing mellé, átlépkedek vagy egy tucat testen, és belevetem magam az éjszakába.

Egy erdőben megszabadulok női ruhámtól, és Csing levetett holmiját öltöm fel, amelyet elloptam tőle.

A fák mögött sápadt hajnal világítja meg a pekingi síkságot. Szembemegyek a menekülők áradatával, akik már szürkület óta úton vannak. A batyuk alatt görnyedő asszonyok egyik kezükkel gyereket, a másikkal a kecskéjüket vonszolják. Újszülöttek bömbölését hallani. A férfiak öreg rokonaikat cipelik a hátukon, a szerencsésebbek

riksában húzzák őket. Egy vénasszony, talán százesztendő, egy tyúkot szorongat a karjában. Lábán kötés, minden lépésre megtántorodik.

Mióta elmenekültünk Pekingből, ezek a mindennapos jelenetek összetörték a szívemet. Mégsem bánom, hogy követtem Csinget hányattatásaiban. Neki köszönhetem, hogy megismertem egy földjéről elűzött nép erejét. Ez a kitartó vonulás dél felé néma tiltakozás a halál ellen. Ezek a férfiak és nők egy hatalmas hullámot alkotnak, amelyben gyűlölet és remény keveredik. Mostantól, amíg csak magányom véget nem ér, ez a harag kísér majd utamon.

Mint ők, én is az életre vágyom. Arra, hogy visszatérhessek Mandzsúriába, a házukba, a játéktáblámhoz. Az Ezer Szél Terén fogok várni az Ismeretlen játékosra. Tudom, hogy el fog jönni egy délután, ahogy eljött az első alkalommal.

Délben letelepszem egy út menti fa alá, és lassan, morzsánszerűen megeszem a háromnapos kenyereim maradékát. A repülőgépek zúgása, a távoli robbanások ellentétet alkotnak a tömeg néma vonulásával.

Az emberáradatban feltűnnek az első kínai katonák. Vérteljes egyenruhájuk, füstös arcuk azokat a katonákat juttatja eszembe, akik 1931-ben, a japánok elől menekülve, feldúlták a házukat: tekintetükben kimerültség és kérlelhetetlenség, azoknak a férfiaknak a kérlelhetetlensége, akiknek ott kellett hagyniuk övéiket az öldöklés közepette.

- Peking elesett! Meneküljenek minél gyorsabban!

- Jönnék a japánok! Jönnék a démonok!

Kiáltás és könnyek áradata. Hirtelen megpillantom Csinget, aki sántikálva fut szembe a menekülő áradatával. Egy fa mögé rejtőzöm. Öt lépésre tőlem faggat egy asszonyt, hogy nem látott-e egy apró, sápadt lányt rövidre vágott hajjal, férfiruhában. Megtört hangon könyörög, levágott copfjaimat mutogatja. A földre köp, nevemet kiáltozza és káromkodik.

Szívszagató a kiáltása: „Te szörnyeteg, így megkínzod, aki a pokolból jött vissza!”

Végül eltávolodik.

Aztán egy repülőgép, amely már egy ideje fölöttünk köröz, kiold egy bombát, aztán még egyet. A robbanás a földre terít. Elvesztem az eszméletemet. Amikor magamhoz térek, látom, hogy a menekülő tömege riadtan fut szanaszét, mint a vonuló hangyák a rájuk tipró lábak elől.

Felállok. A karom vérzik. Az égen a motorok zúgása erősödik. Újabb repülőgépek közelednek! Egy rétet látok, arra rohanok.

A japánok az utat bombázzák. Fel-alá futkosok, nem találok fedezéket. Szédülök, lehúz a karom súlya. Mikor ébredek fel ebből a rémálomból?

Mielőtt leszállna az éj, egy falut veszek ki a látóhatáron. Meggyorsítom a lépteimet.

Rémes csönd üli meg a falut. A sötétben minden kapu és ajtó nyitva, az utcát szétvert bútorok torlaszolják el. Odébb holttesteket találok - négy parasztot szuronnal összeszurkálva. A házakban se élő állat, se egy szem rizs, se egy szál szalma a kemencékben. A mézárulás után a japán sereg kifosztotta a falut.

Nincs erőm továbbmenni. Bemegyek egy üres kunyhóba. Eszembe jut a régi tanács, amit anyámtól hallottam, a sebemre hideg hamut szórok, mielőtt bekötöm az ingemből letépett szövettarabbal. A kihűlt kemence elé kuporodva zokogásban török ki.

Reggel szörnyű lármára ébredek. Férfiak üvöltöznek valami érthetetlen nyelven.

Kinyitom a szemem.

Katonák szegeznek rám a fegyverüket.

92

Peking a miénk.

Parancsot kaptunk, hogy kutassuk át a környéket kémek és sebesült kínai katonák után. Mindet ki kell végezni.

Ma reggel a katonáim egy gyanús egyént fogtak el. Kezét hátrakötve hurcolták ide, a falu közepére.

A fiatal kém haja borzas, a karján kötés. Túl nagy diákegyenruha lötyög a testén. Fejét makacsul leszegve dacosan hallgat.

A katonák megtöltik a fegyverüket.

Hajasi hadnagy, aki velem együtt irányítja a tisztgatási akciót, egy mozdulattal leinti őket. Kirántja kardját, és hozzám fordul.

- Ön mindig a családi kardjával dicsekszik, amely a 16. századból való. Az enyémet száz évvel később kovácsolták, de már akkor a „Fejkaszázó” nevet kapta. Most egy kis bemutatót tartok vele.

A látványosság ígérete felizgatja a katonákat, csettintenek és fogadásokat kötnek.

Hajasi szamurájpózba vágja magát, amit régi nyomatokról ismerhet, szétterpesztett lábát térdben berogyasztja, és a kardot a feje fölé emeli.

Ekkor a fogoly lassan fölemeli a szemét.

Szédület tör rám.

- Várjon!

A fiatalemberhez rohanok, és letörlöm arcáról a sarat és a kormot. Előtűnnek a könnycsepp formájú kis lencsék.

- Ne érjen hozzám! - üvölt rám.

- Ez nő! - kiált fel Hajasi, és hüvelyébe löki a kardot.

Félrelök, megfordítja a foglyot, és benyúl a nadrágjába.

Szívem jéggé fagy. Ez ő! Mit keres ebben a faluban?

Mikor hagyta el Mandzsúriát?

- Nő! - állapítja meg Hajasi izgatottan.

A lány viaskodik, és átható hangon sikoltozik. A hadnagy két pofont ad neki, leveszi róla a csizmát és lerántja a nadrágját. Kicsatolja a saját övét. A megbabonázott katonák kört formálnak körülötte.

- Táguljatok! - parancsolja. - Mindenki várja ki a sorát.

- Marhák!

A hadnagyra vetem magam. Dühös képpel bámul rám. Látva, hogy a homlokának szegezem a pisztolyomat, szívből nevetni kezd.

- Rendben van, legyen magáé az elsőség. Végtére is maga fedezte fel, hogy nő!

Nem felelek. Azt hiszi, hogy érti a helyzetet, és a fülembe súgja:

- Ez lesz az első alkalom, igaz? Ha zavarja a nyilvánosság, itt van ez a szentély, majd őrt állítok az ajtajába.

Hajasi bekísér a szemközti szentélybe. Két katona hozza a lányt, és a földre löki.

Egész testében reszket. Köpenyemet ráterítem meztelen lábára.

- Ne féljen - mondom neki kínaiul.

A hangom meghökkenti. Elkerekedett szemmel fürkészi az arcomat. Mély szenvedés torzítja el a vonásait. Aztán hirtelen rám köp, és zokogásban tör ki, közben a földön vonaglik.

- Ölj meg! Ölj meg!

Hajasi kopog az ajtón, hallom a röhögését.

- Igyekezzék, hadnagy! A katonáim már tükön állnak!

Karomba zárom a kínai lányt. A vállamba harap.

A fájdalommal nem törődve arcomat az arcához szorítom. Könnyek csorognak a szememből. Suttogok neki:

- Bocsáss meg, bocsáss meg!

Hisztérikus üvöltésekkel felel:

- Ölj meg, könyörgök! Ölj meg! Ne hagyj életben!

Az ajtó túloldaláról Hajasi kiabál:

- Hadnagy, mit húzza az időt? Siessen már! Ne legyen ilyen önző!

Megmarkolom a pisztolyomat és a kínai lány halántékához nyomom. Felemeli a fejét. A félelem eltűnt a szeméből. Most azzal a közönnyel pillant rám, amelyet az ismeretleneknek tartogat.

Megborzongok, és erősebben szorítom a fegyveremet.

- Megismer?

Lehunyja a szemét.

- Tudom, hogy gyűlöl, tudom, hogy sohase bocsát meg nekem. E pillanatban nem érdekel a megvetése. Megölöm, és utána megölöm magamat is. A maga kedvéért feladom ezt a háborút, elárulom a hazámat. A maga kedvéért becstelenné válok, méltatlan utóddá, aki foltot ejt a család jó hírén. A nevemet sohasem fogják felírni a hősök szentélyében. Ezerszer elátkozzák majd.

Csókokkal borítom el a lányt. Ellenállás nélkül túri, arcán könnyek patakszanak.

Puskatusok csapásától reng a föld.

- Hadnagy, végzett már? Háromig számolok, aztán bemegyek! Egy.

Már nincs idő megkérdezni, miért hagyta el az otthonát, miért vágta le gyönyörű haját. Ezer kérdésem volna hozzá, és egyet se tudok feltenni már. Sohasem tudtam szerelmes szavakat mondani neki.

- Kettő.

A fülébe suttogom:

- Ne nyugtalankodjék. Követni fogom. És védelmezem majd a sötétség birodalmában.

Kinyitja a szemét és rám néz.

- A nevem Éji Dal.

De már meghúztam a ravaszt. Fekete szeme elkerekedik, pupillája kitágul. Halántékából vér fröcsköl. Nyitott szemmel a tarkójára zuhan.

Az ajtó kinyílik. Lépéseket hallok magam mögött. Csüggedten állapítom meg, hogy már nincs időm felválni a hasamat, ahogy egy samurájhoz illik.

A lány vérétől foltos pisztoly csövét a számba veszem.

Egy dörrenés, megreng a föld.

A gójátékos lányra zuhanok. Az arcát rózsásabbnak látom, mint az imént. Mosolyog. Tudom, hogy játszmánkat folytatjuk majd odafenn.

Szemem erőnek erejével tágra nyitom, hogy láthassam az én szerelmemet.

Ulpus-ház Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó Kepets András
Sorozatszerkesztő Huszti Gergely
Szerkesztette V. Detre Zsuzsa
Tördelte Jeges Erzsé

Nyomás és kötés az ETO-Print Nyomdaipari Kft.-ben készült
Felelős vezető: Balogh Mihály

Jegyzetek

[← 1]

Az anya megszólítása a japán tiszteleti módban.

[← 2]

Hszincsing, a független Mandzsúria fővárosa, ma Csangcsun.

[← 3]

Pu Ji, az utolsó kínai császár. A kínai demokratikus köztársaság megszületésekor, 1912-ben lemondott. Tien Csingben élt házi őrizetben, innen 1932-ben szökött meg japán segítséggel. A japánok 1931. szeptember 18-án elfoglalták Észak-Kínát, és hogy uralmukat legalizálják, 1932-ben kikiáltották Mandzsúria függetlenségét, és a trónjára Pu Jit ültették.

[← 4]

1936. december 12-ről van szó, amikor Csang Hszüe-liang túszul ejtette Csang Kaj-seket. December 25-én szabadon bocsátja és Nankingba kíséri, ahol a kínai népi demokratikus párt, a Kuo Min-tang székhelye van. Amint a repülőgép leszáll, Csang Kaj-sek összetépi megállapodásukat, és Csang Hszüe-liangot ötven évre bebörtönzi.

[← 5]

1931. szeptember 18-án a japán hadsereg leverte Csang Hszüe-liang csapatát, és átvették az uralmat Mandzsúria felett.

[← 6]

1905 és 1910 között Japán sikerrel tisztította meg Koreát az orosz és kínai erőktől, majd gyarmatává tette a félszigetet, bevezette a japán nyelvet, és meghirdette a kulturális asszimilációt.

Mandarin: a császári Kína magas rangú hivatalnoka; a hivatali nyelv, az észak-kínai nyelvváltozatból kialakult irodalmi nyelv és művelt köznyelv.

[← 7]

Mivel Mandzsúriát szokás „a nagy falon kívüli ország” gyanánt emlegetni, ennek megfelelően a nagy falon túli terület a „belső ország”. 1932-től, amikor Mandzsúria független lett, a japánok bevezették az útlevelelrendszert, hogy így ellenőrizhessék a forgalmat a befolyásuk alá tartozó terület és Kína más részei között.

[← 8]

A 6. századtól a buddhizmus és a kínai kultúra áthatja Jamato udvarát. 604-ben Sotoku herceg követet nevez ki Kínába, a csang-ani udvarba (ma Hszian). 645-ben

dönt úgy Jamato udvara, hogy Japánt a Tang-kori Kína mintájára formálják át. A japán írás átvette a kínai írásjegyeket. ATang-udvar belső politikai zűrzavara és a mongol invázió miatt 838-ban Japán visszahívta követét. Ettől fogva a japán kultúra a kontinenstől elszigetelődve fejlődött tovább.

[← 9]

A Tokugava család tizenöt sógunt adott Japánnak, akik a 17. század elejétől a 19. század végéig uralkodtak.

Dzsosó Jamamoto (1659-1717) műve, a szamurájerkölc és -magatartás kódexe.

Japánban a gésajelölt széles ujjú kimonót hord. Ha gésa lesz, szűk ujjú kimonót visel.

[← 10]

A zászlók, a családok emblémája szerint rangsorolt mandzsu hierarchiában a tiszta sárga annak a családnak a színe volt, amely a császárokat adta.

1932. május 15-én kilenc tiszt hatolt be Inukai miniszterelnök rezidenciájába, megölték, s rögtön feladták magukat a rendőrségen.

[← 11]

Az 1192-1333 közti korszak, amikor a császár csak szimbolikus udvart tartott fenn Kiotóban, az igazi hatalmat a Kamakurá-ban székelő sógunok gyakorolták az egész ország felett.

[← 12]

A szamurájoknak fenntartott öngyilkossági szertartás, ismertebb nevén harakiri, a belek kiontása egy rövid kard segítségével.

[← 13]

A nótínházban a kjongenek bohócfélék, akik a felvonások között lépnek színre.

[← 14]

A két költemény a Heidzsi mondája című 16. századi japán regényből való. (N. Kiss Zsuzsa fordítása)

[← 15]

Idézet Zaemi (1363-1444) *Az arany sziget* című nódarabjából.

[← 16]

A gójátékban a fekete kövek kezdenek, de a végén a számolásnál öt és fél pont

előnyt adnak a fehéreknek.

[← 17]

Kémkedésre és gyilkosságokra különlegesen kiképzett harcos a középkori Japánban, a legenda szerint az első ilyen alakulatokat a Heian-korszakban szervezték meg a Kiotó körüli hegyekben.

[← 18]

Kínai filozófus (Kr. e. 360?-280?), a taoista eszmerendszer megalapozója.

[← 19]

Obi: széles selyemöv, amellyel a japán nők a kimonót fogják össze a derekukon.

[← 20]

Részlet *Isze Monogatari* című, 10. századi japán költő verséből.

[← 21]

Issza japán költő (18. század) verséből.

[← 22]

Li Ju kínai költő verse (10. század). (N. Kiss Zsuzsa fordítása)

[← 23]

Li Po kínai költő verse (8. század). (N. Kiss Zsuzsa ford.)

Tartalom

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44

[45](#)
[46](#)
[47](#)
[48](#)
[49](#)
[50](#)
[51](#)
[52](#)
[53](#)
[54](#)
[55](#)
[56](#)
[57](#)
[58](#)
[59](#)
[60](#)
[61](#)
[62](#)
[63](#)
[64](#)
[65](#)
[66](#)
[67](#)
[68](#)
[69](#)
[70](#)
[71](#)
[72](#)
[73](#)
[74](#)
[75](#)
[76](#)
[77](#)
[78](#)
[79](#)
[80](#)
[81](#)
[82](#)
[83](#)
[84](#)
[85](#)
[86](#)
[87](#)
[88](#)
[89](#)
[90](#)

[91](#)

[92](#)

[Jegyzetek](#)